

OULUN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta

Tiedeviestinnän maisteriohjelma

Iida Putkonen

VAIHTOEHTOHOITOJEN KEHYSTÄMINEN MEDIASSA

Tapaustutkimus Maria Nordinin Eroon oireista -kursista

Tiedeviestinnän
Pro gradu -tutkielma
Tammikuu 2021

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	4
2. TUTKIMUSKOHDDE.....	5
2.1 Tutkimuskysymykset.....	6
2.2 Tutkijapositio.....	6
3. VAIHTOEHTOHOIDOT JA PSEUDOTIEDE.....	8
3.1 Eroon oireista -verkkokurssi ja Maria Nordin	11
3.2 Eroon oireista – vaihtoehtoisesti?	12
4. TEORIA JA METODI.....	16
4.1 Sisällönanalyysi.....	17
4.2 Kehysanalyysi.....	18
4.3 Keskustelu ja kritiikki.....	20
4.4 Tieteen kehukset	23
5. ANALYYSI BLOGITEKSTEISTÄ	26
5.1 Blogitekstit.....	27
5.2 Teorialähtöisen analyysin tulokset.....	36
6. ANALYYSI UUTISISTA	39
6.1 Aineisto.....	40
6.2 Uutistekstit.....	43
6.3 Aineistolähtöisen analyysin tulokset	64
6.4 Yleisesti tuloksista	69
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	73
8. POHDINTA	75
8.1 Luotettavuus	76
8.2 Jatkotutkimusta.....	78
8.3. Kuinka kommunikoida tieteestä?	79
KIRJALLISUUS.....	82

Tekijä Iida Putkonen			
Työn nimi Vaihtoehtohoitojen kehystäminen mediassa: Tapaustutkimus Maria Nordinin Eroon oireista -kurssista			
Oppiaine	Työn laji	Aika	Sivumääritteet
Tiedeviestintä	Pro gradu -tutkielma	Tammikuu 2021	81+7
Tiivistelmä			
<p>Tämän pro gradu -tutkielman aiheena oli vaihtoehtohoitojen käsittely uutisissa. Tutkimuksen kohteena oli Maria Nordinin Eroon oireista -verkkokurssi. Aineisto koostui neljän Suomen suurimman uutismedian, Iltalehden, Ilta-Sanomien, Helsingin Sanomien ja Ylen, artikkeleista. Tarkoituksena oli selvittää, onko vaihtoehtohoidoista uutisointi neutraalia ja millaiset kehykset hallitsevat uutisointia. Lisäksi käytin aineistonani Maria Nordinin blogitekstejä ja tutkin näiden kehyksiä verrattuna uutisten kehyksiin.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä oli kehysanalyysi ja sisällönerittely. Käytin erityisesti tieteen kehyksiä sekä kehysten yleistämistä aineiston tutkimuksessa.</p> <p>Analyysistä ilmeni, että vaihtoehtohoidoista uutisoitaessa tärkeimmät kehykset ovat konflikti ja vaara. Myös hallinnan kehys, jossa vaihtoehtohoitoja halutaan rajoittaa lailla, nousi keskeiseksi. Tuloksista ilmeni myös, että uutisten kehykset ja Nordinin blogin kehykset ovat pitkälti samoja. Uutisointi ei ole neutraalia, vaan rakentaa konfliktia ja korostaa Nordinin kurssin haittoja ja vaaroja sekä puoltaa hoitojen rajoittamista.</p> <p>Tuloksista voi päätellä, että vaihtoehtohoitoja tarjoavat ja kannattavat vastustavat median viestejä. Media taas vastustaa vaihtoehtoisia hoitokeinoja. Molemmat osapuolet kehystävät aihetta konfliktin kautta. Tuloksista käy selväksi myös, että Nordin edustaa pseudotiedettä ja media vastustaa vaihtoehtohoitoja ja pseudotiedettä. Tulosten perusteella vaihtoehtohoitoja kannattaville tulisi viestiä niin, että konfliktin korostamisen sijaan vedottaisiin heille ominaisiin arvoihin, kuten luonnollisuuteen tai valinnan vapauteen.</p>			
Asiasanat vaihtoehtolääkintä, pseudotiede, kehysanalyysi			

1. JOHDANTO

”Menetelmä ei ole lääketieteellinen hoito eikä se sulje pois mitään lääketieteellistä hoitoa. Jos tarvitset lääkäriä, ole hyvä ja hakeudu terveydenhoidon puoleen.”

freetoheal.org/suomi

Suomeen on kaavailtu puoskarilakia vuodesta 2018 lähtien. Puoskarilaki rajoittaisi vaihtoehtoisten hoitokeinojen tarjoamista Suomessa. Laki ei kuitenkaan ole edennyt käytäntöön ja nykyinen laki sallii myös vaihtoehtoisten hoitojen tarjoamisen ja ostamisen omalla vastuulla.

Syksyllä 2019 yhteiskunnallisen keskustelun myrskynsilmään nousi Maria Nordin ja hänen tarjoamansa Eroon oireista -kurssi. Kurssia koskevissa uutisissa pölyttynyt puoskarilaki pääsi jälleen parrasvaloihin. Kun Nordin nousi otsikoihin kansan vaarantavana uhkakuvana, puoskarilaki nostettiin esiin pelastavana voimana.

Pro gradu -työssäni tutkin, miksi Nordinin kurssista syntyi kohu ja kuinka media sitä rakensi. Pyrin selvittämään sitä, miten perinteinen media Suomessa suhtautuu vaihtoehtohoitoihin ja kuinka se näkyy yksittäisen uutisen lukijalle. Valitsin aiheen tutkielmaani sen herättämän keskustelun laajuuden ja keston takia: Nordin esiintyi otsikossa yhä 2020 ja keskustelu kosketti koko valtiota ja herätti arvokeskustelun siitä, kuinka paljon valtion tulisi kansalaisiaan holhota.

Lähestyn tutkimuksessani aihetta kehystutkimuksen kautta. Yksinkertaisesti oletukseni on, että media kehystää käsittelemiään aiheita tietyllä tavalla ja tämä näkökulman rajaaminen vaikuttaa myös lukijoiden mielipiteisiin. Tavoitteenani on selvittää miksi vaihtoehtohoidoista keskusteleminen saa Suomessa tiettyjä piirteitä ja mikä rooli medialla keskustelussa on. Pohdin myös yleisesti pseudotieteen ja median suhdetta ja sitä, miten tiede pärjäisi nykymedian areenalla paremmin.

Esittelen aluksi tutkimukseni kohteen tarkemmin, minkä jälkeen siirryn teorian ja metodien kautta tekstianalyysiin.

2. TUTKIMUSKOHDE

Tutkin pro gradu -työssäni Maria Nordinin Eroon oireista -verkkokurssia ja sen käsittelyä uutismedioissa. Eroon oireista -kurssi on netissä myytävä ja toteutettava hyvinvointivalmennukseen tähtäävä kokonaisuus, joka palveluntarjoajan mukaan auttaa niin fyysisten kuin psyykkisten oireiden kanssa. Kurssi nousi uutisten aiheeksi, kun Nordin sai marraskuussa 2019 Turvallisuus ja kemikaalivirastolta (Tukes) uhkasakon kurssin vaarallisten väitteiden takia.

Aihe valikoitui pro gradu -työhöni, koska minua kiinnostaa tieteen esiintyminen valtakunnan uutisissa sekä pseudotieteen saama huomio. Nordinin kurssi valikoitui tutkielman aiheeksi sen uutisoinnin kiinnitettyä huomioni syksyllä 2019 ja yhä uudelleen vuoden 2020 puolella, kun Nordin palasi otsikoihin.

Kiinnostuin tutkimaan sitä, millaisen kuvan media antaa Nordinista kokonaisuudessaan ja miten aiheen käsittelylle käy ajan edetessä. Tästä syystä valitsin osaksi aineistoani myös vuoden 2020 puolella kirjoitettuja artikkeleita, sillä ne kuvaavat kehysten muutosta uutisaiheen pitkittyessä.

Lähestyn tutkielmassani Eroon oireista -kurssia uskomus- tai vaihtoehtohoitona. Lähestymistapa perustuu aiheesta käytyyn julkiseen keskusteluun, jossa vedottiin etenkin syksyllä 2019 puoskarilakiin, jonka tarkoitus on rajoittaa muun muassa vaihtoehtohoitojen tarjontaa Suomessa. Keskustelussa ja uutisoinnissa kurssi liitettiin osaksi puoskarilakikeskustelua, ja täten myös osaksi vaihtoehtoitoikeskustelua. Tutkin luvussa 3.2 sitä, onko Nordinin kurssista oikeutettua puhua vaihtoehtohoitona.

Pro gradu -työssäni analysoin kurssista käytyä keskustelua uutislähteiden avulla. Tutkin Nordinista kirjoitettuja uutisia kehysanalyysin teoriaan nojaten, tavoitteenani yleistää uutisoinnin näkökulmat. Pyrin tutkielmassani selvittämään, millaisia sävyjä keskustelu sai ja kenen puolelle uutismediat asettuivat. Olen myös kiinnostunut siitä, oliko uutisoinnissa eroja medioiden välillä sekä miten uutisointi eroaa itse palveluntarjoaja Nordinin tavasta käsitellä kurssia ja sen sisältöjä.

Tiedeviestinnän opiskelijana keskityn pro gradu -työssäni erityisesti uutisoinnin ja Nordinin kurssin tiedekäsityksiin. Pysin selvittämään miten lähteet käsittelevät tiedettä ja kuinka Eroon oireista -kurssi asemoidaan suhteessa tieteeseen.

2.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykset, joihin pyrin löytämään vastauksen ovat seuraavat:

Onko Maria Nordinin Eroon oireista -kurssi vaihtoehtohoito tai voiko sitä käsitellä tutkimuksessa samoista lähtökohdista kuin vaihtoehtohoitoja?

Miten uutismediat viestivät Maria Nordinin Eroon oireista -kurssista? Oliko uutisoinnissa eroja ennen Tukesin uhkasakkoa ja sen jälkeen?

Kuka uutisissa puhuu? Entä kuka ei pääse ääneen?

Millaisen kuvan uutisissa käytetyt kehykset rakentavat Eroon oireista -verkkokurssista?

Muuttuvatko kehykset uutisoinnin edetessä?

Miten Maria Nordin perustelee Eroon oireista -verkkokurssinsa väitteitä tieteen avulla?

2.2 Tutkijapositio

Kieltä ja kehyksiä tutkiessani olen tietoinen siitä, että osallistun myös tutkimusaiheeni kielellistämiseen.

Tutkimukseen kuuluu myös aina tietty määrä subjektiivisuutta, vähintään tutkimuksen tekijän inhimillisyyden vuoksi. Kielen ja viestinnän tutkijan on hyvä tunnistaa oma osuutensa käytettävän kielen luomisessa ja mielikuvien rakentamisessa. Osa tutkimusaineistostani on sellaista, johon olen törmännyt jo ennen tutkimuksen tekemistä subjektiivisena lukijana. Aiemmat kokemukseni saattavat värittää aineiston tulkintaa, vaikken sitä tietoisesti tunnistaisikaan.

Uutisia tutkiessani en myöskään ole journalismin objektiivinen sivustaseuraaja. Työskentelen itse toimittajana ja kirjoitan myös uutisia. Tutkimani mediat ovat kuitenkin minusta täysin riippumattomia, enkä ole kirjoittanut aiheesta lehtijuttuja. Toisaalta taustani toimittajana auttaa minua ymmärtämään toimituksen tekemiä valintoja ja vastuuta myös tutkimusta tehdessäni. Tiedän, mitkä sanavalinnat ja muotoilemisen keinot ovat toimittajan ja toimituksen käsissä ja mihin niillä pyritään.

Tutkimusta tehdessäni en toimi ensisijaisesti journalistina, vaan viestinnän ja tiedeviestinnän tutkijana. Tiedeviestinnän opiskelijana keskityn tutkimaan aiheen suhdetta tieteeseen. Tämä on vaikuttanut esimerkiksi aineistorajaukseeni: valitsin aineistooni vain ne jutut, joilla on tieteellistä merkitystä ja jotka rakentavat keskustelua tieteestä, enkä esimerkiksi kaikkia viihteellisiä juttuja, joissa käsiteltiin Maria Nordinia Eroon oireista -kurssista irrallisena ihmisenä.

Teen tutkimusta valitsemastani aiheesta osittain henkilökohtaisen kiinnostuksen vuoksi ja toisaalta siksi, että koen aiheen tärkeäksi. Tiedeviestinnän kannalta on elintärkeää huomioida yhteiskunnan tasolla käytävät tieteeseen liittyvät keskustelut, erityisesti jos kyseessä on vale- tai pseudotiede. Lähestyn aineistoani objektiivisesti, ilman pyrkimystä päätyä tiettyyn lopputulokseen.

Ennen aineiston analyysiä, selvitän, onko Eroon oireista -kurssi luokiteltavissa pseudotieteelliseksi. Haluan analysoida, onko kurssista käyty keskustelu ja uutisointi vakiintuneelle tieteelle ja vaihtoehtohoidoille hyödyllistä, haitallista vai neutraalia. Tunnistan, että tiedeviestijänä olen lähtökohdiltani akateemisen maailman puolustaja, mutta ymmärrän vastuuni tutkijana ja pyrin kohtelevaan aineistoani ilman ennakkoluuloja.

Pyrin selvittämään tieteelle annettuja kehyksiä ja tieteen saamaa merkitystä julkisen keskustelun molemmin puolin. Tutkimukseni luotettavuutta lisää se, että kaikki lähdeaineistoni ovat julkisesti saatavilla ja listattuina tämän työn lähteissä Tutkimus on mahdollista toteuttaa uudelleen käyttäen samoja lähdeaineistoja ja kehysanalyysin teoriaa. Pohdin tutkimuksen luotettavuutta laajemmin luvussa 8.1.

3. VAIHTOEHTOHOIDOT JA PSEUDOTIEDE

Tutkin pro gradu -työssäni Maria Nordinin Eroon oireista -verkkokurssia. Aloitan tutkimukseni tarkastelemalla sitä, onko oikeutettua käsitellä kurssia vaihtoehto- tai uskomushoitona. Taustoitan ensin erilaisia vaihtoehtohoidoille annettuja piirteitä ja vertaan näitä Nordinin kurssiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2018) määrittelee vaihtoehtohoidon seuraavasti:

Vaihtoehtohoidoilla tarkoitetaan viralliseen terveydenhuoltoon kuulumattomia hoitoja, joita voivat antaa niin terveydenhuollon ammattihenkilöt kuin alan ulkopuolella toimivat henkilöt.

Terveyskirjasto Duodecim (2020a) määrittelee uskomuslääkinnän seuraavasti:

"[V]aihtohtolääketiede", vaihtohtolääkintä, vaihtohtoiset hoitomuodot; tieteelliseen tutkimukseen perustuvan lääikinnän ulkopuolelle jäävät hoitomenetelmät.

Etenkin tutkimus viittaa vaihtohtoisein hoitokeinoihin termillä *complementary and alternative medicine* eli CAM (ks. Vuolanto et al. 2020). Löysästi käännettynä suomenkielinen vastine on täydentävä ja vaihtohtoinen lääketiede.

Vaikka tutkimuskentällä CAM-termi on kenties objektiivisempi, viittaaan tutkielmassani hoitoihin vaihtohtohoitoina termin yleistajuisuuden ja yleisen käytön vuoksi. En kuitenkaan käytä termiä uskomushoito sen negatiivisen ja vähättelevän konnotaation vuoksi. Vaikka vaihtohtoiset hoitomuodot ovat määritelmänsä mukaisesti tieteelliseen tutkimukseen perustuvan lääikinnän ulkopuolisia, on osaa, esimerkiksi akupunktiota tai hierontaa, silti käytetty myös lääketieteen tukena (ks. Terveyskirjasto Duodecim 2020b.)

Vaihtohtohoidot saattavat tuntua marginaaliselta ilmiöltä, mutta tutkimus kertoo niihin turvautumisen olevan suhteellisen yleistä myös Suomessa. Vuonna 2017 vaihtohtohoitoja käytti 35,3 prosenttia suomalaisista (Kemppainen et al. 2018, 451). Yli kolmannes suomalaisista siis turvautui lääketieteen ulkopuolisiin hoitoihin yhden vuoden aikana. Vaihtohtohoitojen käyttö ei kuitenkaan vähentänyt valtavirtalääketieteen käyttöä.

Vaihtoehtohoitojen käyttö on vähentynyt 2000-luvulla (Vuolanto et al. 2020, 44). Erityisen suosittuja vaihtoehtoisia hoitomuotoja Suomessa olivat vuonna 2017 mind-body terapia, eli hoito, joka korostaa ajatusten ja tunteiden parantavia voimia (Kempainen et al. 2018, 450). Luen myös Nordinin Eroon oireista -kurssin kuuluvan tähän mind-body terapian kategoriaan. Esittelen kurssia tarkemmin seuraavassa luvussa.

Vaikka osaa vaihtoehtoisista hoitotavoista on käytetty myös lääketieteen rinnalla, on iso osa vaihtoehtoisista hoitomuodoista suoranaisesti pseudo- eli näennäistiedettä. Vuosina 2017 ja 2018 uutisissa puhuttiin erityisesti hopeavedestä (ks. Gardberg 2017) ja enkelihoidoista (ks. Leppävuori 2018). Molemmat nimettiin pseudotieteeksi ja aiheet herättivät yhteiskunnallista keskustelua.

Pseudotiede eli epätiede pyrkii Tieteen termipankin (2016a) mukaan näyttäytymään tieteellisenä toimintana, mutta ei perustu tieteellisen tiedonhankinnan menetelmään eivätkä sen tulokset ole tieteellisesti merkittäviä.

Kuinka pseudotieteen voi tunnistaa oikeasta tieteestä? Näennäisesti pseudotiede tekee tieteen tavalla hypoteeseja ja pyrkii selittämään ilmiöitä tieteen lailla (Lack & Rousseau 2016, 35). Pseudotiedettä on kuitenkin pidetty pohjattomana siten, että se ei tarjoa johdonmukaista teoriaa selittämään väitteitään, joita ei voi myöskään empiirisesti todistaa oikeiksi.

Pseudotiedettä yhdistävät tietyt tekijät. Nämä tunnistamalla voi myös tunnistaa, onko kyseessä valheellinen vai tieteellinen tieto. Esittelen seuraavaksi Lackin ja Rousseau'n (2016, 42–46) tutkimuksessa määriteltyjä pseudotieteen piirteitä.

Ensimmäinen pseudotieteen piirteistä on tutkimus, joka on esitetty sensaatiohakuisesti tai hyvin yksinkertaistettuna - ns. *clickbait* on tällaiselle tutkimukselle tyypillistä. Pseudotieteessä lainatut tutkimukset myös valitaan tarkkaan siten, että ne palvelevat omia tarkoituksia, ja jätetään kilpailevat näkemykset huomiotta (*cherry picking*). Pseudotieteellisen tutkimuksen piirteitä ovat myös tutkijat, jotka itse hyötyvät tutkimustuloksista, kontrolliryhmien puute tutkimusta tehdessä sekä pienet otannat tutkimuksissa.

Näiden lisäksi merkkejä pseudotieteestä ovat liiallinen tieteellinen kieli eli niin sanottu jargon, jolla yritetään matkia tieteellisyyttä, sekä kokemusperäisyys ja henkilökohtaisten tarinoiden voima empiirisen tutkimuksen sijaan.

Tieteellisen kielen matkiminen on osa yleisesti tunnistettua vaihtoehtoistieteen toimintatapaa, tieteellistämistä (*scientism*) (Hammer 2004, 204). Tieteellistäminen tarkoittaa kaikkia tapoja, joilla omia näkemyksiä pyritään asemoimaan osaksi tieteellistä maailmaa. Näitä keinoja ovat kielen lisäksi esimerkiksi tieteellisten välineiden tai teorioiden käyttö. Tieteellistäjä ei kuitenkaan, vaihtoehtoishoitajien tarjoajien tavoin, mukaudu hyväksytyyn tieteeseen eikä täten saa tieteellistä kunnioitusta.

Erityisesti internetin valheellista tietoa on tutkinut Ari Haasio. Tutkimuksessaan (2015) Haasio eritteli syrjäytyneiden suomalaisten keskenään foorumeilla jakaman tiedon piirteitä verraten sitä normatiiviseen, eli totuudenmukaiseen, tietoon. Foorumeilla jaettu tieto nimettiin tutkimuksessa disnormatiiviseksi eli harhaanjohtavaksi. (Haasio 2015, 248). Normatiivista tietoa on siis yleisesti hyväksytty, totuudellinen tieto. Disnormatiivista taas on harhaanjohtava tai pettävä, yhteiskunnan normeista poikkeava tieto.

Haasion tutkimuksessa totuudenmukaisen informaation tunnuspiirteitä olivat sen julkisuus, perusta tieteessä ja se, että se oli sovussa yhteiskunnan ja yleisen mielipiteen kanssa. Poikkeava eli disnormatiivinen tieto taas ei ollut yleisesti hyväksyttyä eikä myöskään julkisesti saatavilla. Tällainen tieto edusti tutkimuksen löytöjen mukaan vastakulttuurista ja vaihtoehtoisuutta sekä perustui kokemuksiin ja mielipiteisiin tieteen sijaan. Normatiivista informaatiota löytyy Haasion mukaan asiantuntijalähteistä sekä televisiosta ja lehdistä. Valheellista tietoa taas välittävät yksityiset henkilöt erityisesti internetissä. (Haasio 2015, 248.)

Yhtymäkohtia pseudotieteisiin löytyy. Erityisesti kokemusperäisyys on yhtymäkohta Haasion disnormatiivisen informaation ja Lack ja Rousseau'n pseudotieteen välillä. Myös vaihtoehtoisuus ja vastakulttuurin ajatus sopivat pseudotieteisiin. Vaihtoehtohoidoissa asetelma on lähtökohtaisesti tieteelle vastakkainen ja jopa tieteenvastainen (Vainikainen & Salonen 2014, 162–163). Vaihtoehtoisuus korostaa valtavirtatieteen auktoriteetin vastustamista ja kyseenalaistusta.

Pseudotieteiden tehokkuus perustuukin juuri auktoriteetin vastustamiselle. Asiantuntijoita vastustavia väitteitä uskotaan, sillä ollaan jo valmiiksi epäluuloisia auktoriteetteja kohtaan. Moneen vaihtoehtohoitoon liittyy myös ajatus luonnollisesta elämästä ilman lääkkeitä, ja hoitoihin tai kursseille hakeutuvien motivaation taustalla saattavat olla huonot kokemukset lääkäreistä ja lääketieteestä sekä auktoriteeteista (Vainikainen & Salonen 2014, 162–163).

Toinen syy pseudotieteiden tehokkuuteen on myös lähestymistapa. Kun perinteiset auktoriteetit ovat etäisiä, kuten lääkärit tai tutkijat, ovat pseudotieteen edustajat usein esillä epävirallisesti yksityishenkilöinä (Väliverronen 2012, 15). Tutkimuksen mukaan he myös kannustavat asiakkaitaan ja ovat helposti lähestyttäviä, toisin kuin kenties vaihtoehtoisuuden piiriin hakeutuvan kokemuksissa valtavirtalääketieteestä. Epävirallisuus kuuluu myös Haasion (2015, 248) disnormatiivisen tiedon piirteisiin.

Vaihtoehtohoidot ja pseudotiede ovat aiheena paljon puhuttuja ja tutkittuja etenkin internetin aikakaudella. Vaikka hoitojen käyttö on 2000-luvulla vähentynyt, joka kolmas suomalainen turvautuu vaihtoehtoisiiin hoitokeinoihin.

3.1 Eroon oireista -verkkokurssi ja Maria Nordin

”Tule Eroon oireista -verkkokurssille, opi menetelmä, jolla tasapainotat kehosi ja mielesi ja otat uuden suunnan elämällesi! Voit saada apua vaikka olisitkin jo ’kokeillut kaikkea!’”

freetoheal.org

Eroon oireista -verkkokurssi on Maria Nordinin ylläpitämä hyvinvointikurssi. Kurssin voi ostaa 396 € hintaan freetoheal.org-sivustolta, jota Nordin ylläpitää (Free to Heal 2020a). Sivustolta voi ostaa myös muita Nordinin ylläpitämiä kursseja, kuten synnytysvalmennus- ja kiitollisuuskurssin.

Sivustollaan Nordin kertoo kurssin opettavan menetelmän oireiden lievittämiseen tasapainottamalla keho ja mieli (Free to Heal 2020b). Kurssin ostaja saa pääsyn videomateriaaleihin, lukusuosituksiin, harjoituksiin sekä metodia harjoittavien suljettuun keskusteluryhmään.

Kurssimenetelmän kerrotaan perustuvan aivojen plastisuuden hyödyntämiseen, tiedostetun sekä tiedostamattoman stressin purkamiseen sekä mikrobiomin muokkaamiseen (Free to Heal 2020b). Nordinin menetelmän esikuvana on Annie Hopperin kehittämä DNRS-menetelmä, jota hän kertoo itsekin (Maria Nordin 2017) opiskelleensa. Huomattavaa on, että DNRS ei kuulu näyttöön perustuvan tieteen piiriin. Nordin suosittelee metodiaan niille, jotka kärsivät sitkeistä oireista tai

vaivoista, jotka rajoittavat elämää. Vaivoja, johon kurssin kerrotaan auttaneen ovat muun muassa allergiat, kilpirauhasongelmat, endometrioosi, huonontunut näkö, Parkinsonin tauti, ahdistus, pakko-oireet, IBS, 1-tyyppin diabetes, syöpähoidot, huono näkö ja ihmissuhteet.

Kurssista kirjoitettiin mediassa erityisesti syksyllä 2019, kun Maria Nordin sai Eroon oireista -kurssinsa takia Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesilta 100 000 euron uhkasakon. Sakosta uutisoitiin 7. marraskuuta 2019, ensimmäisenä Iltalehdessä (2019). Uhkasakko olisi maksettava, jos kurssi ei lopettaisi terveydelle vaarallisten väitteiden levittämistä.

Kurssia pitävä Maria Nordin on julkisuudesta tuttu henkilö, joka on esiintynyt lukuisissa tv-ohjelmissa, kirjoittanut monta vuotta äitiysblogia ja on tullut tunnetuksi iltapäivälehtien sivuilta muusikko Reino Nordinin puolisona. Tukesin uhkasakko toi Nordinin ja kurssin erityisesti median huomion keskiöön, mutta aiheesta kirjoitettiin jo ennen sakkoa kenties siksi, että Nordin oli jo valmiiksi julkisuuden henkilö.

3.2 Eroon oireista – vaihtoehtoisesti?

Olen esitellyt Eroon oireista -verkkokurssin sekä vaihtoehtohoitojen ja pseudotieteen piirteitä. Seuraavaksi esittelen näiden yhtäläisyyksiä ja samalla perusteita sille, miksi tutkin Nordinin kurssia pseudotieteellisenä vaihtoehtohoitona.

Nordin itse määrittelee kurssinsa olevan hyvinvointikurssi. Kurssin nettisivuilla hän kieltää uskomus- tai vaihtoehtohoidon nimikkeen mutta myös korostaa, ettei kurssi ole lääketieteellinen hoito.

Haluan tässäkin vielä tarkentaa, että verkkokursseillani en hoida ketään, enkä tee hoitotyötä. Kurssit eivät myöskään ole ristiriidassa lääketieteen kanssa, eivätkä tarjoa vaihtoehtohoitoa, vaan uudenlaisen, Suomessa vielä vähän hyödynnetyn näkökulman vaikuttaa itse positiivisesti omaan terveyteensä kehon tasapainoa vahvistamalla.

(Nordin 2019)

Tästä huolimatta sivusto paljastaa lääketieteen vastaisia asenteita: ”Lääkkeet helpottavat oireita, mutta eivät useinkaan paranna itse ongelmaa. Kurssilla opit tukemaan terveyttäsi sisältäpäin, mikä näkyy myös oireiden hiipumisena.” (Free to Heal 2020a)

Jo kurssin nimi *Eroon oireista* viittaa parantumiseen. Nordin tarjoaa asiakkailleen kurssin, jonka avulla pääsee eroon oireesta kuin oireesta. Myös Nordinin sivuston nimi *Free to Heal* viittaa parantumiseen.

Nordin kertoo kurssinsa olevan lääkkeetön ja kokonaisvaltainen lähestymistapa terveyteen. Erityisesti lääkevastaisuus asemoi Nordinia näyttöön perustuvaa lääketiedettä vastaan. Myös Nordinin julkisista ulostuloista saa lääkevastaisen kuvan. Hän esimerkiksi kommentoi Iltalehdelle heinäkuussa 2020 että ”lääkkeiden käyttö turhaan pitäisi olla rikos” ja viittasi lääkkeiden käyttöön medikalisaationa. Lienee perusteltavaa sanoa, että Nordin on myös julkisesti lääkevastainen. (Sipinen 2020.)

Lääketieteen ja tieteen vastustaminen ovat vaihtoehtohoitojen peruspiirteitä (Vainikainen & Salonen 2014, 162–163). Tutkimuksen mukaan vaihtoehtotiede vastustaa ja kyseenalaistaa auktoriteetteja – Nordinin tapauksessa erityisesti lääkäreitä. Tyypillistä vaihtoehtohoidoille on myös erityisesti lääkkeiden vastustaminen ja luonnollisen elämän suosiminen. (Vainikainen & Salonen 2014.)

Sivuillaan Nordin esittelee paljon tieteellistä tutkimusta ja vetoaa tieteeseen useissa blogikirjoituksissaan sekä verkkokurssinsa kuvauksessa. Hän esittelee kurssin perustuvan aivojen plastisuuteen ja tietoisuusmenetelmiin.

Tutkimusten referoiminen ja niihin viittaaminen on pintapuolisesti katsottuna tieteellistä toimintaa, sillä metodin kerrotaan perustuvan tieteeseen ja ihmiskehon toimintaan. Yhdessä blogipostauksessaan Nordin esittelee ja kritisoi erilaisia tieteellisiä tutkimuksia ja tekee ehdotuksia tieteen luotettavuuden parantamiseksi (Nordin 18.1.2020). Tällä tavalla hän rakentaa itsestään kuvaa tutkijana tai tieteen asiantuntijana.

Kuitenkin samassa postauksessa Nordin tarjoaa jälleen omaa kurssiaan kertoen, että se on "ainoa Suomessa saatavilla oleva kurssi, jonka suomalainen Turvallisuus ja kemikaalivirasto (Tukes) on

tutkinut ja todennut lainsäädännön mukaiseksi.” Tutkimuksesta puhuminen ja sen luotettavuuden kritisoiminen ei siis tapahdu ilman Nordinin omia intressejä.

Tutkimuksista puhuessaan Nordin myös selvästi valikoi ne, jotka palvelevat hänen omaa tarkoitustaan ja viestiään. Kuukautiskipuja koskevassa blogikirjoituksessaan Nordin esittelee aiheeseen liittyvää tieteellistä tutkimusta ja selittää itse, miten tutkimus tukee hänen näkemyksiään (Nordin 11.3.2020).

Nordinin selitykset tutkimuksista eivät kuitenkaan vastaa niiden oikeita sisältöjä. Esimerkiksi tutkimus, johon Nordin viittaa puhuen emotionaalisesta traumasta ei käsittele tunnepuolta ollenkaan (ks. Canis et al. 2015). Sen sijaan tutkimus keskittyy fyysisen trauman ja endometrioosin suhteeseen. Blogitekstin kommenttikentästä lainaten: ”Tuossa ranskalaisen ryhmän tutkimuksessa (Canis et al.) ei sanallakaan viitata henkiseen/emotionaaliseen traumaan vaan fyysiseen vaurioon esim. leikkauksen tai synnytyksen jälkeen. Heidän hypoteesinsa on varmasti validi, mutta ei tue sinun väitteitäsi/mielipiteitäsi.”

Nordinin tapa viitata tutkimukseen ei siis ole tieteellistä, vaan pikemminkin pseudotieteellistä. Se on sensaationhakuista, suppeaa ja tarkkaan valikoitua (cherry picking) niin tutkimusten kuin niiden tulosten esittelyn osalta. Nordin ei myöskään esitele tutkimusta, joka olisi hänen metodinsa vastaista, mikä on pseudotieteelle tyypillistä.

Pseudotieteen piirteistä läsnä on myös tieteellisen jargonin viljely eli tieteellistäminen. Nordin käyttää sanoja kuten aivojen plastisuus tai mikrobiomi, mutta täysin erilaisissa konteksteissa kuin tieteellisissä julkaisuissa. Nordinille aivojen plastisuus on keino muokata aivoja aktiivisesti ajattelemalla, kun taas näyttöön perustuvassa tieteessä se tarkoittaa aivojen kykyä rakentaa uusia hermoverkkoja (ks. Britannica 2020). Hän siis tieteellistämisen logiikan mukaan käyttää tieteellistä termistöä omiin käyttötarkoituksiinsa.

Kenties suurin merkki kurssin vaihtoehtoisesta tai pseudotieteellisestä luonteesta on sen korostettu kokemuksellisuus. Kurssin sivuista sekä Nordinin blogista iso osa on omistettu kurssin kehumiseen ihmisten kokemusten kautta. Freetoheal.org-sivustolla on oma erillinen osionsa kurssilaisten kokemuksille (Free to Heal 2020c). Kun Nordin perustelee kurssinsa toimivuutta, hän kertoo kurssilaisten kokemuksista, ei esitä tutkittua tietoa.

Jos Nordinin kurssia vertaa aiemmassa luvussa esittelemiini Haasion (2015) määrittelemiini normatiivisen ja disnormatiivisen informaation piirteisiin, kurssin markkinoinnista löytyy disnormatiivisia piirteitä. Disnormatiivisen informaation piirteistä kokemusperäisyys on ylivoimaisesti suurin Eroon oireista -kurssin määrittäjä. Tämän lisäksi valheellisen tiedon piirre on se, että Nordinin nettisivuilla ja blogissa esitetty tieto ei ole yleisesti hyväksyttyä tiedettä, vaan se edustaa vaihtoehtoisuutta ja vastakulttuuria etenkin asettuessaan lääketiedettä vastaan.

Disinformaation piirteitä ovat myös epävirallisuus sekä salaisuus tieteen julkisuuden sijaan. Kurssin sisällöt ovat suurilta osin 400 euron maksumuurin takana, eikä varsinaisista sisällöistä kerrota. Tieto kurssin menetelmistä ja vaikutuksista esitellään jakamalla kurssilaisten yksittäisiä kokemuksia. Kurssin järjestää itsemääritelty asiantuntija, joka on kylmän ja kaukaisen asiantuntijuuden sijaan helposti lähestyttävä ja lämmin. Nordin kertoo itsekin saaneensa metodistaan apua ja vertautuu näin myös kurssin kävijöihin. Nordin keskustelee kurssilaisten kanssa blogisivuillaan ja yrittää selvästi purkaa tiukkaa hierarkiaa asiantuntijan ja kurssilaisen välillä. Epävirallista on myös tiedon levitys: auktoriteetin levittämän tiedon sijaan kurssin opit ja ohjeet tulevat yksittäiseltä ihmiseltä internetissä.

Näiden seikkojen perusteella väittäisin myös Eroon oireista -kurssin edustavan disnormatiivista tietoa, tai ainakin sisältävän paljon disnormatiivisen tiedon piirteitä. Vaikka Nordin on julkisesti puolustanut vaihtoehtohoidoille tyypillisiä arvoja ja käyttäen näille ominaista retoriikkaa muun muassa puhuessaan lääkkeistä, korostaa hän silti kurssisivuillaan ja haastatteluissa sitä, ettei hänen kurssinsa ole uskomus- tai vaihtoehtohoito.

Huolimatta siitä, että Nordin ei hyväksynyt kurssinsa käsittelyä vaihtoehtohoitona tai pseudotieteenä, media käsitteli vuonna 2019 Eroon oireista -kurssia pseudotieteellisenä ainakin muutamaan otteeseen. Erityisesti Iltalehdessä 7.11.2019 julkaistu juttu nimeää kurssin pseudotieteelliseksi jo otsikossaan ”Maria Nordinille 100 000 euron uhkasakko - pseudotieteellinen kurssi uhkasi aiemmin lasten terveyttä ja henkeä”.

4. TEORIA JA METODI

Tämä tutkielma perustuu käsitykseen todellisuuden sosiaalisesta rakentumisesta. Tutkin siis jaettua, sosiaalisesti rakentunutta maailmaa. Ihmiset rakentavat tätä todellisuutta omalla toiminnallaan ja ajatuksillaan (Berger & Luckmann 1998, 30). Yksittäisiä kokemuksia jakaa kieli, jonka avulla maailma järjestyy mielekkääksi ja jonka ehdoilla todellisuus koetaan (mt. 30;51–52). Kieli siis määrää sen, miten kokemukset jäsentyvät osaksi maailmankuvaa.

Suurin valta todellisuuden määrittämiseen on yhteiskunnassa valta-asemassa olevilla: yhteiskunnallinen valta on myös valta tuottaa todellisuutta (Berger & Luckmann 1998, 133;136). Berger ja Luckmann esittävät, että todellisuutta ymmärtääkseen tulee ymmärtää yhteiskunnallinen järjestelmä, joka sallii vallassa olevien määrittää todellisuutta. Heidän mukaansa tulee tutkia, miksi todellisuus määrittyy sellaisena kuin me sen koemme.

Tutkin pro gradussani tekstejä tästä lähtökohdasta. Pyrin tekstien tarjoamien merkitysten alkulähteille kehysanalyysin avulla. Etsin merkityksiä mutta myös sitä, millaista maailmankuvaa ne rakentavat ja kuka on merkitysten takana.

Sosiaalisen konstruktionismin mukaan todellisuudet voivat olla olemassa myös rinnakkain. Modernissa maailmassa eri ryhmät tai ihmiset voivat jäsentää maailmaa eri tavalla, myös ristiriitaisesti (Berger & Luckmann 1998, 142). Tutkimukseni sivuaa myös rinnakkaisia kielellisiä todellisuuksia. Vertailen työssäni vaihtoehtoishoitojen maailmankuvaa perinteisen median tarjoamiin käsityksiin ja oletan löytäväni erilaisia selitysmalleja, jotka palvelevat haluttua tarkoitusta.

Kun tutkin työssäni journalistisia artikkeleita, en siis oletta niiden olevan täysin neutraaleja kuvauksia maailmasta. Sen sijaan journalistinen teksti, kuten mikä tahansa muukin kielellinen tuote, on tietoisesti tuotettu rakennelma, joka ei koskaan ole täysin neutraali. Tekstit ovat syntyneet ihmisen subjektiivisen ajattelun seurauksina (D'Angelo & Shaw 2018, 210). Silti mediatekstit ovat merkittäviä maailmankuvan rakennuskappaleita, ja niiden oletetaan usein olevan todenmukaista asiatekstiä, jossa raportoidaan maailman ilmiöitä faktuaalisesti.

Lähden oletuksesta, että uutinen ei ole aina täysin neutraali, vaan sisältää merkityksiä, jotka ohjaavat tiettyihin näkökantoihin.

4.1 Sisällönanalyysi

Lajittelen tutkielmani aineiston käyttäen sisällönanalyysiä, jonka jälkeen jatkan analysointia kehysanalyysin avulla.

Sisällön erittely tai sisällönanalyysi ovat laadullisessa tutkimuksessa menetelmiä, joita voidaan käyttää aineiston purkamiseen. Tutkimusotteena sisällönanalyysi on laadullisen tutkimuksen peruskiviä, rinnallaan esimerkiksi haastattelu ja kysymyslomake. Suomenkieliseen tutkimukseen metodin toi Veikko Pietilä 1970-luvulla. Tällöin hän puhui erityisesti sisällön erittelystä. (ks. Pietilä 1976.)

Sisällön erittely oli Pietilän mukaan keino, jota käytetään väistämättä aina kun kuvataan tutkimuksen sisältöä tilastollisesti tai sanallisesti (Pietilä 1976, 53–53). Kun tutkimus pohjautuu aineistoon ja tutkimuksen kohteena on juuri aineisto, tulee sisällön erittelyä Pietilän mukaan käyttää aina. (Pietilä 1976, 51;55).

Koska pro gradu -työni perustuu aineistoon, aloitan analyysin sisältöä erittelemällä. Luokittelen aineistoni median, juttutyypin ja julkaisupäivän mukaan. Kvantitatiivisen erittelyn lisäksi käytän myös sisällönanalyysiä, eli kvalitatiivista sisällön kuvailua. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 119).

Menetelmänä sisällönanalyysiä voi käyttää myös muiden teorioiden apuna siten, että sisällöstä tehdyt huomiot liitetään toiseen teoriaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 133). Tutkielmassani käytän sisällönanalyysiä pohjana kehysanalyysille.

4.2 Kehysanalyysi

Tutkielmani pääasiallinen menetelmä on kehysanalyysi. Kehysanalyysi perustuu sosiologi Erving Goffmanin määrittelemän kehyksen (frame) käsitteeseen. Goffmanin mukaan ihmiset käyttävät erilaisia kehyksiä maailman tulkitsemiseen ja jäsentämiseen. (Goffman 1986, 8;11.) Hänen mukaansa kaikki, mitä ihminen näkee, suodattuu automaattisesti kehysten kautta ja kehykset ohjaavat yksilön tulkintaa tilanteesta (Goffman 1986, 38).

Kehysten käsitettä on tutkittu ja määritelty jo vuosikymmeniä. Goffmanin lisäksi toinen merkittävä tutkija on Robert Entman. Hän tarkensi kehyksen ja kehysanalyysin käsitteitä Goffmanin jälkeen ja sitoutti ne erityisesti tekstien ja viestinnän tutkimukseen. Hänen mukaansa kehystäminen tarkoittaa tiettyjen asioiden korostamista teksteissä siten, että havaitusta todellisuudesta valitaan pisteitä, joista tehdään painokkaampia (Entman 1993, 52). Kehykset ovat kirjoittajan valintojen tulosta, eivät pelkästään passiivisia ajatusrakenteita, joiden läpi todellisuus suodattuu (Entman 1993, 53). Valintojen avulla kirjoittaja järjestää tekstin kertomaan haluamaansa tarinaa, joka herättää lukijassa kehysten kautta toivotun tulkinnan (Entman 2007, 164).

Tiettyjen näkökulmien korostaminen kehysten avulla toteuttaa neljää tehtävää: määrittää ongelmia, esittää syy-seuraus-suhteita, arvioi asioiden moraalisuutta ja tekee korjausehdotuksia (Entman 1993, 52). Kehykset siis esittelevät kuulijalle ongelmia, joita tulee ratkaista ja syitä niiden taustalla sekä niiden seurauksia. Lisäksi kehysten avulla vedotaan moraaleihin ja arvoihin sekä ehdotetaan toimintatapoja määriteltyjen ongelmien korjaamiseen. Kehystämisen avulla rakennetaan käsiteltävästä aiheesta kuvaa muun todellisuuden kontekstissa, eikä pelkästään anneta sille tiettyä sävyä esimerkiksi sanavalintojen avulla.

Tutkimuksen mukaan monipuolisista vaikutuksistaan huolimatta kehykset eivät siirrä merkityksiä tai näkökantoja suoraan yleisölle (Reese 2010, 22). Sen sijaan ne korostavat tiettyjä arvomaailmoja tai faktoja toisten ylitse. Korostukset eivät Reesen mukaan synny tyhjästä, vaan niiden taustalla vaikuttavat toimijan omat intressit. Näin on aina, vaikka kirjoittaja pyrkisikin objektiivisuuteen, sillä kehystäminen on välttämätöntä julkisessa viestinnässä (Nisbet 2010, 44). Nisbetin mukaan journalistin valinta ei ole kehystääkö vaiko ei, vaan kuinka kehystää tehokkaasti juuri oikealle

yleisölle. Kehysten tehokkuus riippuu yleisön ennakkoajatuksista, kuten arvoista ja asenteista, joten niissä esiintyy samaakin asiaa käsiteltäessä suuria eroja. (Nisbet 2010, 46.)

Merkitysten luomisen lisäksi kehykset määrittävät ylipäättään puheenaiheet. *Agenda setting* eli päiväjärjestyksen määrittäminen on mediatutkimuksen kiinnostuksen kohde, joka on liitetty myös kehystämiseen ja ajoittain myös kehyksen yläkäsitteeksi. (Entman 2007, 164). Päiväjärjestyksen määrittämisellä tarkoitetaan median valtaa päättää, mitä asioita se käsittelee. Samalla medialla on valta sanella, mistä ihmiset puhuvat ja mitä asioita heidän mielessään pyörii. Tutkielmassani käsittelen puheenaiheiden nostamista osana kehystämiproessia kuitenkin sisällyttämättä agenda setting -mallia varsinaiseen kehysanalyysiin.

Kehysanalyysiä on hyödynnetty median ja viestinnän tutkimuksessa suhteellisen paljon. Oman pro gradu -työni kannalta olennaisia ovat aiemmista opinnäytetöistä esimerkiksi terveystutkimusta tutkinut Rönkä (2011), syöpäjournalismia tarkastellut Huhtala (2018). Yleisemmin suomalaisista tutkijoista kehysanalyysiin on perehtynyt erityisesti Esa Väliverronen (ks. Väliverronen 2014).

Kehysanalyysi tutkii siis erityisesti tekstien sisältämiä kehyksiä sekä niiden vaikutuksia. Näitä voidaan tutkia kahdesta eri lähtökohdasta. Ensimmäinen keskittyy tutkimaan kehyksiä yhteiskunnallisella tasolla ja kysyy, mitkä tekijät vaikuttavat kehysten rakentumiseen. Tarkastelun kohteena on median tuotanto, kuten budjetit tai lähteiden saatavuus.

Toinen lähtökanta taas noudattaa läheisemmin Entmanin määritelmää, jossa kehykset määrittää kirjoittaja, ei niinkään instituutio. Tästä näkökulmasta kehysanalyysissä tarkastellaan erityisesti journalistien vaikutusta kehyksiin sekä sitä, miten kehykset rakentuvat ja miten niitä rakennetaan. Tässä tutkielmassa keskityn erityisesti jälkimmäiseen näkökantaan. Pyrin selvittämään mitä kehyksiä aineistostani löytyy, miten ne rakentuvat ja kuka ne on rakentanut.

Valitsin omaan tutkimukseeni metodiksi kehysanalyysin, sillä sen avulla voin analysoida niin yksittäisiä tekstejä ja niiden ominaisuuksia kuin ilmiöitä yhteiskunnan tasolla. Kehysanalyysi taipuu diskurssianalyysiä paremmin taulukoitaviksi tuloksiksi ja pääsee pintaa syvemmälle aina yhteiskunnan rakenteisiin asti. Kehysanalyysiä käyttäessäni otan huomioon sen, ettei kyseessä ole aukoton menetelmä. Metodi ei pitkistä suosioistaan huolimatta ole säästynyt kritiikiltä.

Seuraavaksi tarkastelen kehysanalyysistä käytyä keskustelua ja sen saamaa kritiikkiä, tavoitteenani tiedostaa metodin heikkoudet ja ristiriitaisuudet tehdessäni tutkimusta.

4.3 Keskustelu ja kritiikki

On tärkeää todeta, että kehysanalyysi, kuten moni muukaan tutkimussuunta, ei ole yhtenäinen tai ristiriidaton suuntaus. Osa kehysanalyyseistä painottaa vaihtoehtoisesti kirjoittajan valintoja, lukijan asenteita tai poliittista järjestelmää kehysten taustalla. Tutkija Stephen D. Reese tiivistää: Kehysanalyysi yhdistää kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen, empiirisen ja tulkitsevan, psykologisen ja sosiologisen, akateemisen ja ammatillisen. (Reese 2007, 148.)

Entman lähti 1990-luvulla hakemaan yhtenäisempää kehysanalyysin kenttää. Yrityksestä huolimatta näin ei käynyt, eikä yhtenäistä oppia löytynyt. Osa tutkijoista ajattelee, että kehysanalyysin tarkoitus onkin olla moninainen, sillä juuri monipuolisuus luo kattavaa tutkimusta, kun taas kaavamaisuus ei loisi alalle uutta tietoa (D'Angelo 2002, 870).

Kehysanalyysin kentältä on eritelty kolme eroavaa painotusta sen mukaan, mitä osaa kehystämiprosessista ne tutkivat. Ne ovat kognitiivinen, konstruktivistinen ja kriittinen kehysanalyysi. (D'Angelo 2002, 875–877).

Kognitiivinen suuntaus keskittyy lukijan ajatuksiin ja kehysten psykologisiin vaikutuksiin. Suuntausta on kritisoitu sen kapeakatseisuudesta, sillä se jättää huomiotta yhteiskunnalliset tekijät. Kritiikkiä esittänyt Reese tarjoaa suuntauksen suosion syyksi sitä, että mediatutkimuksessa on historiallisesti keskitytty tutkimaan mediaesitysten vaikutuksia yleisöihin. (Reese 2007, 148).

Konstruktivistinen suuntaus näkee kehykset kielen rakenteina ja työkaluina, jotka ovat vaihtelevasti kirjoittajien saatavilla. Konstruktivistit ajattelevat kehyksiä tietoisesti rakennettuina. Reese kritisoi konstruktivistista tutkimussuuntausta siitä, että se pitää kehyksiä harmittomina rakennelmina, joilla ei ole vaikutusta vastaanottajiinsa (Reese 2007, 149).

Kriittinen suuntaus taas näkee kehykset hallitsevina, yhteiskunnan rakenteita ylläpitävinä vallankäyttökeinoina. Tätä suuntausta edustaa esimerkiksi Entman, joka korosti kehysanalyysiä määrittellessään kehysten tietoista rakentamista haluttujen vaikutusten aikaansaamiseksi (Entman 1993, 52).

Yleisesti Reese esittää, että tutkimuksessa tulisi olla tietoinen kaikista näistä kehystämisen puolista, jotta tutkimuksesta ei tule yksipuolista (Reese 2007, 149). Kehysanalyysin kapeakatseisuutta kritisoivat myös Carragee ja Roefs (2004, 214). Heidän mielestään tutkimuksessa keskityttiin liikaa median vaikutuksiin, unohtaen kehysten takana vaikuttavat intressit ja sosiaaliset sekä poliittiset yhteydet. Voitaisiin siis sanoa, että he näkivät kognitiivisen kehysanalyysin hallitsevan tutkimuskenttää ja kritisoivat sitä samoin perustein kuin Reese myöhemmin.

Carragee ja Roefs ehdottivat tilalle tutkimusotetta, joka keskittyy enemmän kehystämisen prosessien poliittisiin taustoihin ja sosiaalisiin vaikutuksiin. Tämän he näkivät toteutuvan parhaiten, kun otetaan huomioon *median hegemonia* (Carragee & Roefs 2004, 214–215).

Tieteen termipankki (2016b) määrittelee hegemonian kulttuuristen rakenteiden taipumuksena vahvistaa yhtenäisyyden vaikutelmaa tukahduttamalla alueelleen pyrkivät vaihtoehtoiset äänet. Yksinkertaisesti hegemonia siis tarkoittaa vallassa olevien viestien vahvistamista ja vaihtoehtoisten, kapinoivien, äänien hiljentämistä.

Median tapauksessa hegemonia tarkoittaa median tapaa pitää tietyt arvot ja ajattelutavat esillä ja pitää vaihtoehtoiset ajatukset piilossa. Sosiaalisen konstruktivismiin nojaten voisi siis ajatella, että media rakentaa vallassa olevien määrittämää kuvaa todellisuudesta, ja pitää vaihtoehtoiset todellisuuden rakennuspalat poissa yleisön mielestä.

Carragee ja Roefs (2004, 216–217) liittävät median hegemonian kehystämiseen siten, että kehykset edustavat hegemoniaa, eli valta-asemaa, tukevia näkökantoja. Tästä syystä kehyksiä ja niiden rakentamaa maailmaa tutkittaessa tulisi tutkia myös sitä, kenen intressejä kehykset palvelevat. Hegemonian huomioiminen kehysanalyysissä on hyödyllistä myös siksi, että se takaa analyysin monipuolisuuden yhdistämällä kehykset suoraan yhteiskunnalliseen tutkimiseen (mt. 222).

Median hegemonian huomioon ottava näkemys on tutkielmani kannalta tärkeä, sillä oletan median kehysten rakentavan tietynlaista kuvaa maailmasta ja vaihtoehtoishoitoja edustavien tekstien kyseenalaistavan tätä kuvaa. Tietyt kehykset hallitsevat mediaa, eikä niitä välttämättä kyseenalaisteta (Carragee ja Roefs 2004, 223), mutta sosiaalinen media, aineistossani Nordinin blogi, toimii hegemonian kyseenalaistajana. Se, onko perinteisen median antama käsitys tarpeen kyseenalaistaa, on eri kysymys.

Jos valtavirran media tukee tiedettä ja tutkimuspohjaiseen tietoon nojaamista, on hegemonian kyseenalaistaminen tuskin tarpeen muille kuin vaihtoehtoisen tieteen edustajille. Kuitenkin tutkin, miten perinteinen media rakentaa todellisuutta ja kuinka sitä vastaan taistellaan kehysten avulla. Oletukseni on, että molemmat osapuolet käyttävät kehystämistä, ja jopa samoja kehyksiä, oman maailmankuvansa edistämiseen.

Kehysanalyysiä on kritisoitu myös kehysten ”väärin” määrittämisestä. Jotkut tutkijat määrittävät kehykset pelkkinä metaforina, toiset teemoina, aiheina tai näkökantoina. Näissä määritelmissä huomiotta jää kehysten tietoinen rakentaminen ja vaikutusvalta (Carragee ja Roefs 2004, 217). Toisaalta ongelmaksi kehysten määrittämisessä voi nousta myös tutkijan subjektiivisuus. Kaikkia kehyksiä ei välttämättä löydetä aineistosta, tai aineisto luokitellaan epä johdonmukaisesti. Kehyksiä voi olla samanaikaisesti useita, ja ne tulisi kaikki luokitella aineiston luotettavan analysoinnin varmistamiseksi. Käytetty kehys voi myös muuttua tutkittavan ajanjakson aikana, vaikka kyseessä on sama näkökulma ja näennäisesti sama kehys. (Carragee ja Roefs 2004, 216;218.)

Kehystutkimuksessa ongelmallisena on nähty myös se, että jokainen tutkija keksii omat kehykset kuvaamaan tutkimaansa ilmiötä (Nisbet 2008, 6). Tämä taipumus johtaa siihen, että tutkimuksia on vaikea vertailla keskenään, eivätkä ne synnytä kumulatiivista tietoa. Sen sijaan tutkijat Nisbetin mukaan ”keksivät pyörän uudelleen” eivätkä liitä löytämiään kehyksiä aiempaan tutkimukseen.

Jotta en tekisi turhaa tutkimusta, esittelen seuraavaksi kehysanalyysin avulla löydettyjä tiedettä koskevia kehyksiä. Uskon, että osa niistä esiintyy aineistoni kohdalla, joten pyrin hyödyntämään näitä olemassa olevia määritelmiä tutkimustulosteni yleistettävyyden lisäämiseksi. Vaikka vaihtoehtoishoidot ovat vähän tutkittu alue journalismin kentällä ja pelkkä kehysten määrittäminen

kerryttää tietoa, pyrin silti näkemään myös pintaa syvemmälle. Pohdin esimerkiksi sitä, millaisia kehyksiä vaihtoehtoishoitoja vastustavan olisi hyvä käyttää vedotakseen kohdeyleisöön luvussa 8.3.

4.4 Tieteen kehykset

Kehystutkimuksessa on määritelty joukko kehyksiä, jotka toistuvat tieteestä käytävässä julkisessa keskustelussa. Paljon lainattujen määritelmien takana ovat Gamson ja Modigliani (1989). He tutkivat ydinvoimasta käytyä keskustelua ja sen kehyksiä ja määrittivät joukon kehyksiä, joita on myöhemmin yleistetty koskemaan tieteestä käytävää keskustelua.

Ydinvoimaa koskevien kehysten pohjalta yleiset tieteen kehykset määritteli Nisbet (2008). Mukana on ydinvoimakeskustelusta tunnistettuja kehyksiä kuten edistys ja hallitsematon tiede, mutta asiaspesifeistä kehyksistä on siirrytty yleisemmälle tasolle.

Nisbet (2008, 29). määritteli tiedettä koskevat kehykset seuraavan taulukon mukaan.

KEHYS	MIHIN VEDOTAAN
SOSIAALINEN EDISTYS (SOCIAL PROGRESS)	Elämänlaatu paranee, löytyy ratkaisu ongelmiin, saavutetaan harmonia luonnon kanssa, kestävä kehitys
EKONOMINEN KEHITYS JA KILPAILUKYKY (ECONOMIC DEVELOPMENT / COMPETITIVENESS)	Sijoitetaan, saadaan markkinavoittoa tai otetaan riskejä, saavutetaan parempi kilpailukyky niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisesti

MORAALI JA ETIIKKA (MORALITY / ETHICS)	Tämä on oikein tai väärin, kunnioitetaan tai ylitetään rajoja
TIETEELLINEN EPÄVARMUUS (SCIENTIFIC / TECHNICAL UNCERTAINTY)	Tämä tiedetään varmasti tai tätä ei tiedetä, viitataan varman tiedon auktoriteettiin, viitataan valheellisuuteen, joko kuopataan asiantuntijoiden tietoa tai rakennetaan sitä
HALLITSEMATON TIEDE TAI PANDORAN LIPAS (PANDORA'S BOX / FRANKENSTEIN'S MONSTER / RUNAWAY SCIENCE)	Maalataan katastrofeja ja pyydetään varovaisuutta, tiede on hallitsematon hirviö, fatalismia, jossa toiminta on turhaa, deterministinen ajatus, jossa tie on valittu eikä pystytä kääntymään takaisin
JULKINEN VASTUU (PUBLIC ACCOUNTABILITY/GOVERNANCE)	Tutkimus esitetään yhteistä hyvää edistävänä, tutkimus esitetään yksityisiä intressejä edistävänä, tiedepohjainen päätöksenteko nähdään joko vastuullisena tai hyväksikäyttönä, tiede tehdään poliittiseksi
KESKITIE (MIDDLE WAY/ALTERNATIVE PATH)	Etsitään kompromisseja, sovitellaan ääripäitä
KONFLIKTI (CONFLICT/STRATEGY)	Tiede esitetään eliittien pelinä, jossa on voittaja, persoonallisuudet taistelevat

Taulukko 1. Tieteen kehykset

Esitetyt kehykset eivät ole kaiken kattavia, vaan ne ovat yleistyksiä kehyksistä, joita voi ilmetä tieteestä keskusteltaessa. Niiden lisäksi on löydettävissä aina myös tarkempia käsiteltävään aiheeseen liittyviä kehyksiä. Käytän tieteen valmiita kehyksiä osaan analyysistäni, täydentämään aiheesta lähtöisin olevien kehysten määrittelyä. Pyrin samalla testaamaan pätevätkö yleistetyt kehykset yhä netin aikakaudella ja myös vaihtoehtoiseen tieteeseen.

Yleistettyjen kehysten lisäksi tiedekeskustelua on tutkittu myös viime vuosien aikana. Tieteestä keskusteleminen mediassa sisältää uuden tutkimustiedon mukaan erityisesti uskomusten, arvojen ja intressien yhteentörmäyksiä (National Academies of Sciences, Engineering and Medicine [jatkoissa NASEM] 2017, 5–6). Tiedettä käsiteltäessä mediassa esiin nousee usein ristiriitoja tai suoranaisia väittelyitä. Uskomusten, arvojen ja intressien ristiriitojen lisäksi tiedekeskustelulle tyypillistä on tieteen epävarmuuden korostaminen. (NASEM 2017, 53.) Tutkimus siis tukee ainakin osittain aiempaa kehystutkimusta, jossa arvot ja moraali, konflikti ja epävarmuus nousivat keskustelun kehyksiksi.

Perehdyn kehysten määrittämiseen tekstistä tarkemmin analyysiosiossa luvussa 6. Käytän aineiston analyysissäni sekä kehysanalyysin menetelmiä että jo valmiita tieteen kehyksiä saadakseni keskustelusta mahdollisimman hyvän kokonaiskuvan.

Seuraavaksi tutkin sitä, miten Maria Nordin käyttää tieteen kehyksiä Eron oireista -kursista kirjoittaessaan.

5. ANALYYSI BLOGITEKSTEISTÄ

Aloitan pro gradu -tutkielmani analyysin tutkimalla Maria Nordinin <https://marianordin.blog>-sivustolla ylläpitämää blogia. Blogitekstit ajoittuvat lokakuusta 2019 huhtikuuhun 2020 ja ne on haettu käyttämällä blogisivuston sisäistä hakukonetta ja kategoriointeja.

Tässä osiossa lähestyn aineistoa sisällönerittelyn ja deduktiivisen eli teorialähtöisen kehysanalyysin avulla. Peilaan Nordinin blogitekstejä niitä tieteen kehysten teoriaan, jonka esittelin edellisessä luvussa. Tätä varten laadin kysymyspatteriston, joka pohjautuu tieteen kehysten teoriaan. Kysymyksistä jokainen viittaa yhteen tieteen kehykseen ja sille tyypillisiin piirteisiin.

Analyysini vaiheista ensimmäinen on teoriaan pohjaavien kysymysten laatiminen. Tämän jälkeen luen tekstit peilaten niitä laatimiini kysymyksiin. Viimeiseksi nimeän havaintojeni pohjalta blogiteksteissä esiintyvät tieteen kehykset ja havainnoin niiden yleisyyttä ja esittelen analyysin tulokset. Vertaan blogitekstien kehyksiä myös uutisaineiston kehyksiin luvussa 7.

Blogitekstien analyysissä kysymyksiksi valitsin seuraavat:

1. Vedotaanko tekstissä ongelmien ratkeamiseen, harmoniaan luonnon kanssa tai elämänlaadun paranemiseen? (sosiaalinen edistys)
2. Vedotaanko kannattavien riskien ottamiseen tai kilpailukykyyn? (ekonominen kehitys)
3. Vedotaanko moraaleihin tai arvoihin tai tehdäänkö tuomioita? (moraali ja etiikka)
4. Vedotaanko epävarmuuteen tai valheellisuuteen, rakennetaanko asiantuntijoiden auktoriteettia tai hajotetaanko sitä? (tieteellinen epävarmuus)
5. Vedotaanko arvaamattomiin seurauksiin, katastrofeihin tai varovaisuuteen, jos jatketaan valitulla tiellä? (hallitsematon tiede)
6. Vedotaanko tutkimuksen hyödyllisyyteen joko kansalle tai yksityiselle taholle? Otetaanko kantaa tiedepohjaiseen päätöksentekoon? (julkinen vastuu)

7. Vedotaanko ääripäiden sijaan keskitiehen? (keskitie)

8. Vedotaanko konfliktiin tieteentekijöiden välillä? Taistelevatko faktojen sijaan tekstissä persoonallisuudet? (konflikti)

Seuraavaksi käyn läpi blogitekstit ja erittelen niiden sisältämiä tieteen kehyksiä.

5.1 Blogitekstit

Aineistooni sisältyy yhdeksän blogitekstiä. Tekstejä yhdistää Eroon oireista -verkkokurssin käsittely tai sen Free to Heal -menetelmän esittely. Jaan tekstit analyysissäni kolmeen kategoriaan niiden julkaisupäivän mukaan: tekstit ennen Tukesin uhkasakkoa, sakon jälkeen sekä keväällä 2020.

5.1.1 Ennen sakkoa

Ihmiset tervehtyy, tykkäsi kaikki siitä tai ei – maailmalta tulevalta tutkimustiedolta ei voi sulkea ovia 4.10.2019

Aineiston ensimmäinen blogiteksti Nordinilta lokakuulta 2019 otsikolla ”Ihmiset tervehtyy, tykkäsi kaikki siitä tai ei – maailmalta tulevalta tutkimustiedolta ei voi sulkea ovia”.

Teksti käsittelee Eroon oireista -kurssia ja kertoo siitä, kuinka kurssi syntyi. Nordin kirjoittaa siitä, kuinka kurssiin on suhtauduttu lääketieteen ammattilaisten ja median toimesta. Nordin korostaa, että kurssin saama negatiivinen palaute ei suinkaan johdu kurssista, vaan siitä, että maailma ei ole valmis kurssille.

”Jos uusi tieto ja näkökulma poikkeavat vanhoista uskomuksista tai aiemmin opitusta tiedosta, se saattaa tuntuakin uhalta – erityisesti, jos oma ammatti-identiteetti, elanto tai maailmankuva on vahvasti rakentunut vanhan tiedon varaan”, Nordin kirjoittaa.

Nordin kertoo, että kurssista on tehty kantelu Aluehallintovirastoon, jonka kautta poliisi on todennut, ettei asiassa ole syytä epäillä rikosta. Hän kertoo myös, että kurssi on laajenemassa.

Erityisesti vaihtoehtohoitojen piirteitä tekstissä ovat omaan asiantuntijuuteen ja kokemuksiin vetoaminen ja kurssin liittäminen tieteeseen, eli niin sanottu tieteellistäminen. Nordin esittelee tekstissään tieteellistä epävarmuutta kertomalla siitä, kuinka tieteellisestä tutkimuksesta huolimatta osa lääkärikunnasta vähättelee kurssia tukevaa tutkimusta: ”Esimerkiksi osa lääkärikunnasta näyttää ottaneen tehtäväkseen kieltää ja vähätellä maailmalla yliopistoissa tehtävää tieteellistä tutkimusta.”

Nordin rakentaa tekstissä konfliktia hyvien ja huonojen lääkäreiden välille kertomalla kurssista kiinnostuneesta lääkäristä. Kurssin kannattaminen on siis hyvän lääkärin merkki, ja sen kritisoiminen huonon.

Nordin rakentaa tekstissään konfliktia myös itsensä ja kurssin kritisoijien välille. Hän vetoaa tekstissä kurssia selvittäneen poliisin sekä kurssista kiinnostuneen lääkärin auktoriteetteihin. Auktoriteetteihin vetoaminen liittyy myös tieteellisen epävarmuuden kehukseen, sillä se rakentaa Nordinin auktoriteettia poliisin ja lääkärin hyväksynnän kautta ja hajottaa kritisoijien auktoriteettia.

Nordin vetoaa tekstissään myös sosiaaliseen edistykseen kertomalla kurssilaisten positiivisia kokemuksia ja kurssin tuomia hyötyjä. Hän kertoo, että kurssin avulla elämänlaatu paranee. Samalla hän vetoaa julkiseen vastuuseen kertomalla, että kurssi alkoi siitä, kun hänen ystävänsä kehittivät häntä jakamaan osaamistaan, koska se olisi kaikille hyödyllistä. Myös ekonominen kehitys on tekstissä läsnä siinä, että Nordin kertoo ottaneensa riskin perustaessaan kurssia.

Moraaliin ja etiikkaan Nordin viittaa puhuessaan kurssin arvostelijoista. Hän nimeää arvostelijat maalittajiksi eli tahallisiksi kiusantekijöiksi tai tutkimustiedon vääristelijöiksi, jotka vain pyrkivät puolustamaan asemaansa.

Verkkokurssiani koskevat virheelliset väittämät 9.10.2019

Toinen Nordinin blogiteksti ilmestyi viisi päivää myöhemmin, 9. lokakuuta otsikolla ”Verkkokurssiani koskevat virheelliset väittämät”. Tekstissä Nordin kertoo näkemyksiään kurssin saamasta mediahuomiosta.

Nordin lainaa tekstissä paljon mediassa esiintynyttä lääkäriä Juhani Knuutia, joka kommentoi kurssia julkisesti. Nordin viittaa tekstissä myös tieteellisiin tutkimuksiin perustellessaan omaa näkemystään.

Tutkimuksia lainaamalla Nordin pyrkii tieteellistämään kurssiaan. Lainatut tutkimukset ovat kuitenkin Nordinin itsensä valitsemia ja selittämiä, eivätkä vastaa tutkimusten oikeita sisältöjä.

Blogitekstinsä alussa Nordin kirjoittaa: ”Kursista on kirjoitettu muutamia lehtijuttuja, joissa kurssin materiaalia ja sanomaani on tulkittu täysin virheellisesti ja kurssin sisältönä esitetään väitteitä, joita ei kurssilla ole.” Ajatus mediasta, joka tulkitsee kurssia väärin rakentaa konfliktia Nordinin ja median välille.

Nordin kritisoi myös Juhani Knuutia, joka on kirjoittanut huolestuneensa kurssin sisällöistä. Myös Knuutin ja Nordinin välille rakentuu ristiriitaa ja asetelma, jossa asian sijaan taistelevat ihmiset, mikä on konfliktin kehitykselle tyypillistä.

Toisaalta konfliktin vastaisesti Nordin vetoaa myös keskitiehen toivoessaan, että Suomessa voitaisiin vastakkainasettelun sijaan pyrkiä tietoisten menetelmien, kuten Eroon oireista -kurssin, ja perinteisen lääketieteen yhteiskäyttöön.

Kuten aiemmassa tekstissä, Nordin vetoaa sosiaaliseen edistykseen myös tässä blogitekstissä. ”Tavoitteeni kurssissa on tuoda myös muiden saataville sitä apua ja tietoa, joka on itseäni on auttanut niin paljon”, Nordin kirjoittaa.

Tekstissä esiintyy myös moraaliin ja etiikkaan vetoamista, kun Nordin toivoo, että ihmisten annettaisiin itse päättää, mihin uskoo tai mitä hoitoja haluaa. Samalla Nordin ainakin implisiittisesti vastustaa kaavailtua puoskarilakia, kun hän toivoo, ettei media holhoaisi ihmisiä tai

puuttuisi kurssiin vääristä syistä. ”Uskonkin verkkokurssini ja menetelmäni julkisen teilauksen takana olevan muutakin kuin huoli ihmisten turvallisuudesta”, Nordin kirjoittaa.

5.1.2 Sakon jälkeen

Kurssini turvallisuus on selvitetty perinpohjin 7.11.2019

Nordin palasi Eroon oireista -verkkokurssiinsa blogissaan 7.11.2019, samana päivänä, kun Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin uhkasakosta uutisoitiin. Tukes asetti Nordinin Eroon oireista -kurssille 100 000 euron uhkasakon, joka tulisi maksettavaksi, ellei Nordin lopettaisi vaarallisten väitteiden levittämistä kurssillaan ja sen markkinoinnissa.

Blogitekstissään Nordin kehystää asian siten, että uhkasakko ei ole merkki kurssin vaarallisuudesta, vaan Tukesin tutkinta on merkki siitä, että Nordinin kurssi on turvallinen, koska Tukesin päätöksessä kurssi ”täyttää lainsäädännön vaatimukset”.

Blogiteksti on kahta aiempaa huomattavasti lyhyempi ja keskittyy esittelemään Eroon oireista -kurssin turvallisuutta ja Tukesin päätöstä. Tekstissä Nordin vetoaa etiikkaan, kun hän tuomitsee Tukesin asiantuntijana toimineen Knuutin ”kyseenalaiseksi” arvioijaksi kurssille. Nordinista ”olisi reilua että lausunto olisi kuitenkin pyydetty taholta, jonka elämäntehtävänä ei lähtökohtaisesti ole taistella vastaan tarjoamani kaltaisia palveluita”.

Nordin myös pyrkii purkamaan Knuutin auktoriteettia, eli vetoaa tieteelliseen epävarmuuteen kertoessaan, että muut asiantuntijat eivät ole samaa mieltä Knuutin kanssa. Blogitekstin suurimmaksi kehykseksi nouseekin konflikti Nordinin ja Knuutin välillä. Muita tieteen kehyksiä tekstissä ei esiinny.

Ajatuksia terveystieteistä ja verkkokurssien turvallisuudesta 8.11.2019

Ulkasakkoa seuraavana päivänä Nordin kirjoitti blogitekstin otsikolla ”Ajatuksia terveystieteistä ja verkkokurssien turvallisuudesta”. Otsikko on yleisluontoinen, eikä se varsinaisesti viittaa Tukesiin eikä Eroon oireista -kurssiin, vaan puhuu asiasta yleisluontoisesti liittäen Nordinin kurssin osaksi isompaa kokonaisuutta.

Blogiteksti on edeltäjänsä lailla lyhyt ja keskittyy rajattuun aiheeseen, tällä kertaa terveystieteisiin. Tekstissä Nordin pyrkii purkamaan Tukesin auktoriteettia kertomalla, miten Eroon oireista -kurssia kohdeltiin tutkinnassa ja päätöksessä väärin. Nordinin pääväite on, ettei kurssilla esitetä terveystietoja, sillä terveystiedot liittyvät elintarvikkeiden ja terveyden yhteyteen.

Tekstissä Nordin vastustaa jälleen holhousta kirjoittamalla, että tulisi miettiä sitä, kuinka paljon ihmisten omaan harkintakykyyn tulisi luottaa. Hänen mukaansa, jos Eroon oireista -kurssia pidetään vaarallisena, tulisi samalla logiikalla kokkikurssit nimetä vaarallisiksi, sillä niilläkin voi sattua terveydelle haitallisia tapahtumia.

Tekstissä esiintyvä kehys on moraalinen ja etiikka, kun Nordin vetoaa ihmisten itsenäisyyteen ja vapauteen. Myös hallitsemattoman tieteen kehys nousee ensimmäistä kertaa, kun Nordin maalaa kauhukuvaa siitä, kuinka jokaisessa palvelussa tulisi olla maininta siitä että ”jos on tarvetta mennä lääkäriin, pitää mennä lääkäriin sen sijaan että tulee [piano]tunnille”. Nordin viittaa tässä myös holhoukseen ja hallitsemiseen vedotessaan uhkakuvaan liiallisesta holhouksesta myös harrastuksissa.

Myös tieteellinen epävarmuus ilmenee tekstissä jälleen, kun Nordin hajottaa Tukesin auktoriteettia ja rakentaa omaansa. Hän kertoo lukeneensa paljon kirjoja ja kartuttavansa tietoaan jatkuvasti, kun taas Tukesille verkkokurssit ovat uusi aihealue. Samalla syntyy selvä konflikti Nordinin ja Tukesin välille.

Miten saada apua unettomuuteen? – Kiitollisuus on tutkitusti tehokas apu uniongelmiin 16.12.2019

Seuraava Eeroon oireista -kurssiin liittyvä blogiteksti ilmestyi joulukuussa 2019. Unettomuudesta kertova teksti alkaa: ”Minulta kysytään todella usein, voiko Free to Heal ®-menetelmästä saada apua unettomuuteen. Vastaus on, kyllä voi!”

Tekstissä Nordin kertoo, kuinka moni on saanut avun unettomuuteen Eeroon oireista - verkkokurssilta. Mielenkiintoista on, että Nordin ei puhu kurssista sen nimellä, vaan viittaa kehittämäänsä kurssilla käytettyyn Free to Heal -menetelmään tai pelkästään ”verkkokurssiin”.

Ensimmäinen tekstissä esiintyvä tieteen kehys on sosiaalinen edistys. Nordin lupaa tekstissä elämänlaadun paranevan, kun uniongelmat paranevat kurssin avulla. Nordin myös arvostelee kovasanaisesti lääketieteen keinoja hoitaa unettomuus ja rakentaa samalla tieteellisen epävarmuuden kehystä hajottamalla lääkäreiden auktoriteettia. ”Unettomuuden hoitaminen lääkkein hoitaminen [sic] vaikuttaa vain toiseen näistä: Lääkkeet voivat antaa nukahtamaan, poistamalla nukahtamisvaikeudet, mutta ne eivät poista kuormituksen alkuperäistä aiheuttajaa”, Nordin kirjoittaa.

Samalla hän vetoaa myös hallitsemattoman tieteen kehykseen kertomalla siitä, kuinka käy, jos kaikessa luotetaan vain lääkäreihin. ”Pyörä pyörähtää jälleen käyntiin”, Nordin kuvaa oravanpyörää, joka jatkuu, jos unettomuutta hoidetaan lääkkeillä, mikä ei hänestä ole toimiva keino ongelman hoitamiseen.

5.1.3 Keväällä 2020

Tutkimus: aivojen plastisuutta hyödyntävä menetelmä on tehokas apu IBS:n, fibromyalgiaan, kemikaaliyliherkkyyteen ja muihin sairauksiin 18.1.2020

Seuraava Nordinin blogiteksti on tammikuulta 2020. Teksti keskittyy kertomaan tutkimuksesta, joka tukee Nordinin kurssin menetelmää ja ajattelua. Nordin viittaa 2017 tehtyyn haastatteluun, jossa hän toimi kokemusasiantuntijana DNRS-menetelmään liittyen. Blogitekstissä Nordin esittelee DNRS-menetelmään kohdistuvaa tutkimusta, mihin hän on myös pohjannut kurssiaan.

Nordin esittelee tutkimuksen tuloksia ja nimeää menetelmän parhaaksi hoidoksi monille sairauksille. Näin hän vetoaa sosiaaliseen edistykseen.

Blogitekstissään Nordin myös kritisoi esittelemäänsä tutkimusta. Hän rakentaa omaa auktoriteettiaan kertomalla, millaista tutkimusta aiheesta tulisi tehdä, jotta se olisi tieteellisesti vedenpitävää. Näin myös tieteellinen epävarmuus nousee esiin: vaikka tutkimustulokset ovat lupaavia, ei esiteltävä tutkimus ole aukoton.

Tutkimuksen esittelyn jälkeen Nordin siirtyy tekstissään kertomaan omasta Free to Heal -menetelmästä ja Eroon oireista -kurssistaan. Näin jatkuu Nordinin oman auktoriteetin rakentaminen. Kurssi on Nordinista muita vastaavia menetelmiä tehokkaampi, lempeämpi ja edullisempi. Samassa lauseessa Nordin siis vetoaa niin sosiaaliseen kuin ekonomiseen kehykseen.

Tekstissä Nordin korostaa omaa ja oman kurssinsa paremmuutta esimerkiksi vetoamalla kurssinsa tarkistettuun turvallisuuteen. Näin hän rakentaa konfliktia itsensä ja muiden menetelmän harjoittajien välille. Hän kuitenkin myös sovittelee ääripäitä vetoamalla keskitiehen toivomalla lisää yhteistyötä Tukesin kaltaisten tahojen kanssa, jotta ”vastaavat menetelmät aletaan nähdä uhan sijaan todellisena mahdollisuutena auttaa ihmisiä”.

YLE: Ylilääkärit pitävät Eroon oireista -verkkokurssia tutustumisen arvoisena 25.2.2020

Nordin palasi Eroon oireista -kurssiin blogissaan helmikuussa 2020 vastauksena Ylen kirjoittamille uutisjutuille 25.2.2020.

Tekstin alussa Nordin referoi Ylen kirjoittamaa juttua ja korostaa sen yhteyttä omiin ajatuksiinsa. Jutun kommentoimisen jälkeen blogiteksti keskittyy kertomaan Nordinin omasta parantumistarinaa ja Eroon oireista -kurssista.

Kehystensä puolesta blogiteksti on suhteellisen yksinkertainen: esitelty kurssi parantaa elämänlaatua, mikä viittaa aiempien tekstien mukaisesti sosiaalisen edistyksen kehykseen.

Teksti vetoaa myös tuttuun tapaan Nordinin omaan auktoriteettiin ja hajottaa lääkäreiden auktoriteettia. ”Tämä kaikki selittää sen, miksi en saanut apua lääkäreiltä, vaan jouduin itse tekemään työtä ja harjoittelemaan 7 kuukautta noin tunnin päivässä parantuakseni”, Nordin kirjoittaa.

Nordin käyttää myös julkisen vastuun kehystä kertoessaan, että pitää uutisessa esiteltyä uutta toiminnallisten häiriöiden klinikkaa ja kurssinsa tiedon levittämistä yleisesti hyödyllisenä: ”Itse olen todella innoissani tästä, tuntuu kuin olisimme yhteiskuntana astumassa aivan uuteen aikakauteen. On upeaa olla mukana tässä muutoksessa.”

Tekstistä puuttuu blogiteksteille yleinen konflikti, koska ensimmäistä kertaa media on Nordinin puolella. Kritiikki suuntautuukin yleisesti lääketieteeseen, ei enää median mielipiteeseen tai kaikkiin lääkäreihin.

Kuukautiskivut, naistenvaivat ja tiedostamattomat tunteet 11.3.2020

Nordinin blogi hiljeni aiheesta maaliskuuhun asti, jolloin Nordin kirjoitti kuukautiskivuista. Tekstissään Nordin kirjoittaa omista kokemuksistaan, mielipiteidensä saamasta vastareaktiosta, niitä tukevasta tutkimuksesta sekä omasta kurssistaan apukeinona kuukautiskipuihin.

Tekstissä Nordin kertoo saaneensa kymmeniä viestejä naisilta, joiden kuukautisiin liittyvät vaivat ovat helpottaneet kurssin aloitettuaan. Nordin myös kuvailee omaa parantumistaan lukuisista vaivoista vedoten elämänlaadun paranemiseen eli sosiaalisen edistyksen kehykseen.

Nordin tuomitsee tekstissään kurssia ja hänen mielipiteitään arvostelleita. Hän korostaa kritisoijien ”tunnepurkauksia” ja tuo esille, että kommentoijat ”tyrmäsivät” hänen ajatuksensa ”vääriksi, virheellisiksi, valheiksi ja naurettaviksi” Nordin arvostelee kommentoijia siitä, että he eivät anna tilaa tiedostamattomille tunteille ja ovat ”hyvin tietämättömiä”. Nordin vetoaa siis arvostelijoista

puhuessaan arvoihin ainakin siten, että hän korostaa tiedon ja avoimuuden arvoja ja hylkää kriittisyyden arvon.

Mielenkiintoista on, että Nordin itse kehystää kriitikkojen eriävät mielipiteet vain omaa mielipidettään tukeviksi: ”Nämä ajatukseni herättämät tunteenpurkaukset kertovat, juuri niistä tiedostamattomista tunteista, joista postauksessa kerroinkin! Suuttumalla, loukkaantumalla ja raivoamalla ihmiset osoittavat ajatukseni pitävän paikkansa.”

Tekstissä Nordin myös hajottaa jälleen lääketieteen auktoriteettia eli vetoaa tieteellisen epävarmuuden kehukseen. Nordin korostaa sitä, että lääketiede ei auttanut häntä ”Vuosikymmeniä etsin apua lääketieteestä [sic], ravinnosta ja erilaisista ulkopuolisista hoitokeinoista – tuloksetta!” ja sitä, että lääketiede on todella epävarmaa ”Olen täysin tietoinen siitä, ettei lääketiede ”tiedä”, mistä kuukautiskivut ja niihin liittyvät vaivat johtuvat”.

Myös konfliktin kehys on käytössä. Nordin rakentaa konfliktia itsensä ja kommentoijien välille. Hän nimittää kommentoijia tietämättömiksi ja ilkeämielisiksi ihmisiksi, jotka eivät uskalla kohdata uusia asioita. Vastaparina tälle Nordin taas on parantanut elämän laatuaan, koska on oppinut kohtaamaan tunteensa: ”Vasta kun opin kohtaamaan tunteet, jotka näiden fyysisten vaivojen taustalla oli, vaivat katosivat. Kokonaan!”

YLE kysyi minulta, voiko vastustuskykyyn vaikuttaa, mutta vääristeli sanojani ja tuotti vastakainasettelua. Miksi? 26.4.2020

Aineistoni viimeinen Nordinin blogista poimittu teksti ilmestyi huhtikuun 2020 lopussa jälleen vastauksena Ylen uutisointiin. Teksti keskittyy vastaamaan Ylen 26.4.2020 julkaisemaan juttuun, jossa Nordin esitetään koronakriisistä hyötyvänä puoskarina.

Blogitekstissään Nordin kertoo, miten Yle vääristeli hänen haastatteluvastauksiaan ja että hän on pyytänyt juttuun oikaisua. Blogiteksti keskittyy esittelemään Nordinin vastauksia ja kritisoimaan Ylen kirjoittamaa juttua.

”Miksi YLE luo ja sallii vastakkainasettelua [sic] ja mustamaalaamista?” Nordin kysyy blogitekstinsä otsikossa. Tekstissä hän vetoaa moraalien ja arvojen kehykseen arvostelemalla Yleä epäeettisestä toiminnasta. Nordin myös arvostelee jutussa jälleen Juhani Knuutia ja tämän auktoriteettia turvautuen näin tieteellisen epävarmuuden kehykseen.

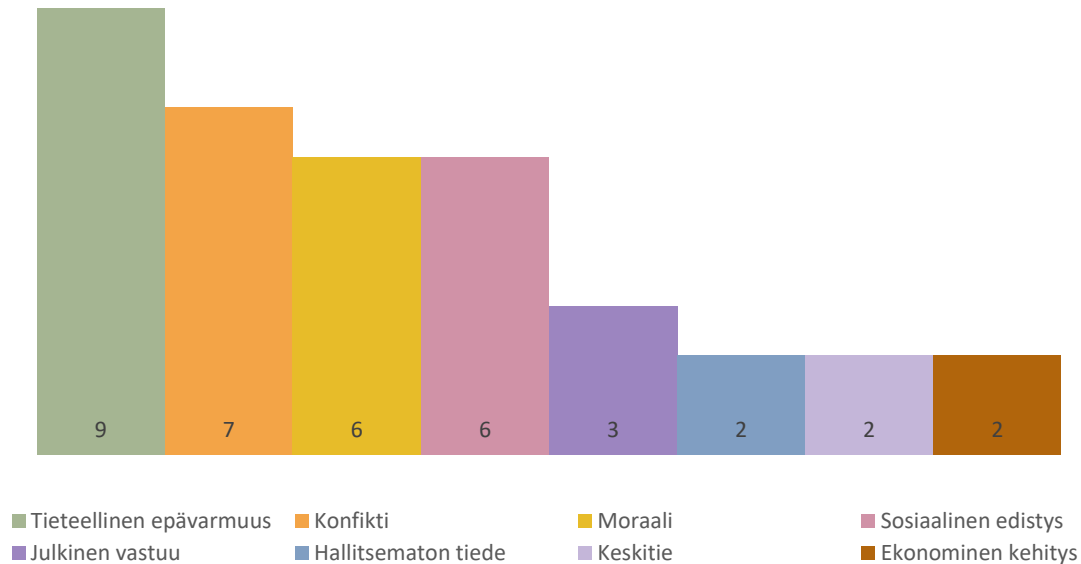
Tekstissään Nordin arvostelee Ylen rakentamaa vastakkainasettelua, vaikka käyttää konfliktin kehystä myös itse. Tässä blogitekstissä vastakkain asettuvat Nordinin ja media. ”Toimittaja esittelee minut jutussa bloggaajana. Se on yksi keinoista, joita toimittaja käyttää minun vähättelyyn”, Nordin kirjoittaa. Konfliktin kehys esiintyy myös Nordinin ja Knuutin kiistaa käsiteltäessä.

Viimeinen tekstissä esiintyvä tieteen kehys on julkinen vastuu. Tekstissään Nordin kysyy: ”Mihin tarvitsemme tällaista journalismia? Kenen etu on saada ihmiset uskomaan, ettei omaan mieleen ja kehoon voi vaikuttaa?”. Nordinin mielestä siis Ylen journalisti tai journalistinen linja eivät edistä yhteistä hyvää.

5.2 Teorialähtöisen analyysin tulokset

Yleisesti analyysistäni selviää, että Nordinin blogitekstit keskittyvät kertomaan erilaisista terveydellisistä vaivoista ja siitä, kuinka Eroon oireista -kurssi voi niihin auttaa. Toinen toistuva teema on asiantuntijoiden ja median kyseenalaistaminen. Nordin siis puolustaa kurssiaan vetoamalla tieteeseen ja toisaalta tieteen epävarmuuteen.

Tieteen kehysten esiintyminen

Kuvio 1. Tieteelliset kehykset Nordinin blogissa

Nordinin blogitekstien yleisimmäksi kehykseksi nousi tieteellinen epävarmuus. Tämä tieteen kehys löytyi jokaisesta yhdeksästä aineistooni kuuluneesta blogitekstistä. Tieteellisen epävarmuuden kehyksen avulla Nordin rakensi omaa auktoriteettiaan ja pyrki purkamaan median ja lääkäreiden auktoriteettia. Erityisesti Nordin korosti asiantuntijana toimineen lääkärin Juhani Knuutin heikkoa ammattitaitoa, sekä korosti omaa perehtyneisyyttään aiheeseen liittyvään tutkimukseen, ja pyrki täten korostamaan tieteen epävarmuutta.

Koko Eron oireista -kurssin markkinointi ja olemassaolo perustuu konfliktille valtavirran kanssa: Nordin rakentaa eroa lääketieteeseen tietoisesti. Ei siis ole ihme, että myös blogitekstit heijastavat tätä eroa. Jotta Eron oireista -kurssille on kysyntää, tieteen on oltava epävarmaa. Vaihtoehtohoitojen on saatava jalansijaa tieteeltä esittämällä se epävarmana tai toimimattomana, jotta uusi hoito voi päästä kaanoniin.

Toiseksi yleisin tieteen kehys Nordinin blogiteksteissä oli konflikti. Myös tämä kehys on pseudotieteelle tyypillinen, sillä vaihtoehtoishoitojen ja lääketieteen välillä on jo olemassa konflikti, jota kumpikin osapuoli pyrkii korostamaan erottuakseen edukseen. Mielenkiintoista konfliktin kehyksessä on se, että kun perinteinen media asettui Nordinin puolelle, konfliktin kehys puuttui Nordinin blogiteksteistä. Kun media asettui Nordinin puolelle, hän lopetti sen kritisoinnin

ja korosti olevansa yhtä mieltä kirjoitettujen juttujen kanssa. Kun media kääntyi jälleen huhtikuussa Nordinia vastaan, konfliktin rakentaminen nousi uudelleen esiin Nordinin blogiteksteissä.

Aineistosta nousivat esille myös moraalien ja arvojen kehys sekä sosiaalisen edistyksen kehys. Sekä arvoihin vetoaminen että sosiaalisessa edistyksessä luvattu elämänlaadun paraneminen eivät yllätä, kun kyseessä on blogi, joka pyrkii myymään hyvinvointikurssia. Arvojen kehukseen liittyen teksteissä vedottiin erityisesti luonnonmukaisuuden arvoihin, mutta myös vapauteen. Vapauden arvoon vetoaminen esiintyi, kun Nordinin kurssia pyrittiin hallitsemaan joko auktoriteettien tai puoskarilakiin vetoamisen kautta. Blogiteksteissä korostui ihmisen oikeus valita omat hoitonsa ja elämäntapansa itse.

Yllättävä kehys, joka aineistosta nousi, oli myös keskitie. Nordin vetosi useammassa blogitekstissään yhteisymmärryksen ja yhteisten keinojen löytämiseen lääketieteen ja vaihtoehtoishoitojen välillä. Tämä kehys riitelee suoraan Nordinin paljon käyttämää konfliktin kehystä vastaan, sillä konfliktin rakentamisen sijaan Nordin pyrkii sovitteluun vastapuolien välisiä eroja. Tätä kehystä käyttäessään Nordin pyrkii usein nostamaan oman kurssinsa asemaa tuomalla sitä tieteen piiriin sen sijaan, että tiedemaailma hylkäisi kurssin kokonaan.

Toinen yllättävä kehys oli hallitsemattoman tieteen kehys. Erityistä tässä kehyksessä oli se, että Nordin käytti sitä valtavirtatiedettä vastaan esimerkiksi puhuessaan ihmisten lääkitsemisestä tai liiallisesta holhoamisesta. Nordin ei missään vaiheessa kyseenalaistanut oman kurssinsa keinoja tai epäillyt teksteissä menneensä liian pitkälle, vaan syytti yksinomaan yleisesti hyväksytyä lääketiedettä ja lainsäädäntöä siitä, että ne pitkän päälle johtavat ihmisten tuhoon.

Kokonaisuudessaan Nordinin blogi on siis pseudotieteelle tyypillinen ja käyttää jokaista ennalta määriteltyä tieteen kehystä ainakin kerran. Usein kehukset ovat Nordinin käytössä silloin, kun kyseessä on yleisesti hyväksytty tiede, ei niinkään vaihtoehtoinen hoito tai pseudotiede. Blogi keskittyy esittelemään Eeroon oireista -kurssin hyötyjä ja rakentamaan jalansijaa vaihtoehtoisille hoidoille vieden tilaa näyttöön perustuvalta lääketieteeltä.

6. ANALYYSI UUTISISTA

Analyysini toinen osio keskittyy Nordinin Eeroon oireista -kurssista uutisointiin. Lähestyn uutisaineistoa aineistolähtöisesti toisin kuin blogitekstien teorialähtöisessä analyysissä. Tässä osiossa en tee varsinaisia kysymyksiä, vaan analysoin koko tekstejä määrittelemättä kehyksiä etukäteen. Ensimmäisellä lukukierroksella erittelin aineistoni tekniset seikat: julkaisumedian, ilmestymispäivän ja kategorian mukaan.

Erittelyssä kävi ilmi, että Nordinia koskevat artikkelit on julkaistu hyvin eri kategorioissa median mukaan. Kategorioiksi nousivat esimerkiksi viihde, terveys, hyvinvointi, lääkärit sekä koronavirus. Juttujen painotus on siis jo pelkästään kategorisoinnin perusteella erilainen.

Toisella lukukerralla siirryin sisällön erittelystä kehysten analysointiin ja kehystämisen elementtien havainnoimiseen. Usein kehysanalyysin ongelmaksi muodostuu se, että kehysten kulttuurisidonnaisuuden takia kulttuurissa elävän tutkijan on vaikea havainnoida kehyksiä objektiivisesti. Jotkin kehykset ovat kulttuurissa niin yleisiä, ettei niitä välttämättä ajattele kehystämisenä. Jotta tutkielmani olisi mahdollisimman vedenpitävä, aloitin kehysten analyysin listaamalla tekstien piirteitä laajasti ennen kehysten nimeämistä.

Kehykset voi löytää tekstistä tutkimalla sen rakenteellisia seikkoja. Käytännössä kehykset näkyvät tekstissä tiettyjen kehystämisen, selittämisen ja muotoilun keinojen käyttönä. Kehystämisen keinoja ovat ainakin tiettyjen avainsanojen käyttö, stereotypiat, informaation lähteet ja faktoja tai tuomioita sisältävät (Entman 1993, 53). Lisäksi kehystämisen keinoja ovat ainakin opettavaiset esimerkit, kuvailut ja kontrastit (Van Gorp 2010, 91).

Edellä kuvatut kehystämisen keinot kertovat, mitä asiasta pitäisi ajatella. Tämän jälkeen kehystämisen selittämisen keinot kertovat, mitä esitellylle asialle pitäisi tehdä (Gamson & Modigliani 1989, 3). Selittämisen keinoja tekstissä ovat syyt ja seuraukset sekä vetoamiset periaatteisiin arvojen tai moraalien perusteella.

Muotoilukeinot taas paljastavat kehyslementtejä ja tukevat kehyksen rakentumista. Tällaisia ovat tekstin ulkopuoliset elementit kuten kuvat ja taitto, sanojen määrä ja editointi (Van Gorp 2010,

91). Analyysissäni sisällytän muotoilukeinoihin myös esimerkiksi jutun sisäiset linkit toisiin juttuihin sekä videopotukset.

Analyysin toisessa vaiheessa luin jokaisen aineiston uutisen useampaan kertaan ja taulukoin niistä löytyviä kehyksiä paljastavia elementtejä kuten sitaatteja, muotoiluja ja faktalauseita. Etsin siis teksteistä kehyksiä paljastavia elementtejä kuten argumentointia ja upotuksia, kuvia ja linkkejä sekä kehyksiä selittäviä elementtejä kuten syitä ja seurauksia.

Analyysin kolmannessa ja viimeisessä vaiheessa tiivistin ja yleistin tekstien argumentoinnin keinot, muotoilut ja kehykset esimerkkeineen. Tämän jälkeen tiivistin yleisimmät uutisaineistossa esiintyneet kehykset tutkielmani lukuun 6.3.1.

Ennen kehysten yleistämistä esittelen seuraavaksi aineistoni jutut ja niistä nousseet yksittäiset kehykset.

6.1 Aineisto

Pro gradu -tutkielmani toisen analyysivaiheen aineisto koostuu uutisista. Ajallisesti aineisto alkaa syksystä 2019, jolloin Nordin sai Turvallisuus ja kemikaalivirasto Tukesilta uhkasakon. Tapaus oli niin merkittävä, että uutisointi kurssista räjähti. Aineiston tuoreimmat tekstit ovat keväältä 2020, jolloin Nordin nousi jälleen uutisiin. Jokaisessa aineistotekstissä on sidos Eeroon oireista -kurssiin ja olen rajannut pois tekstit, jotka eivät käsittele kurssia.

Keräsin uutisaineiston käyttäen uutissivustojen omia hakukoneita. Hakutermeinä olivat Maria Nordin, Nordin, Eeroon oireista, uskomushoidot ja vaihtoehtohoidot. Lisätakseni luotettavuutta käytin useita eri hakutermejä, jotta aineistoon hyödylliset tekstit eivät jäisi pois hauista. Hakutuloksista aineistoon eivät päätyneet erinäiset parisuhde- tai viihdeuutiset, jotka koskivat esimerkiksi Maria Nordinin perhe-elämää.

Tutkimuksen alustavassa vaiheessa etsin uutisia erityisesti syksyltä 2019, mutta tutkimuksen edetessä laajensin aineistoani sisällyttämällä aineistooni myös myöhemmin kirjoitettuja juttuja,

jotka jatkoivat aiheesta uutisointia. Laajempi aineisto auttaa minua tutkimaan uutisoinnin etenemistä ja kehysten muutosta myös kohun laantumisen jälkeen.

Keräsin uutisaineistoni verkkouutisista neljästä suurimmasta uutismediasta syksyllä 2019 (Finnish Internet Audience Measurement 2019). Mukaan valikoituivat suuruusjärjestyksessä Ilta-Sanomat, Iltalehti, Yle Uutiset ja Helsingin Sanomat. Näistä jokainen tavoitti pelkästään marraskuussa 2019 noin 3.5 miljoonaa suomalaista. Valitsin lähteiksi juuri nämä neljä myös sen takia, että mukana on kaupallisia toimijoita ja valtion rahoittama Yle, ja medioiden kohderyhmät eroavat toisistaan. Oletukseni on, että uutisointi eroaa medioiden välillä niiden kirjoittaessa eri kohderyhmille, joita seuraavaksi esittelen.

6.1.1 Ilta-Sanomat

Ilta-Sanomat on Sanoma median omistama uutislehti ja -sivusto. Ilta-Sanomat on Suomen suurin uutismedia. Sanoma media määrittelee Ilta-Sanomien kohderyhmän olevan yli 40-vuotias mies tai nainen, joka voi asua missä tahansa Suomessa (Sanoma Media 2020a).

Aineistooni valikoitu Ilta-Sanomilta neljä uutista, joista kaikki ovat uutismedian viihdekategoriassa. Uutiset julkaistiin syksyllä 2019, suurin osa marraskuussa.

6.1.2 Iltalehti

Iltalehti on Alma median omistama iltapäivälehti ja uutissivusto. Iltalehden sisältöä ohjaa ”totuudellisuus sekä pyrkimys kiinnostavuuden, läheisyyden, merkityksellisyyden ja nopeuden vaalimiseen”. Lehti kertoo haluavansa edistää taloudellista ja henkistä hyvinvointia sekä yksilön vapautta ja yritteliäisyyttä. Lehti kertoo olevansa riippumaton ja moniarvoinen tiedonvälittäjä. (Iltalehti 2020.)

Iltalehdeltä aineistoon valikoitui 7 juttua, eniten kaikista medioista. Jutut on julkaistu välillä elokuu–marraskuu 2019. Iltalehti uutisoi Nordinista eniten, aikaisimmin, ja on seurannut Nordinin

toimintaa läheisimmin lähteistä. Suurin osa Iltalehden Nordinia käsittelevistä jutuista on luokiteltu terveystietoisiksi ja muutama viihdeuutisiksi.

6.1.3 Yle.fi

Yle.fi on Yleisradio Oy:n uutissivusto. Yle.fi-sivuston toiminta rahoitetaan Yle-verolla. (Yle 2020)

Tehtäväkseen Yle määrittää sananvapauden edistämisen, korkeatasoisen journalismin ja monimuotoisen median. ”Ylen on tuettava suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimista, suvaitsevaisuutta, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja kulttuurista moninaisuutta” (Yle 2015).

Yle uutisoi Eroon oireista -kurssista medioista viimeisenä, Tukesin uhkasakkoa seuraavana päivänä 8.11.2019. Muista lähteistä poiketen Ylen kirjoitukset aiheesta eivät kuitenkaan loppuneet syksyyn 2019. Yle palasi aiheeseen helmikuussa 2020 ja yhä huhtikuussa 2020, medioista viimeisenä. Yhteensä aineistossani on viisi artikkelia Yleltä.

Uutisten aikaväli on Ylellä medioista selvästi pisin. Iltalehteen ja Ilta-Sanomiin verrattuna Yle ei julkaissut viihdejuttuja Nordinista, mutta Nordin on esiintynyt yle.fi-sivustolla aiemmin esimerkiksi sisäilma-asiantuntijana (ks. Nironen 2017).

6.1.4 Helsingin Sanomat

Neljäs aineistoni lähde on Helsingin Sanomat. Muista lähdemedioista poiketen Helsingin Sanomien kohderyhmä on tarkoin rajattu: lehti on suunnattu yli 40-vuotiaille korkeakoulutetuille, hyvätuloisille kaupunkilaisille. (Sanoma Media 2020b.)

Muista aineistolähteistä eroava kohderyhmä on yksi syy, miksi valitsin myös Helsingin Sanomien artikkelit aineistooni. Eroavat kohderyhmät tuottavat mahdollisimman laajan skaalan kehyksiä ja erilaisia aineistoja.

Helsingin Sanomien artikkeleista aineistooni valikoitui neljä uutista. Uutisista kolme on julkaistu marraskuussa 2019, päivän päässä toisistaan. Neljäs julkaistiin maaliskuussa 2020 Helsingin Sanomien Nyt.fi-sivustolla. Iltapäivälehtiin verrattuna HS ei julkaissut aikavälillä juttuja Nordinin yksityiselämään liittyen. Ylen tavoin HS:n arkistoista löytyy kuitenkin juttu, jossa Nordin on toiminut asiantuntijana (Ylitalo 2014).

HS julkaisi myös ennen kurssin saamaa huomiota jutun, jossa esiteltiin Nordinin sosiaalisen median sisällön saamaa kritiikkiä (Körkkö 2019.)

Tutkielmani kannalta relevantit artikkelit ovat kuitenkin vain ne, joissa keskitytään Nordinin Eroon oireista -kurssiin ja Nordinin asemaan vaihtoehtoishoitajana.

6.2 Uutistekstit

Ensimmäiseen analyysin vaiheeseen valikoitui yhteensä 19 uutisjuttua neljästä eri mediasta. Jutuista seitsemän on Iltalehden julkaisemia ja muilta medioilta juttuja on kultakin neljä. Jaan uutistekstien käsittelyn niiden julkaisuajan perusteella neljään kategoriaan: uutisointi ennen Tukesin uhkasakkoa, sakon yhteydessä, sakon jälkeen sekä kohun laannuttua keväällä 2020. Käyn seuraavaksi uutisaineiston läpi juttu jutulta esitellen samalla uutisille keskeiset kehystämisen keinot aina otsikosta puhujaan ja pääviestiin eli kehykseen.

6.2.1 Ennen sakkoa

Maria Nordinin ja Eroon oireista -verkkokurssin käsittely mediassa alkoi jo pitkään ennen Tukesin uhkasakkoa. Syynä lienee osittain se, että Nordin on jo valmiiksi julkisuuden henkilö.

Iltalehti 16.8.2019

Ensimmäinen uutinen kurssiin liittyen ilmestyi Iltalehdessä 16. elokuuta 2019 otsikolla ”Tukes vaatii selvityksen Maria Nordinin verkkokurssista - antoiko turhaa toivoa paranemisesta? ’Tämä on väärinkäsitys’”.

Jutussa on äänessä vain Maria Nordin, jonka haastatteluun juttu perustuu. Juttu pohjautuu lähes kokonaan Nordinin kommentteihin, joissa tämä rakentaa kurssistaan kuvaa hyvinvointia edistävänä palveluna, jota ei pitäisi sekoittaa lääketieteelliseen hoitoon. Nordin myös kiistää väitteet kurssin antamasta turhasta toivosta.

Jutun muotoilun kannalta huomionarvoista on se, että uutiseen on liitetty video helmikuulta 2018. Videolla Nordin esiintyy äitinä ja bloggaajana, joka on erikoistunut sisäilmaongelmiin. Video ja teksti yhdessä luovat Nordinista kuvan äitinä, joka ”hymyilee pikkuinen Reina-tytär sylissä”. Jutun kehykseksi jää konflikti Tukesin ja Nordinin sekä lääketieteen ja Nordinin välillä.

Ilta-Sanomat 4.9.2019

Uutisointi kurssista jatkuu Ilta-Sanomien jutulla ”Maria Nordinin kurssista repesi raivo: väittää aivo-harjoitustensa auttavan hengenvaarallisiin sairauksiin – vastaava ylilääkäri jyrähtää vaihtoehto-hoidoista” joka julkaistiin 4.9.2019. Edeltävän jutun lailla myös tämä uutinen on kategorialtaan viihdeuutinen.

Jo otsikkotasolla esillä olevat hengenvaara ja raivo sekä lääkärin viha vaihtoehtohoidoista kehystävät kurssia vaaralliseksi ja ristiriitaiseksi suhteessa lääketieteeseen. Jutussa esille nostetaan myös auktoriteetti, joka tuomitsee kurssin, sekä yleisesti kurssin aiheuttama raivo.

Jutussa Nordinista kerrotaan, että tämä ”on joutunut valtavan somekohun silmään” ja ”heittää vettä myllyyn” mainostamalla kurssiaan. Nordinista kirjoitetaan myös, että hän korostaa kurssinsa

turvallisuutta. Näin teksti rakentaa ristiriitaa hänen ja kurssin hengenvaaraa korostavan lääkärin välille.

Jutussa ääneen pääsevät niin psykiatrisen vankisairaalan ylilääkäri Hannu Lauerma kuin Laukaan kunnanvaltuutettu Tiia Lehtonen sekä satunnaiset sosiaalisen median käyttäjät. Jutussa on siis puhujien kannalta selvästi eri lähestyminen kuin ensimmäisessä Iltalehden jutussa: areenaa ei anneta Nordinille, vaan asiaa kehystävät vastustajat ja asiantuntijat.

Erityisen kiinnostavaa on, että jutussa kurssi nimetään vaihtoehtohoidoksi ja tekstissä vedotaan puoskarilakiin. Tämä tapahtuu jo huomattavasti ennen Tukesin uhkasakkoa. Kehykset ovat konflikti Nordinin ja muiden puhujien välillä sekä puoskarilakiin vetoaminen.

Iltalehti 7.10.2019

Iltalehti palaa aiheen äärelle 7.10.2019 eli yli kaksi kuukautta ensimmäisen uutisensa julkaisemisen jälkeen. ”Maria Nordin lupaa hengenvaarallisen allergian voivan parantua ajattelun voimalla - Lääkäri: ’Absurdia, virheellistä ja vaarallista’” -otsikolla varustettu juttu muuttaa selvästi Iltalehden aiempaa linjaa harmaasta mustavalkoiseksi.

Jutussa äänessä on lääkäri Juhani Knuuti, joka esitellään asiantuntijana ja ”huuhaan vastustajana”, ja jonka auktoriteettia juttu rakentaa. Uutisessa hän saa mielenkiintoisesti lähes sankarin aseman ja kertoo esimerkiksi, että koki kurssiin puuttumisen velvollisuudekseen koska siihen ei kukaan muu puuttunut.

Vastaparina Knuutille toimii Nordin, joka esitetään jutussa vaarallisena ”huuhaan” levittäjänä. Jutussa ääneen pääsee vain Knuuti, jolla on valta puhua, kun taas Nordinilla ei ole. Knuuti muun muassa kommentoi, että ”Marian mopo keulii” ja että Nordin kertoo absurdeja ja ”pimeitä” väitteitä. Jutussa siis annetaan auktoriteettiasemaan nostetun Knuutin määritellä millainen Nordin on, ja kuvasta muodostuu hyvinkin negatiivinen. Kehykset ovat asiantuntijan ja Nordinin konflikti ja erityisesti Nordinin kurssin vaarallisuus.

Iltalehti 15.10.2019

Seuraavaksi Iltalehti julkaisi Nordinin vastineen 7.10.2019 ilmestyneeseen uutiseensa. Juttu ilmestyi 15.10.2019 otsikolla ”Maria Nordinin vastine Iltalehden uutiseen Eroon oireista -kurssista”. Analyysin kannalta otsikko on mielenkiintoinen yksityiskohta: otsikossa ei erityisesti kehystetä aihetta kumpaankaan suuntaan.

Itse vastineessa puhuu pelkästään Nordin. Vastineessa korostetaan Iltalehden aiemman uutisen perustuneen subjektiivisille mielipiteille, ei faktoille. Nordin kirjoittaa, että ”artikkeli sisältää väittämiä, joilla ei ole totuus pohjaa”.

Nordin kritisoi myös Knuutin ymmärrystä kurssista ja korostaa omaa asiantuntijuuttaan kurssiin liittyen. Lääkärit esitetään niin, että he eivät osaa auttaa ihmisiä ja siksi ihmiset hakeutuvat Nordinin kurssille. Tekstissä Nordin esittelee kurssilaistensa parantumistarinoita ja nojaa vahvasti kokemuksiin. Hän kuitenkin myös vetoaa auktoriteetteihin, poissulkien Knuutin: ”lääkärit ovat todenneet tutkimusten tukevan kurssini sisältöä”.

Kokonaisuudessaan vastine jatkaa lokakuuhun 2019 mennessä vakiintunutta linjaa ja rakentaa konfliktia perinteisten auktoriteettien ja Nordinin välille. Erityisesti Nordin ja Knuuti asettuvat tässä ja edellisessä Iltalehden jutussa nokittain. Huomattavaa on, että kuten Iltalehden ensimmäisessä, elokuussa 2019 julkaistussa, jutussa Nordin vetoaa jälleen väärinymmärrykseen. Hänestä Tukes ja Knuuti ovat ymmärtäneet kurssin sisällöt väärin.

Iltalehti 23.10.2019

Viimeinen Tukesin uhkasakkoa edeltävä uutinen ilmestyi myös Iltalehdessä. 23. lokakuuta 2019 julkaistu juttu kertoo Maria Nordinin aviomiehen, Reino Nordinin, näkemyksiä vaimonsa saamasta kritiikkistä. Otsikolla ”Reino Nordin harmittelee Maria-vaimoonsa kohdistunutta arvostelua: ”Hän on maailman vahvin nainen”” ilmestynyt viihdeuutinen ei nosta Eroon

oireista -kurssia otsikkoon, mutta jo jutun ingressissä puhutaan Maria Nordinin ”vaihtoehtoisista hyvinvointiin liittyvistä kirjoituksista”.

Jutussa pääpuhujana on Reino Nordin. Toinen puhuja on toimittaja, joka taustoittaa kohua niukasti. Juttu perustuu suurilta osin Reino Nordinin haastatteluun ja koskee itse asiassa Nenäpäivä-keräystä, mutta otsikon tasolle on nostettu Nenäpäivään liittymätön Maria Nordin. Reino Nordin esitellään jutussa artistina ja hyväntekijänä, joka esiintyy erillisenä Nordinin hyvinvointikurssista. Kuitenkin Nordinit tarjoavat freetoheal.org-sivustolla myös useamman kurssin, joiden valmisteluun Reino Nordin on osallistunut. (ks. Free to Heal 2020d.)

Jutussa Reino Nordin kehystää jutussa esitellyn ”kohun” niin, että Maria Nordinia on arvosteltu turhaan. Hän esimerkiksi nimeää arvostelijat trolleiksi: ”Tietysti Marian maalittaminen painaa. Trollit trollaa, hän toteaa. Mutta kumpi on umpiväsyneempi: me vähäisen nukkumisen jälkeen vai ne trollit? Vastaaan, että ne trollit.”

Jutussa Marian kurssin arvostelu kehystetään mielipidekysymykseksi, jossa ihmiset arvostelevat osapuolia huvikseen. Jutussa ei oteta kantaa kurssin mahdollisiin vaaroihin, sen sijaan Reino Nordin kertoo vaimonsa olevan voimakas nainen, joka pystyy mihin vain. Silti jutussa viitataan vaihtoehtoishoitoihin, kun Reino sanoo Marian jatkavan ”valitsemallaan tiellä”, joka implisiittisesti eroaa yhteiskunnan normeista.

Jutussa Maria Nordin saa osakseen myös positiivista huomiota, kun hänet liitetään hyvää tekevään Reinoon. Jutun kehys on silti yllättävän samankaltainen aiempiin juttuihin: kurssin osalta tarina keskittyy arvostelijoiden ja Maria Nordinin väliseen vastakkainasetteluun ja kiistaan.

6.2.2 Sakkopäivänä

Käännekohta uutisoinnissa tapahtui marraskuussa 2019, kun Maria Nordin sai Turvallisuus ja kemikaalivirasto Tukesilta uhkasakon Eroon oireista -kurssin vaarallisuuden takia. Aiheesta uutisointi alkoi 7.11.2019 ja sakon jälkeen aihe nousi uutiskynnyksen yli jokaisessa tutkimukseeni sisällytetyssä mediassa.

Iltalehti 7.11.2019

Ensimmäisenä Maria Nordinin saamasta uhkasakosta uutisoi Iltalehti. 7.11.2019 ilmestyneen jutun otsikko on ”Maria Nordinille 100 000 euron uhkasakko - pseudotieteellinen kurssi uhkasi aiemmin lasten terveyttä ja henkeä”. Uutisessa näkökulma muuttuu aiempaan uutisointiin nähden selvästi. Jo otsikossa kurssi nimetään pseudotieteelliseksi ja vaaralliseksi. Tässä uutisessa ei siis ole enää epäselvyyttä siitä, onko kurssi vaarallinen, vaan sen sanotaan suoraan olevan terveydelle haitallinen.

Uutisessa äänessä ovat Tukes ja Maria Nordin, jotka selvästi vastustavat toistensa näkemyksiä. Juttu rakentaa selkeästi vastakkainasettelua ja konfliktia. Jutussa esimerkiksi sanotaan, että Nordinia ”kismittää” Juhani Knuutin valinta Tukesin asiantuntijaksi, ja Nordinin kerrotaan pitävän Tukesin päätöstä ”kafkamaisena”, eli korostetaan hänen olevan sakosta eri mieltä ja pitävän sitä absurdina.

Kokonaisuudessa juttu rakentaa tarinaa, jossa kuukausien aikana käyty taistelu on nyt päättynyt Nordinin häviöön. Jutussa Nordin ei saa varsinaisesti puheenvuoroa, vaan asiasta kertova toimittaja on valinnut Nordinin blogista kommentteja haastattelun sijaan. Nordinin Eroon oireista -kurssi rinnastetaan jutussa jopa kuolemaan. Mahdollisen hyödyn kehys on kadonnut kokonaan ja juttu tukee yksinomaan Tukesin päätöstä.

Jutun kehyksinä ovat hengenvaara, konflikti ja tarve hallita kurssia. Nordin ei pääse enää itse määrittelemään kurssiaan, vaan puhujana on Tukes eli auktoriteetti, mikä entisestään korostaa hallintaan vetoamista.

Ilta-Sanomat 7.11.2019

Seuraavaksi uhkasakosta uutisoi Ilta-Sanomat. 7.11.2019 julkaistu ”Maria Nordinille lätkäistiin 100 000 euron uhkasakko – Tukes: Aivo-harjoituskurssi oli terveydelle vaarallinen” -juttu oli Ilta-Sanomien toinen uutinen aiheesta.

Verrattuna aiemmin samana päivänä julkaistuun Iltalehden juttuun, Ilta-Sanomien otsikko on sävyiltään hyvin erilainen. Otsikossa Nordinille ”lätkäistään” sakko ja otsikkoon on nostettu Tukes puhujana. Kurssia ei otsikossa nimetä pseudotieteelliseksi, vaan ”aivo-harjoituskurssiksi”.

Otsikossa nousee tässäkin jutussa esille vaara terveydelle sekä Tukesin voitokkuus taistelussa Nordinin kurssia vastaan. Juttu rakentaa vastakkainasettelua Tukesin ja Nordinin välille vahvasti heti ingressistä ja kuvatekstistä lähtien: Nordinin kurssin kerrotaan kuvatekstissä joutuneen Tukesin hampaisiin ja ingressissä, että Nordin on eri mieltä Tukesin päätöksen kanssa.

Jutussa äänessä on vain Tukes ja Nordinin lainaukset on nostettu tämän blogista sen sijaan, että häntä olisi suoraan haastateltu. Nordinin lauseet on kehystetty väittämiksi, esimerkiksi kurssille osallistuneiden määrän kerrotaan olevan Nordinin väittämä, kun taas Tukeisiin suhtaudutaan neutraalimmin asialähteenä, jonka päätöksen kohtia eritellään yksityiskohtaisesti. Kurssin kerrotaan saaneen vihaisen vastaanoton sosiaalisessa mediassa, mikä korostaa jutussa kurssin vastuuttomuutta ja vaarallisuutta.

Erikoista on, että jutussa käytetään väkivaltaisanastoa niin otsikossa kuin kuvatekstissä, joissa molemmissa Tukes esiintyy tahona, joka ”lätkäisee” ja jonka ”hampaisiin” Nordin on joutunut. Vahvan sanaston käyttäminen asemoi juttua yhä enemmän Tukesin puolelle kertomalla, että väkivaltainen puuttuminen kurssiin oli tarpeen. Kehystä kurssin vaarallisuudesta rakennetaan kertomalla Tukesin päätöksessä yksilöidyt puutteet kurssissa.

Jutussa korostetaan kurssin aiheuttamaa terveyshaittaa ja vaaraa, eikä puhuta kurssin sisällöstä neutraalisti tai anneta enää sanallakaan tilaa kurssin mahdollisille hyödyille. Jutun kehukset ovat vaara, konflikti ja hallinta.

Helsingin Sanomat 7.11.2019

Sakon langettamispäivänä kurssista uutisoi myös Helsingin Sanomat. Juttu oli ensimmäinen Helsingin Sanomien uutinen aiheeseen liittyen. ”Tukes kieltää bloggari Maria Nordinia jakamasta verkkokurssillaan terveydelle vaarallisia väitteitä, asetti 100 000 euron uhkasakon” -otsikolla varustettu juttu poikkeaa Iltalehden ja Ilta-Sanomien jutuista jo otsikkotasolla.

Otsikossa Helsingin Sanomat esittelee ensimmäisenä Tukesin, ei Maria Nordinia, tehden näin selväksi, että aihe on ylittänyt uutiskynnyksen Tukesin harvinaisen uhkasakon takia, ei siksi, että mukana on bloggariksi nimetty Nordin. Otsikossa myös kerrotaan, että Tukes kieltää Nordinia jakamasta vaarallisia väitteitä, mutta ei suoranaisesti tuomita kurssia vaaralliseksi. Iltapäivälehtien otsikkoja mukaillen otsikossa on mainittu myös sakon suuruus, 100 000 euroa, mikä korostaa rahan ja markkinoinnin kehystä.

Helsingin Sanomien uutinen on rakennettu suurelta osin Tukesin ylitarkastaja Annina Nyholmin haastattelun pohjalta. Mielenkiintoista tässä on uuden lähestymistavan lisäksi se, että juttuun ei ole lainattu Nordinia, edes blogitekstien pohjalta. Juttu kertoo puhtaasti asiantuntijan näkemyksen, eikä sitä vastaan olevia argumentteja ole esitetty, mikä estää konfliktin rakentumisen.

Otsikon lievistä sävyistä huolimatta jutussa tuomitaan Nordinin toiminta. Kuitenkin Nordinin kerrotaan myös tehneen Tukesin vaatimat muutokset turvallisuuden lisäämiseksi jo Tukesin tekemän selvitysprosessin aikana, eli kerrotaan Nordinin yhteistyöhalukkuudesta, toisin kuin aiemmassa uutisoinnissa. Myös suhtautuminen kurssiin on neutraalimpi: jutussa ei korosteta hengenvaaraa tai kuolemaa tai käytetä dramaattisia esimerkkejä, eikä kurssia nimetä vaihtoehtoiseksi tai lääketieteen vastaiseksi, eli konfliktin kehystä ei synny.

Uutisesta ei löydy arvolatausta, vaan se on näennäisen tasapuolinen uutinen, mutta asettuu kuitenkin Tukesin puolelle esittämällä Nordinin toistuvasti rikkeitä tehneenä bloggarina, jonka toimintaan on puututtu. Jutun kehyksiksi jäävät kurssin markkinointi, mikä näkyy rahan mainitsemisena, sekä vaara. Niin Tukes kuin Helsingin Sanomat ei ota kantaa siihen, onko kurssi hyödyllinen.

Helsingin Sanomat 8.11.2019

Edellisen uutisen neutraali sävy ei kuitenkaan jäänyt Helsingin Sanomien linjaksi, vaan media julkaisi heti seuraavana päivänä kaksi Nordinia koskevaa uutista erilaisilla kehyksillä. Ensimmäinen 8.11.2019 julkaistu uutinen oli otsikoltaan ”Tukesin ylitarkastaja HS:lle: ’Vaaroja oli tunnistettavissa jo heti alussa’ – Uhkasakon saanut Maria Nordin kiistää kurssinsa vaarallisuuden”. Jo otsikossa nostetaan esiin vastakkainasettelu, sillä Tukes ja Nordin ovat eri mieltä kurssin vaarallisuudesta. Otsikko korostaa vaarallisuutta ja rakentaa ristiriitaa.

Jutussa on äänessä edellisestä jutusta tuttu Tukesin ylijohtaja Annina Nyholm, mutta tällä kertaa haastattelussa on myös Maria Nordin. Juttu on sakon jälkeen ensimmäinen, jossa Nordin pääsee ääneen ja aineiston yksi harvoista jutuista, jossa Nordinia on haastateltu.

Jutussa Nordin pääsee puolustamaan itseään ja vetoaa muun muassa sananvapauteen ja tuomion epäreiluteen. Nordin kertoo, ettei enää luota viranomaisiin ja kiistää väitteet kurssin vaarallisuudesta. Hän uskoo tulleensa maalitetuksi, koska on jo entuudestaan julkisuudesta tunnettu.

Jutussa äänessä on myös Jaska Siikavirta, johtaja sosiaali- ja terveysministeriöstä. Uutinen on aineistostani ainoa, jossa Siikavirta on äänessä. Uutisessa hän puhuu puoskarilaista, mikä osaltaan rinnastaa Nordinin puoskariin, eli jutussa vedotaan puoskarilakiin ja puoskareiden hallinnan kehykseen.

Uutisessa kurssia käsitellään vaihtoehto- ja uskomushoitojen kontekstissa, toisin kuin Helsingin Sanomien ensimmäisessä uutisessa päivää aiemmin. Jutussa Eroon oireista -kurssi rinnastetaan myös muihin verkossa tarjottaviin hyvinvointipalveluihin. Näille maalataan Nordinin uhkasakon kaltaisia seurauksia Tukesin Nyholmin kautta, kun Nyholm kertoo, että Nordinin kurssin kaltaisia palveluita on paljon, mutta lainsäädäntöä vähän. Tämän uutisen kehyksiksi nousevat puoskarilakiin ja hallintaan vetoaminen, vaara ja konflikti.

Helsingin Sanomat 8.11.2019

Samana päivänä, 8.11.2019, Helsingin Sanomat julkaisi myös toisen jutun Nordinin kurssiin liittyen ”Mistä Maria Nordinin kiistellyssä kurssissa on kyse? Materiaaliin perehtynyt asiantuntija kertoo, mikä teki sisällöstä vaarallisen”. Kyseessä ei ole uutinen, vaan hyvinvointijuttu. Artikkelit eroaakin muista artikkeleista subjektiivisuudessaan: jutussa Helsingin Sanomat ottaa aktiivisen puhujan ja tekijän roolin, mitä aiemmissa Nordiniin liittyvissä uutisissa ei tapahdu.

Heti otsikossa esille nousevat jälleen vaara ja kiista. Otsikossa myös vedotaan asiantuntijaan. Jutussa puhuu Helsingin Sanomien lisäksi asiantuntijana Juhani Knuuti, joka on yhdessä Helsingin Sanomien kanssa käynyt läpi Nordinin Eroon oireista -kurssin materiaalit. Juttu on aineiston ensimmäinen, jossa Nordinin kerrotaan erityisesti olevan yrittäjä, eli keskitytään Nordinin toiminnan rahalliseen puoleen.

Juttu pureutuu Nordinin kurssiin tarkasti ja kertoo sen perustuvan DNRS-menetelmään. Kuitenkin jutussa korostetaan, että kurssin menetelmä on Nordinin itsensä kehittämä eikä sen toimivuudesta ole tutkimustietoa, toisin kuin DNRS-menetelmästä. Juttuun on nostettu Nordinilta lainauksia, jotka korostavat menetelmän ei-tieteellisyyttä: ”mun oma näkökulma on...”, mutta Nordinia ei ole haastateltu juttua varten. Tämä rakentaa osaltaan konfliktia tieteen ja Nordinin kurssin välille.

Artikkelissa esitellään ja korostetaan kurssista löytyneitä ongelmia ja vaaran paikkoja, jotka asiantuntija Knuuti on määritellyt. Kurssille tehdään kuitenkin myös myönnytyksiä. Juhani Knuuti esimerkiksi toteaa, että pitää mielen muokkausta harmittomana. Jutussa hän korostaa, ettei kritisoi itse kurssin sisältöä, vaan sen virheellisiä ja vaarallisia väitteitä.

Jutun kehyksiksi nousevat kurssin vaarat, mutta myös kurssin mahdollinen hyöty. Myös konflikti Knuutin ja Nordinin välillä jatkuu.

Iltalehti 8.11.2019

Sakkoa seuraavana päivänä asiasta kirjoittivat myös muut mediat vaihtelevin näkökulmin. Nordinista eniten kirjoittanut Iltalehti julkaisi jutun myös 8.11.2019. Uutinen jatkoi samaa linjaa kuin aiemmat uutiset päästämällä asiantuntijat ääneen. ”Verkko vilisee terveystuuhuaata - puoskarilaki valmisteilla: Maria Nordinin kurssin uhkasakko ehkä esimakua tulevasta” -uutinen kuitenkin siirtyi pelkästään Nordinin käsittelystä laajempaan näkökulmaan, kuten otsikon tasolle nostetusta puoskarilaista ja ”terveystuuhuaasta” huomaa.

Kehyksiä rakennetaan heti otsikosta asti, jossa ”verkko” nimetään terveystuuhuaata viliseväksi. Myös otsikossa uumoiltu esimaku tulevasta kertoo, kuinka näille tuuhuaata myyville käy: heidät kohtaa sama kohtalo, kuin Nordinin. Heti alusta lähtien juttu asemoituu vahvasti puoskarilain puolelle ja verkossa tarjottavia palveluita vastaan – nimeten myös Nordinin selvästi puoskariksi. Tämä tukee hallinnan kehystä, jossa puoskareita halutaan hallita lailla.

Jutun ingressissä keskitytään Nordinin sijaan puoskarilain puolustamiseen, kun kerrotaan, että nykyään viranomaisilla ei ole oikeutta puuttua valheellisiin terveystuuhuihin, elleivät ne aiheuta hengenvaaraa. Jutussa ääneen pääsee jälleen Tukesin Nyholm, joka edustaa jutussa yleisesti viranomaistahoa, jonka puolta asiasta esitellään.

Jutussa esitellään Nordinin kurssin aiheuttamaa vaaraa kertomalla, että Tukes piti kurssia vaarallisena 100 000 euron edestä. Suhteessa Tukeisiin Nordinin ei kerrota eksplisiittisesti noudattaneen ohjeita tai tehneen Tukesin kanssa yhteistyötä, vaan asiasta kerrotaan Tukesin toimien kautta. Tukes on ”antanut mahdollisuuden” Nordinille korjata kurssinsa sisältöjä. Virasto esitetään armollisena ja Nordin taas etäännytetään pelkästään puheenaiheeksi, jolla ei ole aktiivista roolia prosessissa eikä jutussa. Nordin on jutussa varoittava esimerkki, josta puhutaan Tukesin suulla. Tämä rakentaa konfliktia Tukesin ja Nordinin välille sekä korostaa kurssin vaarallisuutta.

Mielenkiintoista jutun puhujissa on se, että suuri osa jutusta perustuu yleistettyyn tietoon, jolle ei ole esitetty lähdettä tai puhujaa. Jutun faktalauseet rakentavat kuvaa, jossa ”lääketieteen puolella ajatellaan” ja ”ongelmaksi nähdään” asioita, mutta näille lauseille ei löydy puhujaa tai lähdettä.

Tämä korostaa tekstin kehystämisen voimaa: juttuun kirjoitetut lauseet esitetään yleisenä totena, eikä anneta vastapuolelle puheenvuoroa, minkä takia lukija myös omaksuu ne totuuksina.

Lauseet kuten ”Jako lääketieteeseen perustuviin hoitoihin ja vaihtoehtohoitoihin on nähty hyvin jyrkästi, mutta nykyään asiaa katsotaan myös toisin” kuulostavat yleismaailmallisilta totuuksilta, joiden oletetaan olevan myös yleinen näkemys. Tämä oletus osaltaan rakentaa siitä yleistä näkemystä.

Lukijalle ei kerrota, miten vaihtoehtohoidoiksi nimettyjen palvelujen tarjoajat kokevat jaon lääketieteen ja vaihtoehtoisen hoidon välillä. Rajaus palvelee jutun kehystä, jossa puoskarilaki olisi kiistaton hyöty kansalle ja yhteinen asia, jota asiantuntijat ajavat yleisen turvallisuuden takia. Vaihtoehtohoidot nimetään ongelmaksi ja puoskarilaki ratkaisuksi, jonka avulla vaara voitaisiin minimoida. Jutussa kuitenkin mainitaan kuvatekstissä esimerkiksi, että ”[r]entouttava hoito voi olla oivallinen lisä lääketieteellisen hoidon ohella.” Tämäkään lause ei saa puhujaa, vaan se esitetään yleisenä tietona. Suurimmalta osalta vaihtoehtohoitojen käsittely on kuitenkin vaaran tai ongelman kehyksen kautta.

Jutussa Nordinin kurssin kaltaiset hoidot esitetään ongelmana, jonka ”ratkaisemiseksi on jo pitkään toivottu apuun niin sanottua puoskarilakia eli vaihtoehtoisia hoitoja koskevaa lainsäädäntöä”. Jutun vahvimaksi kehykseksi nousee siis puoskarilain tukeminen eli hallinnan kehys. Lisäksi jutun kehyksiä ovat vaara ja konflikti lääkäreiden ja vaihtoehtohoitojen välillä.

Yle 8.11.2019

Sakkoa seuraavana päivänä Nordin kiinnitti myös Ylen huomion. Ensimmäisessä Nordinin kurssia koskevassa jutussaan ”Jättimäinen uhkasakko rajoittamaan bloggari Maria Nordinin aivokurssin markkinointia – lievin mahdollinen keino, Tukes perustelee” Yle kertoo Nordinin saamasta sakosta. Nordinin kurssi nimetään ”aivokurssiksi” ja hyvinvointikurssiksi, ja ”jättimäisen” uhkasakon kerrotaan otsikossa rajoittavan nimenomaan kurssin markkinointia, ei kurssin sisältöä itseään. Jo otsikossa ääneen pääsee Tukes, ja jutussa puhuu aiemmista uutisista tuttu Tukesin ylitarkastajan Annina Nyholm.

Ylen juttu keskittyy erityisesti kertomaan Eroon oireista -kurssin markkinoinnista, eikä ota kantaa kurssin sisältöihin. Nordiniin viitataan, mutta tämä ei pääse varsinaisesti puhumaan, vaikka hänen blogikirjoitustaan referoidaan. Sen sijaan Yle määrittää kurssin kohua aiheuttaneeksi ”villinä velloneeksi” tapaukseksi, johon Tukes on nyt puuttunut. Tukes on jutun puhuja ja auktoriteetti, joka aktiivisesti ”pyrkii turvaamaan asiakkaiden terveyden”. Tämä rakentaa niin konfliktin kehystä kuin hallinnan kehystä.

Juttu keskittyy Tukesin toimintaan ja uhkasakkoon. Jutussa ei kerrota Nordinin väitteiden olevan vaarallisia tai kritisoida kurssin sisältöjä. Kun uutinen ei keskity kritisomaan Nordinia tai avaa tämän valheelliseksi määriteltyjä väittämiä, jää jutun näkökulmaksi kurssin talouteen ja liikevaihtoon keskittyminen. Uutisessa kerrotaan erityisesti uhkasakosta ja siitä, miten sen suuruutta määrittää kurssin hinta. Jutussa myös puhutaan palveluntarjoajan, siis Nordinin, saamasta taloudellisesta hyödystä. Myös otsikon ja alun keskittyminen juuri kurssin markkinointiin kehystävät asiaa talouden ja markkinoinnin kautta. Kehykset ovat turvallisuuteen vetoaminen eli vaaran rakentaminen sekä markkinoinnin ja talouden kehys.

Ilta-Sanomat 8.11.2019

Seuraavaksi aiheesta uutisoi Ilta-Sanomat 8.11.2019 eli päivä uhkasakon jälkeen. Otsikolla ”Näin paljon Maria Nordin tienasi verkkokursseillaan – yrityksen toiminnassa tapahtui viime vuonna ikävä käänne” ilmestyneen jutun näkökulma on Ylen aiemman jutun lailla talouteen keskittyvä. Mielenkiintoista on se, että otsikkoon on nostettu ”ikävä käänne”, joka herättää sympatiaa Nordinin yritystä kohtaan. Jutussa ei siis iloita tappiollisesta vuodesta, vaan pikemminkin herätellään myötätuntoa Nordinille.

Jutun ingressi ja kuvateksti jatkavat rahan nostamista jutun keskiöön: kuvatekstissä kerrotaan, että viimeaikainen arvostelu on kohdistunut Nordinin liiketoimintaan, ei kurssiin tai sen sisältöihin. Ingressissä taas kerrotaan Nordinin nostamista palkoista. Raha on selvästi jutun keskeisin käsiteltävä asia, mikä rakentaa talouden ja markkinoinnin kehystä.

Nordinin yrityksistä kerrotaan rahanäkökulmasta. Yritysten luottotiedot esitellään jutussa tarkkaan ja uutisessa puhutaan niiden liikevaihdoista. Nordinin arkkitehtiyrityksen luottotietojen kerrotaan olevan ”moitteettomat”, kun taas verkkotoimintaan erikoistuneen yrityksen kerrotaan tehneen tappiota alusta asti. Eroon oireista -kurssiin liitetty yritys esitellään siis huomattavasti negatiivisemmassa valossa ja siitä uutisarvoista on lähinnä rahallinen tappio. Jutussa kuitenkin myönnetään, että yrityksellä ei ”kuitenkaan ole maksuhäiriömerkintöjä”, ikään kuin maksuhäiriömerkinnät olisivat oletusarvoisia. Tämä viittaa talouden kehykseen, mutta myös hallinnan kehykseen.

Jutussa kontrastina on Nordinin kurssiin liitetyn yrityksen tekemä tappio sen herättämää raivoa vastaan. Toinen konflikti on Tukesin ja Nordinin välinen kiista, mitä rakennetaan kertomalla. Nordinin kritisoineen Tukesia ja linkittämällä Nordinin blogiin. Kehyksiksi muodostuvat raha ja markkinointi sekä Tukesin ja Nordinin välinen kiista ja hyvinvoinnin ja taloudellisen voiton välinen ristiriita.

6.2.3 Sakon jälkeen 2019

Nordinin tapaus kiinnosti mediaa vielä muutama viikko uhkasakon jälkeen. Aiheeseen tarttuivat uhkasakkoa seuraavina viikkoina lähdemedioistani enää iltapäivälehdet Iltalehti ja Ilta-Sanomat. Molemmat aihetta käsittelevät jutut ilmestyivät 20.11.2019.

Ilta-Sanomat 20.11.2019

Ensimmäisenä aiheesta kirjoitti Ilta-Sanomat otsikolla ”Maria Nordin jatkaa kiistellyn kurssin mainostamista: ’Moni on tästä saanut avun kissa-allergiaan’ – Tukesille lukuisia yhteydenottoja” 20. marraskuuta 2019.

Otsikossa kerrotaan, että Nordin on jatkanut kurssinsa mainostamista uhkasakosta huolimatta ja Tukesin työ ei ole vielä ohi. Tämä kertoo lukijalle, että puuttumista ja hallintaa kaivataan yhä eikä

uhkasakko ole ollut riittävä keino hallita kurssin haittoja. Jutussa vedotaan Tukesin auktoriteettiin ja kiistaan kurssista, mikä rakentaa vaaran ja konfliktin kehyksiä.

Jutussa ääneen pääsevät Tukes, Nordin, Annina Nyholm Tukesilta sekä Twitteristä poimittu kommentoija Tiia Lehtonen, joka kritisoi Nordinin tekoja. Juttu onkin yksi harvoista aineiston jutuista, jossa lainataan yksittäisiä sosiaalisen median kritiikkejä kurssia kohtaan.

Nordinin kerrotaan mainostavan kurssiaan yhä ja tarjoavan sitä nyt osittain ilmaisena. Tämän kautta juttu rakentaa kuvaa Nordinista mainostajana, jota uhkasakko ei ole hidastanut. Tämä rakentaa hallinnan kehystä, kun Nordinia ei olla nykyisillä keinoilla saatu lopettamaan toimintaansa. Nordin jatkaa kiistellyn kurssin mainostamista ja herättää yhä someraivoa, josta todisteena on juttuun upotettu twiitti:

Taas mennään, never stop the madness jne.

Nyt Nordin tyrkyttää fb:n kissaryhmässä kurssiaan, väittäen ihmisten saaneen avun kissa-allergiaan. Eikö @Tukesinfo Tämä ollut juuri sellaista markkinointia, jonka perusteella hänelle asetetun uhkasakon saa laittaa täytäntöön?

Jutussa kerrotaan, että Nordinia on sosiaalisessa mediassa syytetty vaarallisesta puoskaroinnista. Samalla jutussa esitellään, kuinka Nordin on jatkanut toimintaansa kuten aiemmin. Yhteisvaikutuksena syntyy sävy, että kurssin mainostaminen olisi pitänyt lopettaa, tai sen olisi odotettu loppuvan uhkasakkoon. Näkökulma korostaa selvästi hallinnan kehystä, jossa toivotaan järeämpiä keinoja puoskareita vastaan. Kuitenkaan uhkasakko ei ole ollut riittävä keino, koska mainostaminen jatkuu yhä.

Jutussa Tukesin ylitarkastaja Annina Nyholm kertoo, että "tapauksen uusin käänne on heillä tiedossa". Juttu rakentaa asetelmaa, jossa Tukes valvoo Nordinin toimintaa yhä. Artikkelin kautta rakentuu tarina, jossa aiemmat rikkeet ja uhkasakko ovat osa isompaa kuvaa ja tarinaa, joka jatkuu yhä. Nordinin kerrotaan arvostelevan Tukesia, mikä tukee aiemmin rakennetun ristiriidan ja kiistan kehyksen kehittymistä.

Kokonaisuudessaan jutun kehys on vastakkainasettelu Tukesin ja Nordinin välillä sekä Nordinin että kansalaisten välillä. Toisaalta jutussa myös vedotaan Nordinin oikeuteen harjoittaa elinkeinoaan, minkä kautta nousee myös taloudellinen kehys, jota tukee puhe kurssin

markkinoinnista ja kurssin tarjoamisesta ilmaiseksi. Jutun kehukset ovat siis vastakkainasettelu eli konflikti ja markkinointi.

Iltalehti 20.11.2019

Myöhemmin samana päivänä Nordinista uutisoiti myös Iltalehti otsikolla "Tukes saa edelleen ilmoituksia Maria Nordinin kohukurssista - Näin Nordin on muuttanut toimintaansa". Otsikko seuraa Ilta-Sanomien linjaa siitä, että kurssin mainonta eikä Tukesin työ ole loppuneet. Jutun ingressissä keskitytään siihen, että kurssia tarjotaan nyt ilmaiseksi. Otsikko nimeää kurssin kohukurssiksi, josta Tukes saa edelleen ilmoituksia eli ongelma on yhä olemassa, vaikka Nordin onkin muuttanut toimintaansa. Tässä viitataan jälleen hallinnan kehukseen korostamalla nykylainsäädännön puutteellisuutta puoskareiden kohdalla.

Jutussa haastatellaan Tukesin Nyholmia ja kerrotaan, että Nordin ei ole halunnut kommentoida sitä, että kurssi on nyt tarjolla ilmaiseksi. Kuitenkin juttu sisältää myös Nordinin kommentteja ja lisäksi kurssilaisten kertomuksia Nordinin jakamana.

Juttu keskittyy Nordinin jakamiin kurssilaisten kertomuksiin, joita peilataan Tukesin saamiin ilmoituksiin. Jutun viesti on, että vaara saattaa olla yhä olemassa, vaikka Nordin onkin tehnyt kurssiinsa muutoksia. Nordin esitetään jutussa epäillen, esimerkiksi monissa tämän lausahduksissa on toimituksen lisäämät lainausmerkit. Tukesin näkökulmasta kerrotaan, ettei kurssiin pystytäkään enää puuttumaan. Tämä pohjustaa jutun lopetusta, jossa vedotaan jälleen lainsäädäntöön ja puoskarilain tarpeeseen eli hallinnan kehukseen.

Kokonaisuudessaan juttu viestii puoskarilain puolesta ja siitä, että Nordinin toiminta ei ole hyväksyttävää, vaan se herättää paheksuntaa ja aiheuttaa yhä potentiaalisia vaaroja. Uhkasakko esiintyy keinona, joka ei riitä kurssin hallitsemiseen ja sen sijaan tarvittaisiin tiukempaa lainsäädäntöä. Kehukset ovat ristiriita Tukesin ja Nordinin välillä sekä puoskarilain tarve eli hallinta. Myös rahakehys esiintyy jutussa, kun kurssin ilmaiseksi jakamista kuvaillaan "yllättävänä liikkeenä" ja puhutaan markkinoinnista.

6.2.4 Kevät 2020

Uutisointi Nordinista lakkasi marraskuussa 2019 pitkäksi aikaa. Aihe nousi otsikoihin uudelleen vasta helmikuussa 2020.

Yle 25.2.2020

Helmikuun 2020 lopussa Yle julkaisi jutun “Suomen ainoa toiminnallisten häiriöiden poliklinikka tutkii potilaita, joiden oireisiin ei löydy lääketieteellistä syytä – lääkärin suositukset herättävät kritiikkiä”. Jutun ingressi viittaa Nordinin Eroon oireista -kurssiin. Ingressissä kurssi nimetään kiistanalaiseksi, mutta myös tutustumisen arvoiseksi. Jutun näkökulma on ingressistä lähtien varovaisen positiivinen ja esittää Nordinin eri valossa kuin mikään aiempi aineistoni uutinen.

Jutussa äänessä ovat Helsingin seudun yliopistollisen keskussairaala HYKS:n ylilääkäri Risto Vataja, klinikan osastoylilääkäri Helena Liira sekä apulaisyylilääkäri Markku Sainio. Markku Sainion kerrotaan pitävän Nordinin kurssia tutustumisen arvoisena. Sainio toimii jutussa lääkärinä eli asiantuntijana, joka nyt uudessa käänteessä asettuukin Nordinin puolelle, ainakin ingressin perusteella. Tämä viittaa mahdolliseen konfliktin laantumiseen tai jopa Nordinin kurssin hyötyjen kehystämiseen.

Pidemmälle luettaessa selviää, että toiminnallisten häiriöiden klinikalla kerrotaan Eroon oireista -kurssista keinona parantua toiminnallisista vaivoista. Auktoriteetti siis ei pelkää asetu Nordinin puolelle, vaan kertoo kurssin toimivan. Lainauksessa Sainio vetoaa arvokysymyksiin perustellessaan, miksi hän kertoo kurssista potilaille ”Me ajatellaan niin, ettei siitä ole mitään haittaa, ja meidän on vähän pakkokin kertoa. Se olisi jopa vähän epäeettistä, jos me ei kerrottaisi, että ihmisiä on tällä tavoin täysin parantunut, jopa paremmin kuin meidän omilla toimilla.” Tämä on ensimmäinen kerta, kun tutkimukseni aineistossa auktoriteetti vetoaa moraaleihin ja arvoihin kurssia puolustaessaan, kehystäen sen hyötyä.

Kurssi esiintyy jutussa ensimmäistä kertaa positiivisessa valossa, vaikka sen luonnehditaan herättäneen kohua syksyllä. Kurssille annetaan uutisessa enemmän jalansijaa kuin aiemmassa uutisoinnissa, vaikka Nordin ei itse kurssista puhukaan. Tässä uutisessa Eroon oireista -kurssi on asiantuntijoiden mielestä tutustumisen arvoinen ja hyödyllinen, ei pelkästään mahdollisesti harmiton tai osittain hyödyllinen. Kurssin vaarallisuudesta ei puhuta, mutta ristiriita eli konflikti lääketieteen ja kokemuksellisuuden välillä on yhä olemassa, sillä lääkärit ovat varovaisia aiheesta puhuessaan, eikä Nordinin kurssin kerrota olevan lääketieteellinen, vaan korostetaan sen kiistanalaisuutta. Konfliktiin ei aseteta enää lääkäreitä ja Nordinia, vaan jutussa lääkärit asettuvat ainakin osittain Nordinin puolelle. Kehyksiä rakentuvat kurssin hyödyt sekä konflikti.

Yle 25.2.2020

Samana päivänä 25.2.2020 Yle uutisoi aiheesta lisää ”Lääkäriliitto varovaisen ymmärtäväinen DNRS-menetelmää ja Maria Nordinin kurssia kohtaan – Kysyimme asiantuntijoilta, onko lääketieteen ja uskomushoitajien välinen raja ohenemassa” -otsikolla. Edellisestä uutisesta eroten tässä Nordiniin ja Eroon oireista -kurssiin viitataan jo otsikossa. Otsikko kertoo asiantuntijoiden, siis lääkäreiden, olevan ymmärtäväisiä, mutta vain varovaisesti, viitaten hyödyn kehykseen. Yle nostaa otsikkotasolle myös uskomushoidot, eli nimeää tai ainakin ehdottaa Nordinin kurssin olevan uskomushoito.

Jutussa puhuvat lääkäriliiton varatoimitusjohtaja Hannu Halila sekä Käypä hoito -suositusten päätoimittaja Jorma Komulainen, molemmat alansa asiantuntijoita. Suurimmaksi osaksi juttu käsittelee uskomushoitoja ja lääketieteen suhtautumista ei-lääketieteellisiin hoitoihin, eli ei suoranaisesti Eroon oireista -kurssia. Kuitenkin otsikon perusteella Nordinin Eroon oireista -kurssi liitetään myös uskomushoitoihin. Samalla juttu tulee rinnastaneeksi Nordinin kurssin ei-lääketieteellisiin, mutta hyödyllisiin, hoitoihin kuten liikuntaan. Näin kurssi saa hyödyn kehyksen.

Jutun asiantuntijoiden näkemys Nordinin kurssista on ymmärtäväisyydestä huolimatta negatiivinen. Jutussa Halila kommentoi kurssia muun muassa sanomalla, että siitä kertominen lääkäreiden toimesta on hämmentävää. Asiantuntijana esitetty Halila ei siis asetu Nordinin kurssin

puolelle, vaikka myöntääkin että ”jotkut ovat niistä [kursseista] saaneet apua, joko sen kurssin ansiosta tai ihan siitä riippumatta”.

Jutun toinen asiantuntija Komulainen kommentoi kurssiin tutustumista nimeämällä kurssin kaupallisen yrityksen järjestämäksi. Näin juttu vetoaa myös talouden ja markkinoinnin kehykseen. Hän korostaa, ettei metodista ole tutkittua tietoa ja toteaa, että olisi varovainen kurssia suositellessaan – mutta toisaalta myös varovainen kieltämään tai varoittelemaan kursseista.

Jutussa rakentuu ristiriita toiminnallisten häiriöiden hoitamisen kokemuksellisuuden ja toisaalta Nordinin kurssin kritisoinnin välille. Jotkut kurssit tai ei-lääketieteelliset hoidot esitetään hyödyllisinä, mutta suoranaisesti Nordinista kysyttäessä asiantuntijat ovat nopeita pesemään kätensä assosiaatiosta. Lääkäriliiton kerrotaan ajavan puoskarilakia ja pelkäävän, että tehokkaaksi todettu lääketieteellinen hoito lopetettaisiin uskomushoidojen takia. Juttu vetoaa siis samoihin uhkakuviiin, eli vaaran kehykseen, kuin aiempi uutisointi, vaikka ymmärrys Nordinin metodologiaa kohtaan on lisääntynyt ja Nordinin kritisointi on lieventynyt.

Kokonaisuudessaan uutinen rinnastaa Nordinin kurssin ja uskomushoidot. Ristiriita lääkäreiden ja uskomushoidojen välillä jatkuu edellisistä jutuista, mutta myös ymmärrys on lisääntynyt. Se, että jutussa mielipiteensä tarjoavat vain asiantuntijat, rakentaa myös kuvaa asiantuntijoista Nordinin vastaparinä eli jatkaa konfliktin kehystä. Nordin on yhä lääketieteen ulkopuolinen tekijä, jonka kurssi sisältää uhkia, mutta myös mahdollisuuksia. Myös rahan ja kaupallisuuden kehys nousee jälleen esiin, kun juttu korostaa, että hoidolla ei saisi olla kaupallisia tarkoituksia. Kehykset ovat siis hyöty, markkinointi, konflikti ja puoskarilain puolustus eli hallinta.

Helsingin Sanomat 17.3.2020

Positiivinen uutisointi Eroon oireista -kurssista ei jatkunut pitkään. Maaliskuussa 2020 Nordin liitettiin koronaviruksen kieltäjiin. Helsingin Sanomien Nyt-liite julkaisi 17.3.2020 jutun otsikolla ”Somessa väitetään, että ’taiwanilaiset asiantuntijat’ suosittelevat hengitystestiä, joka paljastaa koronaviruksen – tarkistimme somessa kiertävät väitteet”. Otsikko ei viittaa Nordiniin, eikä vielä jutun ingressikään paljasta Nordinin osaa jutusta, eli itse Nordin ei ole jutun uutisarvoinen asia.

Juttu lainaa Nordinin twiittiä, jossa tämä kertoo empatian vaikuttavan paranemiseen ja kritisoi koronaepidemian hoitoa. Nordinia koskevassa osiossa ääneen pääsee Työterveyslaitoksen erikoistutkija Elina Weiste, ei siis Nordin itse. Weiste kertoo, että Nordin on osittain oikeassa, siitä, että empatia vaikuttaa paranemiseen. Jutussa tehdään siis hieman myönnytyksiä Nordinia kohtaan. Nordinin kerrotaan kuitenkin saaneen kritiikkiä puoskaroinnista Eeroon oireista -kurssia vetäessään.

Weiste viittaa jutussa ”tutkittuihin tosiasioihin” ja toisaalta Nordinin omaan käsitykseen asioista, rakentaen konfliktin tieteellisen tutkimuksen ja Nordinin välille. Jutussa Nordinin kurssin luonnehditaan perustuvan väittämiin, ei faktoihin. Vaikka jutussa esillä on Nordinin korona koskeva twiitti, saa myös Eeroon oireista -kurssi negatiivista huomiota. Weiste ”muistuttaa” jutussa, että sairauden mukaista hoitoa ei voi korvata, mikä viittaa epäsuorasti vaihtoehtoihin hoitokeinoihin tai hoidosta pois jättäytymiseen vaihtoehtoisten ajattelumallien takia. Juttu vetoaa implikoivasti uhkakuvaan, jossa sairautta, tässä vakavaa ja ajankohtaista korona, ei hoideta asianmukaisesti vaihtoehtoishoidon valitsemisen takia. Kehys on siis vaara.

Kehykset, jotka jutussa nousevat Nordinia koskien ovat valheellisuus, vaara, konflikti asiantuntijoiden ja Nordinin välillä sekä ristiriita luulojen tai kokemusten ja tutkitun tiedon välillä. Jutun kehyksenä on pätevän tiedon kertominen koronan aiheuttaman epätietoisuuden lievittämiseksi, ja Nordinia kritisoidaan epätietoisuutta lisäävänä henkilönä.

Yle 26.4.2020

Helsingin Sanomat ei jäänyt ainoaksi mediaksi, joka nosti Nordinin esiin uudelleen koronaan liittyen. Yle julkaisi 26.4.2020 uutisen ”Vitamiiniöverit, mielenhallintaa ja hopeavettä keuhkoihin – koronapelkoa lääkitään tavoilla, jotka vievät rahat tai pahimmillaan terveyden”. Nordinia ei ole nostettu otsikkoon eikä ingressiin, mutta iso osa jutusta on omistettu Nordinille ja tämän kurssille.

Jo jutun otsikko herättää mielikuvia vaarasta ja huijareista, jotka vievät asiakkaidensa rahat tai jopa terveyden. Ingressissä jutussa esiteltävät hoitokeinot nimetään uskomushoidoiksi ja niitä tarjoavat tahot kaupittelijoiksi.

Jutussa äänessä ovat Maria Nordin sekä asiantuntijana Juhani Knuuti. Nordinia on haastateltu, mutta vuoropuhelun sijaan asiantuntija Knuuti pääsee vastaamaan Nordinin antamiin vastauksiin, ja keskustelusta tulee yksipuolinen. Juttua dominoi siis asiantuntijan näkemys, vaikka Nordinkin pääsee ääneen.

Knuuti esitellään jutussa lääketieteen tohtorina eli tieteellisenä asiantuntijana. Nordin taas esitellään suosittuna terveys- ja elämäntapabloggerina, joka myy kiistanalaista Eroon oireista -kurssia. Knuutin ja Nordinin väliltä tuttu konflikti jatkuu yhä tässä jutussa, kun toinen edustaa lääketiedettä ja toinen uskomushoitoja. Painotus on myös jälleen kaupallinen: Nordin ei tarjoa kurssia tai opeta kurssin menetelmää, vaan nimenomaan myy.

Nordinin kurssi esitellään hänen itsensä kehittämänä kurssina, joka perustuu DNRS-menetelmään. Asiantuntija Knuuti kertoo, että kurssi lupaa liikaa ja siitä ei ole julkaistu asiallista tutkimusta. Juttu tekee rajanvetoa tutkimuksen ja kurssin välille ja painottaa tieteellisesti laadukasta tutkimusta. Nordin esitetään ihmisenä, joka näkee koronassa mahdollisuuden markkinoida kurssiaan, joka pahimmillaan voi maksaa ihmisille rahan lisäksi terveyden. Kurssi ja Nordin esitetään siis markkinoinnin mutta myös vaaran kehysten kautta.

Jutussa Nordinin kurssi esitellään aiemmasta kevään 2020 Ylen uutisoinnista poiketen hyvin kriittisesti. Kurssi ei saa myönnytyksiä eikä sen hyötyjä spekuloida tai tueta, vaan juttu keskittyy Nordinin markkinoinnin ja väitteiden kritisointiin osana isomman kuvan uskomushoitosten kaupittelijoiden kritisointia.

Jutun arvolataus on selvä: uskomushoidot ovat vaarallisia ja hoitoja tarjoavat ovat myyntihenkisiä vaarasta piittaamattomia huijareita. Kehykset korostavat siis vaaraa sekä markkinointia. Hoidot johtavat rahan menetykseen ja pahimmillaan kuolemaan. Kokonaisuudessaan juttu kehystää Nordinin liikoja lupaavaksi huijariksi, joka yrityksistään huolimatta ei pääse osaksi tieteellistä maailmaa. Juttu rakentaa vastakkainasettelua asiantuntijoiden ja uskomushoitosten välille, sekä kaupallisuuden että terveyden välille, eli asiaa kehystetään konfliktin kautta.

6.3 Aineistolähtöisen analyysin tulokset

Tässä luvussa yleistän aineistosta nousseita näkökulmia kehyksiksi ja erittelen niiden yleisyyttä ja ominaisuuksia tarkemmin.

Konflikti

Aineistossa konfliktin eli ristiriidan kehys oli kaikista yleisin ja esiintyi aineistossa 16 jutussa eli kolmea juttua lukuun ottamatta jokaisessa aineiston artikkelissa. Jutuissa ristiriitaa rakennettiin erityisesti Nordinin ja asiantuntijoiden välille

”Nordin itse on ehtinyt kommentoida Tukesin päätöstä blogissaan, jossa hän muun muassa kritisoi Tukesin nimeämää asiantuntijaa puolueelliseksi. Lisäksi hän väittää, ettei kurssi ollut alunperinkään vaarallinen.”

(Lähde: Iltalehti 7.11.)

Yksittäisten asioiden taistellessa ristiriita rakentuu implisiittisesti myös yleisemmällä tasolla. Vastakkain asettuvat pseudotiede ja lääketiede, yhteiskunta ja vaihtoehtoisuus sekä normatiivinen informaatio ja disnormatiivinen informaatio.

Uutisissa ristiriita rakentuu, kun jutuissa puhujaksi pääsee vain toinen osapuoli, joka saa vapaasti kritisoida toista. Syntyy minä vastaan toinen -asetelma, jossa valta-asema annetaan sille, joka pääsee ääneen.

Joissakin jutuissa vastakkainasettelu ja ristiriita syntyvät, kun toinen osapuoli pääsee yksipuolisesti kommentoimaan toisen toimintaa. Esimerkiksi Ylen 26.4.2020 julkaistussa uutisessa, on ensisilmäyksellä kyseessä vuoropuhelu, mutta todellisuudessa konfliktin osapuolet eivät keskustele. Uutisista yksikään ei tuo Nordinia ja asiantuntijaa samalle areenalle, jossa he voisivat keskustella vuorovaikutteisesti. Toinen, yleensä asiantuntija, saa aina vallan sanoa viimeisen sanan.

Vaara

Uutisissa toiseksi yleisin kehys oli vaara. Tälle kehykselle tyypillistä on vedota turvallisuuteen tai vaaraan, tai vaaran realistiseen tai ennustettuun mahdollisuuteen. Vaaran kehys nousi esiin 12 jutussa, eli melkein puolessa aineistossa. Kehyksessä Nordin esitetään negatiivisessa valossa ja Eroon oireista -kurssi on pääasiassa hengenvaarallinen.

Vaaran kehys nousi esiin uutisissa jo kuukausia ennen Tukesin uhkasakkoa. Esimerkiksi 4. syyskuuta 2019 julkaistu Iltasanomien juttu ”Maria Nordinin kurssista repesi raivo: väittää aivoharjoitustensa auttavan hengenvaarallisiin sairauksiin – vastaava ylilääkäri jyrähtää vaihtoehtohoidoista” nostaa hengenvaaran jo otsikon tasolle.

Jutussa kurssista puhuvat niin asiantuntijat kuin sosiaalisen median kommentoijat. Erityisesti ns. sivustaseuraajien kommentit on nostettu isoksi osaksi juttua. Ne rakentavat vaaran kehystä ja asemoivat lukijaa Nordinia vastaan.

”Toivon kovasti, ettei mitään vakavaa satu kenellekään. Pahoin vaan pelkään, että jotain vakavaa täytyy sattua ennen kuin ymmärrät mikä tässä tuotteessasi on HENGENVAAARALLISTA”, toinen jatkaa.

”Mitä sitten tehdään, jos joku kokeilee parantua pähkinäallergiasta ja kuolee siihen? Saako kurssimaksun takaisin?” kolmas ihmettelee.

(Iltasanomat 4.9.2019)

Vaaran kehys esiintyy uutisissa usein toisten kehysten kanssa yhtä aikaa. Erityisesti hallitseva konfliktin kehys liittyy myös vaaraan: lääketiede ja kansalaiset ovat Nordinin kurssia vastaan, ja syyksi vastustamiselle esitetään vaarallisuus tai vaaran potentiaali. Myös puoskarilakiin vetoaminen on vaaran kehyksen kanssa yleinen tekstin piirre: jotta vaara voitaisiin poistaa, tulisi kurssia pystyä hallitsemaan.

Joissain teksteissä, kuten esimerkiksi Ylen uhkasakkoa seuranneessa 8.11.2019 uutisessa. ”Jättimäinen uhkasakko rajoittamaan bloggari Maria Nordinin aivokurssin markkinointia – lievin mahdollinen keino, Tukes perustelee” -otsikolla julkaistussa jutussa vedotaan vaaran kehyksen kanssa samanaikaisesti erityisesti kurssin markkinointiin ja taloudelliseen hyötyyn, joka on saatu markkinoimalla kurssia vaarallisten väitteiden avulla.

Vaaran kehys on lähdemedioista esillä erityisesti Iltalehdellä ja Helsingin Sanomilla. Helsingin Sanomilla vaaran kehys esiintyi jokaisessa Nordinia käsittelevässä jutussa, jopa jutussa, josta puuttui konfliktin kehys.

Hallinta

Isossa osassa uutisteksteistä Nordinin kurssi esitetään vaihtoehtona valtavirralle. Teksteissä korostetaan usein sitä, että Eeroon oireista -kurssi ei noudata lääketieteen normeja eikä sen säätelylle ole lainsäädäntöä. Kurssi on näissä jutuissa esimerkki vaihtoehtoisuudesta, joka ei kuulu sivistyneeseen yhteiskuntaan. Kurssi esitetään näissä teksteissä asiana, johon auktoriteetin tulisi puuttua. Tätä kehystä nimitän hallinnan kehykseksi. Kehys ilmenee aineistossa 8 kertaa.

”Näihin palveluihin liittyy uusia näkökulmia, mitä ehkä lainsäädäntökään ei ehkä osaa ottaa huomioon. Toki tilanne on se, että uusien trendien kohdalla viranomaisen ja lainsäädäntö tulevat aina vähän perässä. Se on aina ollut niin alaan ja tuotteisiin katsomatta”, Nyholm sanoo.

”Toki Tukesinkin toiveissa on julkisuudessa esiintynyt niin sanottu puoskarilaki, jolla pystyttäisiin suojelemaan ainakin erityisen herkkiä potilasryhmiä kuten vakavasti sairaita ja lapsia.”

(Helsingin Sanomat 8.11.2019)

Esimerkeissä hallinnan kehystä edustavat lainsäädäntöön ja viranomaisiin vetoaminen sekä puoskarilain maininta. Erityisesti puoskarilaki mainitaan useassa Nordinia käsittelevässä jutussa. Sen tuominen keskusteluun herättää lukijassa myös hallinnan ajatuksen: Nordin nimetään puoskariksi, ja lisäksi kerrotaan kansan ja myös viranomaisten toivoneen jo pitkään puoskarilakia. Nordin maalataan huijariksi, joka toimii nykyisen lainsäädännön ulkopuolella tai vähintään rajamailla, ja tähän olisi syytä puuttua.

Kuten muutkin kehukset, hallinnan kehys esiintyy harvoin teksteissä yksin. Sen kanssa vedotaan markkinointiin, vaaraan ja konfliktiin. Sinällään puoskari vastaan yhteiskunta -asetelmaan sisältyy konflikti, kun Nordin nimetään tekijäksi, joka toimii lainsäädännön ulkopuolella.

Hallinnan kehyksessä Nordin ja Eeroon oireista -verkkokurssi näyttäytyvät ongelmina, joihin yhteiskunnan on löydettävä ratkaisu. Ratkaisuksi esitetään usein puoskarilakia ja viranomaistoimintaa. Esimerkiksi väestön kouluttaminen tai valheelliseen informaatioon puuttuminen medialukutaidon lisäämisellä eivät nouse uutisissa.

Huomattavaa tässä kehyksessä on se, että sen käyttö uutisissa lisääntyi erityisesti marraskuun aikana Tukesin uhkasakon jälkeen. Auktoriteetin puuttuminen asiaan siis nosti myös auktoriteetin käsittelyä uutisissa.

Markkinointi

Lähes yhtä yleinen kehys kuin hallinta on markkinoinnin kehys, joka ilmenee uutisaineistossa 7 kertaa. Kehys keskittyy erityisesti kertomaan Eeroon oireista -kursista rahaliikenteen kautta ja nimeää Nordinin usein yrittäjäksi.

Nordin iloitsee siitä, miten hyvin verkkokurssin myynti on lähtenyt liikkeelle.

– Mukana on jo 3000 ihmistä ja julkaisen sen nyt englanniksi. Tämä on tulossa myös espanjaksi. Tähtään kansainvälisille markkinoille, hän hymyilee pikkuinen Reina-tytär sylissään.

(Iltalehti 16.8.2019)

Torstaina Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes päätti asettaa Nordinille 100 000 euron uhkasakon rajoittaakseen kurssin markkinointia. Markkinoinnissa on Tukesin mukaan annettu ymmärtää, että kurssi auttaa monenlaisiin vakaviin sairauksiin.

(Yle 8.11.2019)

Kehyksessä korostuu esimerkkien mukaisesti kurssin myynti ja markkinointi sekä tarkat rahasummat. Markkinoinnin kehystä käyttävät jutut keskittyvät Eroon oireista -kurssin rahalliseen puoleen, sen myyntiin ja Nordiniin yrittäjänä.

Huomattavin markkinoinnin kehys on Ilta-Sanomien jutussa 8.11. otsikolla ” Näin paljon Maria Nordin tienasi verkkokursseillaan – yrityksen toiminnassa tapahtui viime vuonna ikävä käänne”. Juttu keskittyy kertomaan Nordinin yritysten liiketoiminnasta ja käsittelee myös Eroon oireista -kurssia talouden näkökulmasta.

Hyöty

Viimeinen aineistosta noussut, yleistettävissä oleva kehys on hyödyn kehys. Hyöty ilmaantui aineistossa neljä kertaa.

- Kurssi voisi olla hyväkin, jos siitä karsisi hömpän pois, Knuuti linjaa.
- Tietoisuus- ja mielikuvaharjoittelut ovat sinänsä hyödyllisiä.

(Iltalehti 7.10.2019)

Muista kehyksistä poiketen hyödyn kehys esittää Nordinin Eroon oireista -kurssin hyvässä valossa. Kehyksen avulla pohditaan kurssin potentiaalisia hyötyjä ja positiivisia vaikutuksia. Hyödyn kehys esiintyy usein muiden kehysten kanssa samassa jutussa, joten se ei sinänsä määritä tekstiä, vaan on pikemminkin linssi, jonka läpi kurkistetaan ennen kuin palataan pääkehykseen. Hyötyjä ei myöskään korosteta teksteissä, vaan pikemminkin spekuloidaan.

- Me ajatellaan niin, ettei siitä ole mitään haittaa, ja meidän on vähän pakkokin kertoa. Se olisi jopa vähän epäeettistä, jos me ei kerrotaisi, että ihmisiä on tällä tavoin täysin parantunut, jopa paremmin kuin meidän omilla toimilla.

(Yle 25.2.2020a)

Huomattavaa hyödyn kehyksessä on erityisesti se, että se esiintyy mediassa ennen Tukesin uhkasakkoa sekä myöhemmin helmikuussa, kun aiheeseen palataan positiivisemmassa valossa. Hyöty esiintyy myös Nordinin itsensä kirjoittamassa vastineessa, joka julkaistiin 15.10.2019.

Hyödyn kehys ei ilmene yhdessäkään aineiston tekstissä ainoana kehystenä. Se esiintyy vain yhdessä muiden kehysten kanssa ja huomattavasti pienemmässä roolissa näihin verrattuna.

6.4 Yleisesti tuloksista

Uutisaineistoni yleisin kehys oli konflikti. Muut yleiset ja yleistettävissä olevat kehykset olivat vaara, hallinta, markkinointi ja hyöty. Analyysistä selvisi, että kehykset muuttuivat uutisoinnin aikana huomattavasti. Analyysin aikavälillä ilmestyi uusia kehyksiä ja vanhat kehykset katosivat. Erilaiset kehykset vallitsivat uutisoinnissa ennen Tukesin uhkasakkoa, sakon jälkeen ja keväällä 2020.

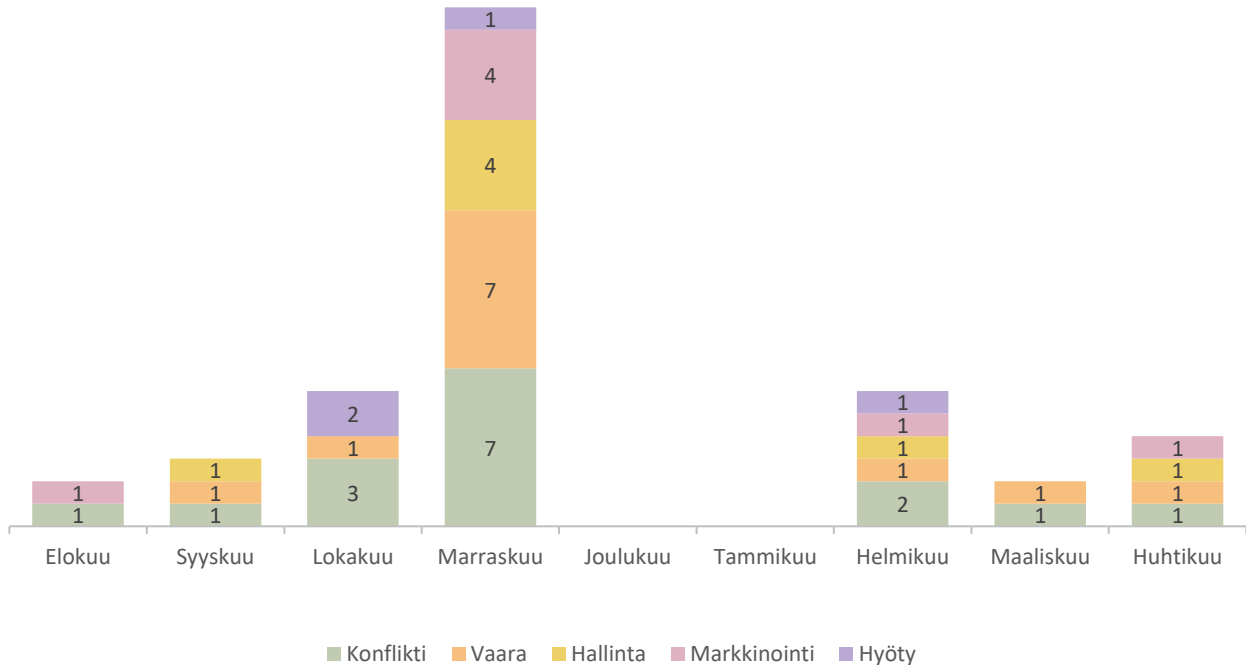
Yleisesti uutisointi oli yllättävän yksipuolista ja asenteellista. Suurin osa jutuista perustui asiantuntijoiden puheeseen ja etenkin Tukes oli uutisaineistossa edustettuna. Nordin pääsi puhumaan vain muutamassa uutisessa ja kirjoittamassaan vastineessa. Uutisointi on siis selvästi Tukesin puolella ja Nordinia vastaan.

Kuviossa 2 on esitetty kehysten nouseminen aineistosta. Koska yksi uutinen saattoi sisältää useamman kehysten, ei kuvio heijasta julkaistujen juttujen määrää, vaan pelkästään kehysten yleisyyden suhteessa toisiinsa.

Kuten kuvioista 2 näkee, Nordin ja Eroon oireista -kurssi esitettiin uutisissa vaihtelevien kehysten kautta. Etenkin syksyllä 2019 Nordin esitettiin vaarallisena puoskarina, jonka kurssi on pseudotieteellinen huijaus. Nordin esitettiin pääasiassa huonossa valossa ja lähes aina vastakkain lääketieteen kanssa. Nordin esitettiin myös rahanahneena markkinoijana, mutta myös vähemmissä määrin potentiaalisena parantajana. Hyödyn kehys esiintyi eniten lokakuussa ennen Tukesin uhkasakkoa, mutta nousi myös helmikuussa 2020.

Yleisellä tasolla aineistosta nousseet kehykset kielivät tieteen julkisesta puolustamisesta ja vaihtoehtojen vastustamisesta. Vaikka muutama uutinen antaa Nordinin kurssille hyödyn kehyksen, jää hyöty silti vaaran, ristiriidan ja rahanahneuden alle.

KEHYKSET KUUKAUSITTAIN

Kuvio 2. Kehykset uutisaineistossa

Yleinen kehys aineistossa on myös hallinta eli puoskarilain tukemista ja Nordinin kurssin rajoittamista kannattava kehys. Huomattavaa on, että hallinnan kehys nousee erityisesti marraskuussa, Tukesin uhkasakon jälkeen. Uutisointi myös lisääntyi huomattavasti Tukesin päätöksen seurauksena. Ennen sakkoa hallinnan kehys esiintyi vain kerran syyskuussa 2019.

Tukesin puuttuminen kurssiin heijastui kuitenkin selvästi aineistossa hallinnan tukemisena ja myös vaaran kehyksen nousemisena suurimmaksi kehykseksi konfliktin kanssa. Aiemmin vaaraa oli esiintynyt vain kerran syys- ja lokakuussa 2019. Auktoriteetin sanelema vaara ja hallinnan tarve heijastuvat siis myös uutisten kertomuksiin. Samalla hyödyn kehys katosi lähes kokonaan Tukesin päätöksen seurauksena.

Uutisointi Eroon oireista -kurssista loppui täysin joulukuussa 2019, eikä kurssista kirjoitettu myöskään tammikuussa 2020. Kohu selvästi laantui Tukesin uhkasakon jälkeen, sillä Tukes puuttui ”villinä velloneeseen” kurssiin. Kehystutkimuksessa (NASEM 2017, 70) uskotaan, että kun asia kehystetään ratkaistuna, myös siitä uutisoinnilla on tapana loppua. Kun konflikti on ratkaistu edes osittain, tässä siis Tukes voittaa ja Nordinin toimia rajoitetaan, aiheen kiinnostus laskee myös journalistien näkökulmasta.

Mielenkiinto Nordinia kohtaan nousi jälleen helmikuussa, kun Yle uutisoi Eroon oireista -kurssin mahdollisista hyödyistä. Yhä tällöin hyödyn kehys oli kuitenkin vain yksi monista ja konflikti peitti sen alleen ainakin osittain. Myös keväällä 2020 ilmestyneet koronaan liittyneet uutiset korostivat vaaraa ja konfliktia. Hallinnan kehys jatkoi esiintymistään myös helmikuusta 2020 eteenpäin, vaikka se ei syksyn 2019 lukuja enää saavuttanutkaan.

Kehystämisessä oli eroja myös medioiden välillä. Iltalehti kirjoitti Nordinista ylivoimaisesti eniten ja käytti myös hyödyn kehystä enemmän kuin muut mediat. Vain Ilta-Sanomat ei käyttänyt hyödyn kehystä kertaakaan Nordinin kurssista uutisoidessaan. Markkinoinnin kehys taas esiintyi eniten Ylellä eikä ollenkaan Helsingin Sanomissa. Ilta-Sanomat vetosi vaaraan vain kerran, kun kaikki muut mediat vetosivat siihen vähintään kolmessa eri uutisessa.

Yleisin kehys, konflikti, esiintyi jokaisessa lähdemediassa keskeisimpänä. Selvästi kehystäminen tapahtui asettamalla Nordin asiantuntijoita vastaan ja vaihtoehtohoidot näyttöön perustuvaa lääketiedettä vastaan.

Medioiden väliset erot näkyvät myös julkaisutahdissa. Iltalehti kirjoitti Nordinista useamman jutun jo ennen Tukesin uhkasakkoa, kun taas Yle ja Helsingin Sanomat tarttuivat aiheeseen vasta sakon jälkeen. Uhkasakko on siis selvästi asia, joka vie Nordinin iltapäivälehtien viihdepalstoilta jopa kotimaan uutisten aiheeksi. Iltapäivälehdissä Nordinia koskevat jutut olivat koko uutisoinnin ajan joko viihde- tai terveystekniikassa. Ylellä ja Helsingin Sanomilla jutut taas olivat uutisia, eivät viihdettä.

Eroa iltapäivälehtien ja Helsingin Sanomien ja Ylen välillä selittänee se, että Nordin on julkisuuden henkilö ja viihdepersoona, josta iltapäivälehdet voivat kirjoittaa matalammalla kynnyksellä. Kun lehden palstoilla on jo juttuja Nordinien perhe-elämästä, on Maria Nordinin uran

seuraaminen myös helpompaa, toisin kuin uutismedioissa, joissa aiheen täytyy nousta uutiskynnyksen yli, eikä siihen riitä pelkkä julkisuus.

Palatakseni tutkimuskysymyksiini, miten Nordinista siis uutisoitiin ja muuttuiko uutisointi? Lyhyesti Nordinista ja Eroon oireista -kurssista uutisoitiin pääasiallisesti negatiivisesti, varoittaen lukijaa kurssista. Varovaisuus kurssia kohtaan lisääntyi Tukesin uhkasakon jälkeen ja uutisointi lisääntyi jälleen koronan noustessa uudeksi uutisaiheeksi. Uutisointi korosti Nordinin eroa lääketieteeseen eli määrittä Eroon oireista -kurssin vaihtoehtohoidoksi, jota puoskarilain tulisi rajoittaa.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Mielenkiintoista on, että kehykset muistuttavat toisiaan osittain, mutta uutisissa ja blogiteksteissä niitä hyödynnetään eri asioihin. Kyseenalaisena ovat Nordinin blogissa asiantuntijat ja uutisissa taas Nordin. Erityisesti hallitsemattoman tieteen kehys esiintyy molemmissa lähteissä, mutta koskee eri asiaa. Kun Nordin puhuu hallitsemattomasta tieteestä, on kyseessä näyttöön perustuva lääketiede kuten lääkintä. Kun taas uutisissa viitataan hallintaan, on kyseessä vaihtoehtohoitojen rajoittaminen. Kehykset ovat siis samat, mutta niiden sisältö eri.

Vaikka analyyseissä käytetyt kehyluokittelut ovat erilaisia, on selvää, että samat teemat toistuvat. Kyseessä on siis saman kolikon kaksi puolta ja se, kumman puolelle asettuu, riippuu lukijan arvomaailmasta.

Osittain kehystämistä selittää myös ympäröivä kulttuuri. Suomessa puoskarilaista on puhuttu jo vuosia, joten median on helppo käyttää sitä vaihtoehtohoitojen kehystämiseen. Journalisteille kulttuuriin kiinnittyneet kehykset ovat helppoja, koska ne ovat käyttövalmiita ja tarjoavat helposti hyvän ja pahan roolit ja keinot määrittää, mikä on käsillä oleva ongelma (Van Gorp 2010, 87). Kehysten muuttuminen tai jopa katoaminen on myös kehystutkimuksesta tuttua ja johtuu niin journalisteista kuin olosuhteista (Carragee & Roef 2004, 216).

Se, miksi Nordin kehystää median epäluotettavana ja media Nordinin epäluotettavana selittyy osittain myös lukijakunnan arvoilla. Ne kehykset, jotka vetoavat yleisön olemassa oleviin käsityksiin, arvoihin, tunteisiin ja ajatuksiin ovat erityisen tehokkaita (Nisbet 2010, 47).

Johtopäätöksenä analyyseistäni voi sanoa, että Nordinin kurssi ja blogi edustavat pseudotiedettä ja uutisointi taas vastustaa vaihtoehtohoitoja. Pseudotieteen väitteet ovat vastakkaisia valtavirtatieteelle, ja juuri siitä syystä tehokkaita yleisön saavuttamiseksi, sillä nämä väitteet vetoavat yleisön olemassa oleviin arvoihin. Asiantuntijoita vastustavia väitteitä uskovat ne, jotka ovat jo valmiiksi epäluuloisia auktoriteetteja kohtaan.

Tämä on todettu myös tutkimuksessa: moneen vaihtoehtohoitoon liittyy myös ajatus luonnollisesta elämästä ilman lääkkeitä, ja hoitoihin tai kursseille hakeutuvien motivaation taustalla saattavat olla

huonot kokemukset lääkäreistä ja lääketieteestä sekä auktoriteeteista (Vainikainen & Salonen 2014, 162–163).

Kokonaisuudessaan tutkimukseni viitoittaa tietä niin journalisteille kuin pseudotiedettä tutkiville esittämällä, kuinka molemmat väittelyn osapuolet hyödyntävät tieteen kehyksiä argumenteissaan ja samalla, kuinka ne rakentavat itse väittelyä. Jatkokysymyksenä voisi esittää, onko median ja vaihtoehtohoitojen blogien välille tarpeen rakentaa ristiriitaa? Jos bloggari ja journalisti käyttävät samoja kehyksiä, ovatko he kuitenkin kovin erilaisia muuten kuin puolustamansa arvomaailman puolesta?

Tutkimukseni myös valottaa sitä, miten pseudotieteestä viestitään ja kuinka viestejä voi tunnistaa. Nyky-yhteiskunnassa on tärkeää ymmärtää disinformaation synty ja leviämisen keinot sekä median mekanismit, joilla tietoa synnytetään ja levitetään. On myös tärkeää tunnistaa neutraaleilta vaikuttavienkin uutistekstien takana vaikuttavat intressit, kuten viime aikoina puhuttaneiden valeutisten kohdalla.

Toisaalta tutkimuksessani ilmenee myös, että pseudotiede ei aina asetu mediaa vastaan, vaan myös kehuu ja lainaa sitä, jos median viesti on mieleinen. Kenties keskitiessä ja yhteistyössä on jatkotutkimuksen aihetta. Jos vaihtoehtoista viestivä blogi kehuu Ylen uutisointia, saako Yle lisää uskollisia lukijoita, jotka kääntyvät hiljalleen median kannalle?

8. POHDINTA

Pro gradu -työni hypoteesina oli, että uutismediat käsittelevät Eroon oireista -verkkokurssia suhteellisen neutraalisti, joskin tieteeseen ja auktoriteetteihin nojaten. Tulini analyysissäni kuitenkin siihen tulokseen, että uutisjutut ovat vahvasti auktoriteetteihin nojaavia ja antavat vaihtoehtoisille esittämistavoille hyvin vähän tilaisuuksia nousta esille. Vaikka oletin, että teksteissä esiintyy kamppailu vaihtoehtotieteen ja näyttöön perustuvan tieteen välillä, oli konfliktin selkeys silti yllättävä. Uutiset tuomitsevat Nordinin ja tämän kurssin lähes yksiselitteisesti ja toimivat yhteiskunnan normien ylläpitäjinä.

Nordin liitettiin etenkin keväällä 2020 myös positiivisiin uutisiin. Erityisesti Ylen helmikuussa 2020 julkaisemat jutut esittivät Eroon oireista -kurssin jopa kokeilemisen arvoisena. Jutuissa Nordin ei itse päässyt ääneen, mutta asiantuntijat puolustivat kurssin mahdollisuuksia, toisin kuin aiemmassa uutisoinnissa. Tätä en tutkielmani alussa osannut odottaa, vaikka poikkeama jäikin aineistossa muutaman jutun laajuiseksi.

Käytin tutkielmassani kahta eri lähestymistapaa blogitekstien ja uutisten analysointiin. Blogitekstien analyysissä johdin kysymykseni suoraan tieteen kehysten teoriasta, kun taas uutisanalyysissä lähestyin aineistoa ilman varsinaisia kysymyksiä. Yleisesti Nordinin blogitekstit vastaavat pseudotieteelle ominaista ulosantia. Ne korostavat kokemuksellisuutta, vastustavat lääketiedettä ja auktoriteetteja yleisesti sekä pyrkivät omalta osaltaan tieteellisyyteen, silti alistumatta tieteen normeille. Tekstit edustavat vaihtoehtoisuutta korostamalla salaista tietoa, jota valtavirta väestöstä tai auktoriteeteista ei hyväksy.

Molempien analyysien tuloksena oli, että sekä uutiset että blogitekstit hyödynsivät samoja kehyksiä. Koin kahden analyysimenetelmän käyttämisen hyödylliseksi, sillä teoriapohjainen kehysanalyysi tarjosi valmiiksi kehyksiä, joihin tekstiä voi verrata. Kahden eri lähestymistavan kautta varmistin, etten analyysissäni löydä vain kehyksiä, joita ei voi yleistää koskemaan muita aiheita.

Tieteen kehysten teoria oli mielestäni toimiva teoriapohja tutkimukselle. Toisaalta tieteen kehysten soveltaminen pseudotieteeseen on hieman kyseenalaista, sillä pseudotiede pyrkii

näyttämään tieteeltä, joten se saattaa tietoisesti käyttää tieteestä tuttuja kehyksiä tai käyttää näitä kehyksiä näyttöön perustuvaa tiedettä vastaan.

Aineistolähtöinen analyysi tuotti hieman eroavia tuloksia tieteen kehyksistä. Tieteen kehykset ovat hyvä yleisluontoinen lähtökohta, mutta ne sivuuttavat vivahteita ja ryhmittelevät useita eri asioita samaan kehykseen. Tieteen kehykset antavat myös valmiiksi määritellyt kysymykset, jotka eivät välttämättä vastaa aineistoa, mikä voi johtaa tärkeidenkin kehysten ohittamiseen. Tästä syystä aineistolähtöinen analyysi oli mielestäni myös tarpeen: se paljasti erilaisia, asiakeskeisempiä sävyjä keskustelusta.

Osaltaan tutkielmani vastasi myös kehysanalyysin ongelmaan, jossa uusien kehysten määrittely jokaiselle tutkittavalle kohteelle tekee aiheista vaikeita verrata keskenään. Todistin osaltani, että Gamsonin ja Modiglianin (1989) tieteen kehykset ovat toimiva analyysikeino yhä nykypäivänä, kun keskustelu koskee tiedettä. Kenties tätä näkökulmaa voisi soveltaa myös tulevassa kehystutkimuksessa sen sijaan, että jokaiselle asialle määritellään omat kehyksensä erikseen.

Tutkimukseni edetessä kohtasin myös ongelmia. Ongelmaksi aineiston keruussa nousi alkuperäisen aikarajauksen (syksy 2019) tuottama suppea aineisto sekä myös lopullinen uutisaineiston suppeus. Tämän takia päädyin laajentamaan aineistoni aikahaarukkaa kevääseen 2020 asti sekä ottamaan osaksi aineistoani myös Nordinin blogitekstejä. Näin varmistin, että aineisto on tarpeeksi laaja yleistettäväksi ja keskustelun molemmat puolet tulevat huomioiduiksi. Silti tunnistan, että sekä blogista kerätty aineisto (9 kpl) että uutisaineisto (19 kpl) ovat määrällisesti pieniä ja jos aiheesta haluaisi laajasti yleistettävää tietoa, olisi sitä syytä tutkia kymmenkertaisesti suuremmalla aineistolla ja laajemmalla rajauksella.

8.1 Luotettavuus

Tutkimusta tehdessäni olen kiinnittänyt huomiota tutkimukseni luotettavuuteen. Arvioin tässä luvussa tutkimukseni luotettavuutta *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* -teoksessa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 163–164) esitettyjen luotettavuuden kriteerien avulla.

Jotta tutkimukseni aiheesta olisi luotettavaa, kävin läpi oletuksiani ja tutkijapositioniani luvussa 2.1. Pyrin olemaan läpinäkyvä, jotta tutkimuksen lukija ymmärtää lähestymistapani ja sen, että jokainen tutkija on lopulta subjektiivinen ihminen.

Olen tutkimukseni aikana pyrkinyt vähentämään subjektiivisuuden vaikutuksia tuloksiin, jotta tulokset ovat mahdollisimman objektiivisia ja toistettavissa olevia. Tein tämän sekä tunnistamalla subjektiivisuuden jo tutkimuksen alussa että käymällä läpi kehysanalyysin kritiikkiä ja keinoja välttää kehysanalyysille tyypillisiä virheitä.

Jokainen lähteenä käyttämäni media on suunnattu eri tavoin rajatulle kohdeyleisölle. Valitsemalla useamman median varmistin, että aiheen laajempi käsittely tulee analyysissä ilmi. Valitsin artikkelit käyttämällä uutissivustojen omia hakukoneita ja useita eri hakutermejä, jotta löytäisin mahdollisimman laajan aineiston objektiivisen haun kautta. Rajasin aineistosta pois artikkelit, jotka eivät käsitelleet kurssia, vaikka ne löytyivätkin samoilla hakutermeillä. Lisäksi luin juttuja myös muista medioista, esimerkiksi MTV3-uutisista, Seurasta, Suomen kuvalehdestä ja Kalevasta, jotta varmistuin siitä, ettei mikään tutkimuksen kannalta olennainen näkökulma jäänyt huomiotta rajauksen takia.

Blogiaineiston haku tapahtui uutisaineiston lailla sivuston sisäisen hakutyökalun avulla. Blogitekstien analysointi helpotti myös uutistekstien tutkimista ja kehysten määrittämistä, sillä se teki selväksi uutistoimitusten valinnat Nordinin esittämisessä. Ilman Nordinin blogitekstien tutkimista en olisi pystynyt analysoimaan mitkä lainaukset uutislähteet ovat nostaneet valikoivasti, ja mitä ne ovat tietoisesti jättäneet huomiotta narratiivia rakentaessaan. Moni blogiteksteistä myös sivuaa uutismedioita, mikä rikastaa kehysanalyysiä sillä se paljastaa mitä kehyksiä Nordin hyväksyy ja hylkää perinteisestä mediasta ja minkälaisia kehyksiä pyrkii itse rakentamaan.

Eniten tutkimukseni luotettavuutta lisää se, että kaikki tutkimusaineistoni on julkisesti saatavilla ja listattuna tämän pro gradu -työn lähteissä. Uutisaineiston artikkelit ovat vapaasti luettavissa Helsingin Sanomien tilaaja-artikkeleita lukuun ottamatta. Myös Nordinin blogitekstit ovat kaikkien luettavissa ja julkisesti saatavilla. Valitsin tutkimukseni aineistoksi tietoisesti tekstejä, joita kuka tahansa pääsee lukemaan, enkä siis esimerkiksi Eroon oireista -kurssin materiaaleja, jotka ovat lähes 400 euron maksumuurin takana ja saattavat muuttua.

Luotettavuuden kannalta tärkeitä ovat myös tutkimuseettiset kysymykset. Olen tutkimusta tehdessäni pyrkinyt käyttämään aineistoja, jotka ovat vapaasti saatavilla, jotta tutkimukseni on mahdollisimman julkista. Olen listannut kaikki käyttämäni lähteet ja verkkolähteiden linkit sekä lukemispäivät. Kaikki tutkimukseni materiaali on julkisesti saatavilla. Olen noudattanut tarkasti hyvän tutkimuksen eettisiä ohjeita ja suorittanut tutkimuksen itse, yksin ja objektiivisesti. Olen oletuksistani huolimatta pyrkinyt selvittämään kehystämistä objektiivisesti ja ajatukseni ovat muovautuneet analyysin vaiheissa lähtöhypoteeseista.

8.2 Jatkotutkimusta

Uskon, että Eron oireista -kurssissa olisi myös jatkotutkimuksen aihetta, esimerkiksi sen retoriikassa, tiedepohjaisuudessa tai itse kurssisisällöissä. Olisi myös mielenkiintoista tietää, miten muista vaihtoehtohoidoista on uutisoitu ja onko Nordinin asema julkisuuden henkilönä vaikuttanut uutiskynnyksen madaltumiseen.

Kurssia voisi tutkia sen kävijämäärien kehittymisen kannalta ja verrata määrää uutisointiin: onko negatiivinen kehystäminen tuonut kurssille lisää vai vähemmän kävijöitä? Selvittää voisi myös, miten kurssilaiset suhtautuvat median kehyksiin ja Nordinin omiin kehyksiin, ja miten kehykset ja uudet käänteet, esimerkiksi uhkasakko, vaikuttavat heidän asenteisiinsa.

Myös itse uutisia voisi tutkia laajemmin, esimerkiksi niiden kommenttikenttien kautta. Rajasin tutkimuksessani uutisten kommenttikentät aineiston ulkopuolelle, koska halusin tutkia itse uutisten rakentamaa julkista keskustelua. Kommenttikentistä löytyy kuitenkin paljon potentiaalista aineistoa tutkimukselle. Ansiokkaasti kommentteja on tutkinut ainakin Hyttinen (2013). Samantapaisesti vaihtoehtohoitojen saamia merkityksiä kommenttikentissä voitaisiin tutkia.

Erilaista laadullista tutkimusta voisi tehdä myös haastattelemalla toimittajia siitä, miten he valitsevat käyttämänsä kehykset, etenkin jos kyseessä on kiistanalainen aihe. Tutkia voisi, kuka toimituksessa päättää jutun näkökulman tai haastateltavat asiantuntijat, tai ylipäätään sen, voiko aiheesta kirjoittaa. Toisaalta tutkimusta voisi tehdä myös siitä, ovatko toimittajat tietoisia tekemistään kehystämivalinnoista, vaikuttavatko muiden medioiden sisällöt valittuihin kehyksiin,

mitkä arvot ohjaavat moraalisia kehyksiä ja miten ja miksi kehykset kehittyvät uutisoinnin jatkuessa.

Laajemmin vaihtoehtohoidoista käytävää keskustelua voisi tutkia loputtomiin. Ajankohtainen aihe, jota on jo tutkittu paljon, on COVID19-pandemia. Aiheen tutkimus ei varmasti lopu hetkeen, myöskään viestinnän kannalta. Kysymys voisi olla esimerkiksi se, että kun koronarokote tulee markkinoille, miten siitä uutisoidaan ja miten paljon uutisointi vaikuttaa kansalaisten halukkuuteen ottaa rokote. Toisaalta tutkia voisi myös sitä, puhuuko uutisissa asiantuntija vai kansalainen ja onko sillä merkitystä yleisön mielipiteisiin.

Lisäksi selkeä jatkotutkimuksen aihe on mahdollisen puoskarilain uutisointi lain valmistelun alkaessa. Tutkia voisi sitä, pääsevätkö uutisissa ääneen ihmiset, joiden ammattia uhataan ja herätetäänkö heitä kohtaan sympatiaa vai ovatko lain nimeämät puoskarit uutiskielessä yksinkertaisesti huijareita, joista ulkopuoliset asiantuntijat puhuvat. Toisaalta tarkastella voisi, uutisoidaanko palveluiden käyttäjistä vai kansanedustajista, jotka lakia valmistelevat. Julkinen keskustelu nousee varmasti jälleen ajankohtaiseksi, jos lakialoite etenee tulevien vuosien aikana.

Uskon, että vaihtoehtohoitojen tutkimus jatkuu, niin uutisiin kuin muihinkin ilmiön piirteisiin liittyen. Toivon, että erityisesti julkiseen keskusteluun keskitytään myös tutkimuksessa laajemmin, sillä on selvää, että uutiset vaikuttavat ihmisten mielipiteisiin asioista (kts. Helsingin yliopisto 2020).

8.3. Kuinka kommunikoida tieteestä?

Tutkielmani aikana pohdin tieteen ja tieteen yleistajuistamisen roolia uutisoinnissa ja mediassa. Tutkijoiden keskuudessa vallitsee useita kilpailevia käsityksiä siitä, tulisiko pseudotieteeseen puuttua julkisesti vai säilyttää tieteen arvokkuus olemalla puuttumatta pseudotieteeseen. Kysymys on, miten oikeaa tietoa saataisiin välitettyä massoille ilman että se herättää vastareaktioita.

1. Oikeat arvot

Tieteestä puhuttaessa vedotaan yleensä arvoihin ja uskomuksiin. Tämä herättää kuulijassa tunteita joko puolesta tai vastaan. Tieteenkin kannalta tärkeää olisi siis vedota oikeisiin arvoihin ja uskomuksiin, jotta ei vahingossa aiheuta vastareaktiota. Tutkimuksen mukaan (NASEM 2017, 33) tunnereaktiot värittävät mielipiteitä tieteestä myös uusien asioiden omaksumisen yhteydessä, joten ensikohtaamisen herättämät tunnereaktiot ovat erityisen tärkeitä.

Jotta tieteestä voitaisiin kommunikoida syventämättä kuilua tieteseen uskovien ja sen kieltävien välillä, tulisi siis välttää kieltäjien arvomaailmojen vastaan hyökkäämistä. Arvojen vastaisuutta voi vähentää rakentamalla viestejä, jotka on kohdistettu tietyille yleisölle ja näiden arvoille (NASEM 2017, 56).

Toinen keino vähentää arvojen vastaisuutta on osallistua julkiseen keskusteluun (NASEM 2017, 57). Pelkkä passiivinen tutkijarooli ei toimi tiedon levittäjänä tai valheellisen tiedon torjuna, vaan tarvitaan vuorovaikutteisuutta ja pitkäkestoista julkista keskustelua.

2. Oikeat kanavat

Vastikään Helsingin yliopistossa tehdyssä tutkimuksessa (Helsingin yliopisto 2020) todettiin, että koronaviruksesta saatu tieto saadaan suurimmaksi osaksi uutisista. Tutkimuksen perusteella näyttäisi siltä, että uutisiin luotetaan ja ettei ole yhdentekevää kuka uutisissa puhuu.

Tutkimuksen mukaan virheelliseen tietoon on törmätty eniten sosiaalisessa mediassa. Tämä herättää kysymyksen siitä, tulisiko tutkijoiden siis uutisten sijaan olla sosiaalisessa mediassa kertomassa tutkimuksestaan. Tieteen viestimistä oikealle yleisölle, oikeilla alustoilla ja oikeilla kehyksillä ovat tutkineet esimerkiksi Druckman ja Lupia (2017).

3. Oikea käsitys tieteestä

Vaikka tutkimuksesta kertomisen kynnyks on ylitetty, on silti monta kohtaa, joissa tutkimuksesta viestiminen voi mennä pieleen (NASEM 2017, 64). Jos tutkija yrittää korjata vääriä käsityksiä tieteestä liian aggressiivisesti, voi ulostulo johtaa jopa tiedevastaisten käsitysten vahvistumiseen etenkin, jos yritys nähdään hyökkäyksenä ei-tieteellistä ajatusmaailmaa kohtaan.

Aiempiä käsityksiä on myös vaikea korjata, sillä kuulija usein vastustaa uutta tietoa, joka on ristiriidassa edellisten käsitysten kanssa. Tutkimuksista (NASEM 2017, 62) on kuitenkin selvinnyt, että todenmukainen käsitys siitä, mikä on tieteen kentällä hyväksyttyä vaikuttaa päätöksiin ja asenteisiin. Tiedettä koskevien väärinkäsitysten korjaaminen voi siis auttaa valheellisen tiedon leviämisen estämistä.

KIRJALLISUUS

Aineisto

Marianordin.blog

4.10.2019 Ihmiset tervehtyy, tykkäsi kaikki siitä tai ei – maailmalta tulevalta tutkimustiedolta ei voi sulkea ovia <https://marianordin.blog/2019/10/04/ihmiset-tervehtyy-tykkasi-kaikki-siita-tai-ei-maailmalta-tulevalta-tutkimustiedolta-ei-voi-sulkea-ovia/>

9.10.2019 Verkkokurssiani koskevat virheelliset väittämät [Verkkokurssiani koskevat virheelliset väittämät](#)

7.11.2019 Kurssini turvallisuus on selvitetty perinpohjin [Kurssini turvallisuus on selvitetty perinpohjin](#)

8.11.2019 Ajatuksia terveystieteistä ja verkkokurssien turvallisuudesta [Ajatuksia terveystieteistä ja verkkokurssien turvallisuudesta](#)

16.12.2019 Miten saada apua unettomuuteen? – Kiitollisuus on tutkitusti tehokas apu uniongelmiin [Miten saada apua unettomuuteen? – Kiitollisuus on tutkitusti tehokas apu uniongelmiin](#)

18.1.2020 Tutkimus: aivojen plastisuutta hyödyntävä menetelmä on tehokas apu IBS:n, fibromyalgiaan, kemikaaliyliherkkyyteen ja muihin sairauksiin [Tutkimus: aivojen plastisuutta hyödyntävä menetelmä on tehokas apu IBS:n, fibromyalgiaan, kemikaaliyliherkkyyteen ja muihin sairauksiin](#)

25.2.2020 YLE: Ylilääkärit pitävät Eron oireista -verkkokurssia tutustumisen arvoisena [YLE: Ylilääkärit pitävät Eron oireista -verkkokurssia tutustumisen arvoisena](#)

11.3.2020 Kuukautiskivut, naistenvaivat ja tiedostamattomat tunteet [Kuukautiskivut, naistenvaivat ja tiedostamattomat tunteet](#)

26.4.2020 YLE kysyi minulta, voiko vastustuskykyyn vaikuttaa, mutta vääristeli sanojani ja tuotti vastakainasettelua. Miksi? [YLE kysyi minulta, voiko vastustuskykyyn vaikuttaa, mutta vääristeli sanojani ja tuotti vastakainasettelua. Miksi?](#)

Iltalehti

16.8.2019 Tukes vaatii selvityksen Maria Nordinin verkkokurssista - antoiko turhaa toivoa paranemisesta? ”Tämä on väärinkäsitys” <https://www.iltalehti.fi/viihdeuutiset/a/c6c07a3c-fb99-489d-9a1e-d0c61367fb1c>

7.10.2019 Maria Nordin lupaa hengenvaarallisen allergian voivan parantua ajattelun voimalla -
Lääkäri: ”Absurdia, virheellistä ja vaarallista” <https://www.iltalehti.fi/terveysuutiset/a/f613516f-a47e-48fa-8455-baca46da0924>

15.10.2019 Maria Nordinin vastine Iltalehden uutiseen Eroon oireista -kurssista
<https://www.iltalehti.fi/terveysuutiset/a/ad164120-4d4e-4303-bc10-8f6c2e8b3deb>

23.10.2019 Reino Nordin harmittelee Maria-vaimoonsa kohdistunutta arvostelua: ”Hän on
maailman vahvin nainen” <https://www.iltalehti.fi/viihdeuutiset/a/a8631b65-c68e-4cfb-b3b3-528f54f4b50e%20>

7.11.2019 Maria Nordinille 100 000 euron uhkasakko - pseudotieteellinen kurssi uhkasi aiemmin
lasten terveyttä ja henkeä <https://www.iltalehti.fi/terveysuutiset/a/843884fa-532d-4607-b1fe-37d5d474e6ee>

8.11.2019 Verkko vilisee terveyshuuhaata - puoskarilaki valmisteilla: Maria Nordinin kurssin
uhkasakko ehkä esimakua tulevasta <https://www.iltalehti.fi/terveysuutiset/a/26421b69-d881-427c-84c4-fd033bc4db84>

20.11.2019 Tukes saa edelleen ilmoituksia Maria Nordinin kohukurssista - Näin Nordin on
muuttanut toimintaansa <https://www.iltalehti.fi/terveysuutiset/a/e348cbea-c399-471e-b8f0-9f0fc956d045>

Ilta-Sanomat

4.9.2019 Maria Nordinin kurssista repesi raivo: väittää aivo-harjoitustensa auttavan
hengen-vaarallisiin sairauksiin – vastaava ylilääkäri jyrähtää vaihtoehto-hoidoista
<https://www.is.fi/viihde/art-2000006227648.html>

7.11.2019 Maria Nordinille lätkäistiin 100 000 euron uhkasakko – Tukes: Aivo-harjoituskurssi oli
terveydelle vaarallinen <https://www.is.fi/viihde/art-2000006299980.html>

8.11.2019 Näin paljon Maria Nordin tienasi verkkokursseillaan – yrityksen toiminnassa tapahtui
viime vuonna ikävä käänne <https://www.is.fi/viihde/art-2000006300645.html>

20.11.2019 Maria Nordin jatkaa kiistellyn kurssin mainostamista: ”Moni on tästä saanut avun
kissa-allergiaan” – Tukesille lukuisia yhteyden-ottoja <https://www.is.fi/viihde/art-2000006314774.html>

Yle

8.11.2019 Jättimäinen uhkasakko rajoittamaan bloggari Maria Nordinin aivokurssin markkinointia
– lievin mahdollinen keino, Tukes perustelee <https://yle.fi/uutiset/3-11059397>

25.2.2020a Suomen ainoa toiminnallisten häiriöiden poliklinikka tutkii potilaita, joiden oireisiin ei löydy lääketieteellistä syytä – lääkärin suositukset herättävät kritiikkiä <https://yle.fi/uutiset/3-11219303>

25.2.2020b Lääkäriliitto varovaisen ymmärtäväinen DNRS-menetelmää ja Maria Nordinin kurssia kohtaan – Kysyimme asiantuntijoilta, onko lääketieteen ja uskomushoittojen välinen raja ohenemassa <https://yle.fi/uutiset/3-11226624>

26.4.2020 Vitamiiniöverit, mielenhallintaa ja hopeavettä keuhkoihin – koronapelkoa lääkitään tavoilla, jotka vievät rahat tai pahimmillaan terveyden <https://yle.fi/uutiset/3-11317326>

Helsingin Sanomat

7.11.2019 Tukes kieltää bloggari Maria Nordinia jakamasta verkkokurssillaan terveydelle vaarallisia väitteitä, asetti 100 000 euron uhkasakon <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006300146.html>

8.11.2019 Tukesin ylitarkastaja HS:lle: ”Vaaroja oli tunnistettavissa jo heti alussa” – Uhkasakon saanut Maria Nordin kiistää kurssinsa vaarallisuuden <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006300574.html>

8.11.2019 Mistä Maria Nordinin kiisteltyssä kurssissa on kyse? Materiaaliin perehtynyt asiantuntija kertoo, mikä teki sisällöstä vaarallisen <https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000006301803.html>

17.3.2020 Somessa väitetään, että "taiwanilaiset asiantuntijat" suosittelevat hengitystestiä, joka paljastaa koronaviruksen – tarkistimme somessa kiertävät väitteet <https://www.hs.fi/nyt/art-2000006442284.html>

Kirjallisuus

Berger, P. & Luckmann T. (1998). *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen*. Helsinki: Kirjapaino OY Like.

Britannica (2020). Neuroplasticity. <https://www.britannica.com/science/neuroplasticity> (käytetty 18.11.2020).

Canis, M., Bourdel, N., Houille, C., Gremeau, A., Botchorishvili, R. & Matsuzaki, S. (2015). Endometriosis may not be a chronic disease: an alternative theory offering more optimistic prospects for our patients. <https://doi.org/10.1016/j.fertnstert.2015.09.009>

Carragee, K. & Roefs, W. (2004). The Neglect of Power in Recent Framing Research. *Journal of Communication* 54(2), 214–233. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2004.tb02625.x>

- D'Angelo, P. (2002). News Framing as a Multiparadigmatic Research Program: A Response to Entman. *Journal of Communication* 52(4). DOI: 10.1111/j.1460-2466.2002.tb02578.x
- D'Angelo, P & Shaw, D. (2018). Journalism as Framing. Teoksessa: *Handbooks of Communication Science Vol 19: Journalism*, 205-234. The College of New Jersey: De Gruyter Mouton.
- Druckman, J. & Lupia, A. (2017). Using Frames to Make Scientific Communication More Effective. Teoksessa: Kathleen Hall Jamieson, Dan M. Kahan & Dietram A. Scheufele (toim.), *The Oxford Handbook of the Science of Science Communication*. Oxford: Oxford University Press.
- Entman, R. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication* 43(4). <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Entman, R. (2007). Framing Bias: Media in the Distribution of Power. *Journal of Communication* 57(1). DOI: 10.1111/j.1460-2466.2006.00336.x
- Finnish Internet Audience Measurement (2019). Tulokset. <https://fiam.fi/tulokset/> (käytetty 3.7.2020).
- Free to Heal (2020a). Store. <https://www.freetoheal.org/store> (käytetty 1.7.2020).
- Free to Heal (2020b). Estävätkö oireet elämästä täysillä? <https://www.freetoheal.org/suomi> (käytetty 6.12.2020).
- Free to Heal (2020c). Kokemuksia ja paranemistarinoita. <https://www.freetoheal.org/kokemuksia-ja-paranemistarinoita> (käytetty 12.12.2020).
- Free to Heal (2020d). Vapauta parantava voimasi! <https://www.freetoheal.org/vapauta-parantava-voima> (käytetty 20.11.2020).
- Gamson, W. & Modigliani, A. (1989). Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach. *American Journal of Sociology* 95(1), 1–37. <https://doi.org/10.1086/229213>
- Gardberg, A. (2017). Hoitokeinona markkinoitu hopeavesi vaarallista suun kautta nautittuna – annetaan silti lapsille antibioottien sijaan. *Yle.fi*. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/11/27/hoitokeinona-markkinoitu-hopeavesi-vaarallista-suun-kautta-nautittuna-annetaan>
- Goffman, E. (1986). *Frame Analysis An Essay on the Organization of Experience*. Boston: Northeastern University Press.
- Haasio, A. (2015). *Toiseus, tiedontarpeet ja tiedon jakaminen tietoverkon ”Pienessä maailmassa”*: tutkimus sosiaalisesti vetäytyneiden henkilöiden informaatiokäyttäytymisestä. Informaatiotieteiden väitöskirja. Tampere: Tampereen University Press.
- Hammer, O. (2004). *Claiming Knowledge: Strategies of Epistemology from Theosophy to the New Age*. Boston: Brill.

Helsingin yliopisto (2020). Suomalaiset luottavat koronauutisoinnissa asiantuntijoihin, viranomaisiin ja uutismediaan. <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/talous-yhteiskunta/suomalaiset-luottavat-koronauutisoinnissa-asiantuntijoihin-viranomaisiin-ja-uutismediaan> (käytetty 16.7.2020).

Huhtala, H. (2018). *Tieteellinen tauti, inhimillinen tarina ja yhteinen taistelu – syövän tulkintakehykset ja metaforat journalismissa*. Tiedeviestinnän pro gradu -tutkielma. Oulu: Oulun yliopisto.

Hyttinen, M. (2013). *Jännitysnäytelmä keskellä kaupunkia : kaupunkiarkeologian tulkintakehykset Kalevan, Turun Sanomien sekä Helsingin Sanomien sanomalehtikirjoittelussa vuosina 2001–2010*. Tiedeviestinnän pro gradu -tutkielma. Oulu: Oulun yliopisto.

Iltalehti (2020). Iltalehden linja. <https://www.iltalehti.fi/info/iltalehdesta> (käytetty 3.7.2020).

Kemppainen, L., Kemppainen, T., Reippainen, J. Salmenniemi, S. & Vuolanto, P. (2018). Use of complementary and alternative medicine in Europe : Health-related and sociodemographic determinants. *Scandinavian Journal of Public Health* 46(4), 448–455. <https://doi.org/10.1177/1403494817733869>

Körkkö, H. (2019). Bloggari Maria Nordin aiheutti sukupuoliristiriitaa käsittelevällä Pride-päivityksellään somemyrskyn, soitimme riidan osapuolille. *Helsingin Sanomat*. <https://www.hs.fi/nyt/art-2000006176077.html>

Lack, C. & Rousseau J. (2016). *Critical Thinking, Science, and Pseudoscience : Why We Can't Trust Our Brains*. New York: Springer Publishing Company.

Leppävuori, A. (2018). Kansalaisopistossa tarjotaan enkelikurssia ja energiahoitoharjoituksia – kaupungin mukaan hyväksyttävää, ministeriökään ei voi puuttua. *Yle.fi*. <https://yle.fi/uutiset/3-10358091>

National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (NASEM). (2017). *Communicating Science Effectively: A Research Agenda*. Washington, DC: The National Academies Press.

Nironen, S. (2017). Kasvokkain: Sisäilma-asiantuntija Maria Nordin kehottaa jättämään kauhistelun – "On täysin mahdollista tehdä myös terveitä rakennuksia". *Yle.fi*. <https://yle.fi/uutiset/3-9588233>

Nisbet, M. (2008). *Framing Science: A New Paradigm in Public Engagement*. Washington: American University.

Nisbet, M. (2010). Knowledge Into Action: Framing the Debates Over Climate Change and Poverty. Teoksessa: Paul D'Angelo & Jim A. Kuypers (toim.), *Doing News Framing Analysis*. (s. 43–83). New York: Routledge.

Nordin, M. (3.9.2017). Kokemus yliherkkyyksien parantumisesta DNRS-menetelmällä [blogikirjoitus]. *marianordin.blog* <https://marianordin.blog/2017/09/03/kokemus-yliherkkyyksien-parantamisesta-dnrs-menetelmalla/>

Nordin, M. (15.8.2019). Miten arkkitehti voi puhua terveydestä – Matkani hyvinvointivalmentajaksi [blogikirjoitus]. *marianordin.blog*

<https://marianordin.blog/2019/08/15/miten-arkkitehti-voi-puhua-terveydesta-matkani-hyvinvointivalmentajaksi/>

Nordin, M. (18.1.2020). Tutkimus: aivojen plastisuutta hyödyntävä menetelmä on tehokas apu IBS:n, fibromyalgiaan, kemikaaliyliherkkyyteen ja muihin sairauksiin [blogikirjoitus]. *marianordin.blog* <https://marianordin.blog/2020/01/18/tutkimus-aivojen-plastisuutta-hyodyntava-menetelma-on-tehokas-apu-ibsn-fibromyalgiaan-kemikaaliyliherkkyyteen-ja-muihin-sairauksiin/>

Nordin, M. (11.3.2020). Kuukautiskivut, naistenvaivat ja tiedostamattomat tunteet [blogikirjoitus]. *marianordin.blog* <https://marianordin.blog/2020/03/11/ilmainen-luento-aiheena-kuukautiskivut-naistenvaivat-ja-tiedostamattomat-tunteet/>

Pietilä, V. (1976). *Sisällön erittely*. Helsinki: Gaudeamus.

Reese, S. (2007). The Framing Project: A Bridging Model for Media Research Revisited. *Journal of Communication* 57(1), 148–154. DOI: 10.1111/j.1460-2466.2006.00334.x.

Reese, S. (2010). Finding frames in a web of culture: The case of the War on Terror. Teoksessa: Teoksessa: Paul D'Angelo & Jim A. Kuypers (toim.), *Doing News Framing Analysis*. (s. 17–42). New York: Routledge.

Rönkä, A. (2011). Matkapuhelinsäteily mediassa – Terveysriskikeskustelun kehysanalyysi. *Media & Viestintä* 34, 20–43.

Saikkonen, S. & Väliaverronen, E. (2014). Framing engagement: expert-youth interaction in a PES-event. *Journal of Science Communication* 13(2). DOI: 10.22323/2.13020203

Sanoma Media (2020a). Iltä-Sanomat. <https://media.sanoma.fi/mediat-yleisot/uutismedia/iltasanomat> (käytetty 3.7.2020).

Sanoma Media (2020b). Helsingin Sanomat. <https://media.sanoma.fi/mediat-yleisot/uutismedia/helsingin-sanomat> (käytetty 16.11.2020).

Sipinen, H. (2020). Maria Nordin ei vienyt kyyn puremaa kissaansa eläinlääkariin, somessa nousi myrsky – Eläinlääkäri: ”Voi olla eläinsuojeluasia, jos ihmiset eivät hoida lemmikkiään”. *Iltalehti*. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/95542b1d-b078-4bcf-a4e6-287084841038>

Sosiaali- ja terveysministeriö (2018). STM käynnistää valmistelun vaihtoehtohoitoja koskevasta lainsäädännöstä. <https://stm.fi/-/stm-kaynnistaa-valmistelun-vaihtoehtohoitoja-koskevasta-lainsaadannosta> (käytetty 16.11.2020).

Suomalainen kirjakauppa (2020). Eroon oireista. <https://www.suomalainen.com/products/eroon-oireista> (käytetty 18.11.2020).

Terveyskirjasto Duodecim (2020a). Lääketieteen sanasto. https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_haku=uskomus1%E4%E4kint%E4&p_artikkeli=Ilt03636 (käytetty 16.11.2020).

Terveyskirjasto Duodecim (2020b). Akupunktio (akupunktuuri). https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00062 (käytetty 5.12.2020).

Tieteen termipankki (2016a). Pseudotiede: epätiede. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:pseudotiede> (käytetty 16.11.2020).

Tieteen termipankki (2016b). Hegemonia. https://tieteentermipankki.fi/wiki/Esittävät_taideet:hegemonia (käytetty 18.6.2020).

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Vainikainen, T. & Salonen, I. (2014). Asiantuntijuus mediassa – rasvasota!. Teoksessa: Ulla Järvi (toim.), *Tautinen media* (s. 159–171). Helsinki: Duodecim.

Van Gorp, B. (2010). Strategies to take subjectivity out of framing analysis. Teoksessa: Paul D'Angelo & Jim A. Kuypers (toim.), *Doing News Framing Analysis*. (s. 82–109). New York: Routledge.

Vuolanto, P., Kemppainen, L., Kemppainen, T., & Nurmi, J. (2020). Täydentävien ja vaihtoehtoisten (CAM) hoitojen käyttö Suomessa. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti* 57(1). <https://doi.org/10.23990/sa.80288>

Väliverronen, E. (2012). Asiantuntijuus kriisiytyy mediayhteiskunnassa. *Tiedetoimittaja-lehti* (4).

Yle (2015). Mitä julkinen palvelu tarkoittaa? <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/01/05/mita-julkinen-palvelu-tarκοittaa> (käytetty 16.11.2020).

Yle (2020). Yle pähkinänkuoressa. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/yleisradio/yle-pahkinankuoressa> (käytetty 16.11.2020).

Ylitalo, M. (2014). Oletko erityisen herkkä, Maria Nordin? *Helsingin Sanomat*. <https://www.hs.fi/teknologia/art-2000002745490.html>